

Darko Cujnik državni prvak v metu kopja

V Subotici je kopje vrgetl 78,62 m — Okleščen in Koleta tretja

Tudi letos ima Novo mesto državnega atletskega prvaka. Naslov je tokrat osvojil „prvi“ človek jugoslovanskega meta kopja, državni rekorder Darko Cujnik. Zmagal je z rekordom državnih prvenstev 78,62 m, kar je tretji rezultat njegove kariere. Cujnikov uspeh pomeni korenit konec težav, ki jih je imel skoraj leto in pol s poškodbami in iskanjem tehnične popolnosti. Naslov državnega prvaka, ki ga je osvojil po velikem boju z Zalarjem, in odlični rezultat, zagotavlja novomeškemu metalcu nastop na finalu atletskega pokala Evrope, ki bo sredi avgusta v Zagrebu, in seveda na BAI v Sarajevu.

Darko Cujnik

Iz Subotice sta z državnega prvenstva posameznikov medalji prinesla tudi Okleščen v metu diska in Koleta v skoku s oalico. Okleščen je z 51,10 m osvojil 3. mesto, enako uvrstitev pa je dosegel Koleta s 460 cm. Tudi Okleščen bi z morebitnim svojim najboljšim letošnjim rezultatom lahko postal državni prvak, toda skoraj vsi njegovi meti so se končali izven sektorja. Koleti je do naslova prvaka manjkalo le 10 cm; vendar je za atleta, ki se je letos po več letih mirovanja spet vrnil v jugoslovanski vrh, tudi tretje mesto izjemno uspeh.

V Subotici sta nastopila še Simunič v troskoku, ki je s 14,73 m dosegel svoj letošnji najboljši rezultat, in Žužek, ki je v teku na 3000 m sicer dosegel čas pod 9 minutami, vendar ni mogel v korak z vodilnimi, ki so se za sezono več in bolj pripravljali (celo v Mehiki).

J. P.

O CENAH PTT STORITEV

Za torek 4. avgusta, je sklicana skupščina novomeške interesne skupnosti za ptt promet. Dnevni red je precej obširen, največ razprav pa je verjetno pričakovati okrog problematike v zvezi s cenami ptt storitev in združevanjem sredstev. Delegati bodo dobili tudi informacije o prekinitvah medkrajevskih telefonskih zvez z Brezicami, Krškimi in Sevnico.

Primorski likovni obisk

Krška in izolska likovna skupina navezali stike — V Krškem razstavlja J. Janežič, v Kopru P. Predanič

Otvoritev razstave akvarelov Janeza Janežiča, slikarja samorastnika iz Kopra, ki je bila v soboto, 18. julija, v galeriji Delavskega doma Edvarda Kardelja v Krškem, lahko imenujemo prvo lastovko, ki naznanja plodno sodelovanje dveh slovenskih likovnih skupin: izolskega Lika in krške likovne skupine. Krška skupina že sodeluje z vsemi posavskimi skupinami, z jeseniško in soboško, v navezovanju stikov pa sega tudi preko republiških meja, saj se krški ljubiteljski likovniki poznajo z zagrebškimi in dugoreškimi.

Razstavo je otvoril Alojz Pirc, potem pa so, žal redki, obiskovalci prisluhnili pesmim Srečka Kosovca, ki jih je občuteno prebrala Mija Glinšek in so primerno vpeljele obiskovalce v Janežičevo pokrajinsko slikar

stvo, za katero je značilno, da se v tehniki bliža impresionizmu, v izpovednosti pa ekspresionizmu. Primorsko-krška pokrajina v Janežičevih akvarelih je svojevrsten preplet svetlih, bleščečih prvih planov in temnih ozadij. „Barva govori v Janežičevem slikarstvu poseben jezik. Njene simbolne vrednosti so velikokrat pomembnejše od tistih, ki se navezujejo na barvno resničnost upodobljenega objekta,“ je zapisal v katalogu razstave Cene Avguštin, mentor izolskih samorastnikov.

Medtem ko imajo krški likovniki v gosteh Janežiča, se primorski seznanjajo z deli krškega samorastnika Pavleta Predaniča, ki razstavlja v Kopru slike naše pokrajine in propadajoče stare kmečke arhitekture.

MiM

Spomenik, ki nas zavezuje

Na predvečer dneva vstaje slovenskega ljudstva se je na osrednji slovenski prireditvi, posvečeni temu znamenitemu dejanju, na ljubljanskem Trgu revolucije zbralo več deset tisoč ljudi iz domovine in tujine. Po uvodnih besedah dr. Marijana Breclja, člana predsedstva SR Slovenije, je govoril Sergej Kraigher, predsednik predsedstva SFR Jugoslavije, ki je tudi odkril spomenik Edvardu Kardelju. Nastopu govornikov je sledil kulturno umetniški program, v katerem so nastopajoči (štirje pevski zbori iz Slovenije in dva iz zamejstva, pihalni godbi milice in JLA ter štirje gledališki igralci) v pesmi in besedi povzeli nekatere najpomembnejše dogodke in družbene procese v zadnjih štirih desetletjih in jih povezali z delom in življenjem revolucionarja Edvarda Kardelja.

S spomenikom (delo akademskega kiparja Draga Tršarja) smo izrekli tovarišu Kardelju najvišje priznanje SR Slovenije za njegov delež v pripravljanju revolucije, v partizanskem boju in v graditvi socialističnega sistema. To je pomnik Kardeljevega duha in ustvarjalne moči, ki sta mogla združiti moč ljudskih množic v preteklosti in pomenita temeljno gibalno razvoja jugoslovanskega samoupravnega socializma s prihodnje. Spomenik, ki prikazuje Edvarda Kardelja na čelu skupine delavcev, pomeni oddolžitev in nas hkrati zavezuje, saj je Kardeljeva misel izživ vsemu preživelenu v obstoječem svetu, je humana podoba socializma, kjer bo človek svoboden in srečen. Kardeljeva ustvarjalna in svobodna marksistična misel more voditi delavski razred!

Geologi izsušili Mirno

Skoda bi bila manjša, ko bi pravočasno obvestili ribiče — Raj za krivolovce, vojaki pa imajo veliko dela

Minerji Geološkega zavoda iz Ljubljane so že nemalokrat izpričali, da znajo porušiti zahtevne objekte sredi mest. Da pa jim spodleti (tako kot v petek, 10. julija, ko so blizu Zapuž pri Boštanjju zložili v luknje dobera prevrtenega hriba v tesni dolini Mirne kar 7 ton amonala in s tem dvignili 17.000 kubičkov peska, med katerim je dosti skal velikih kot tovornjak), se na srečo ne pripeti dostikrat.

Takšna sila je zatrpala ozko sotesko. Zgodilo se je tik pred drugim tunelom, gledano iz boštanjске strani, tako da je zasulo tudi dolensko progo. Umetni plaz je kot za šalo podrl tudi dvoje telefonskih drogov.

Reka Mirna je za tem „neplaniranim“ jezom dobesedno presahnila, po izjavah očividcev za najmanj tri ure. Tako med drugim piše tudi v prijavi ribiči odškodninski komisiji. Skoda nad ribijem življenjem je ta čas še nemogoče oceniti. Če se je geo-

loškim minerjem stvar že toliko ponesrečila, bi bili lahko še vedno storili kaj za nesrečne ribe. Ribiška družina heroja Maroka iz Sevnice bi namreč ob pravočasnem opozorilo lahko pripravila akcijo reševanja rib iz presušene struge. Ribiči imajo na voljo agregate, da bi lahko brez posebne skode odlovili najlepše ribe in jih rešili vsaj nekaj.

Tako pa so za zadevo žal pravočasno slišali le krivolovci. Bojda so se do dobra namučili, kajpak ne zastoj. Po izjavi predsednika sevnjske ribiške družine Slavka Češka, je ta del Mirne mešani revir. Ribiči so vanj vsako leto vlagali postvri, vzgojene v lastni valilnici in odraščene v gojitvenih potokih. V ta del Mirne so prenašali tudi podusti, ki sicer ne morejo čez jez pri žagi v Dolenjem Boštanjju. V reki so bili tudi lepi primerki sulcev. Ribiči so zanje določili vsesplošni lovopust, zato je bilo zanimanje krivolovcev zanje izjemno, da o manjkah in drugih rabah ne govorimo.

Kje in predvsem kdaj bo ta doslej najhujši pomor rib v Mirni doživel sodni epilog, ni znano. Znano pa je, da imajo inženirji, ki bi radi tamkaj čimprej razširili cesto, sami pa se zaradi zahtevnosti ne lotevajo takšnih miniranj, zaradi takó nestrokovnega razstreljevanja obilo dodatnih skrbi. Kmalu po nesreči so morali pripeljati 26 velikih cevi, da so nekako uredili pretok reke. Močni nalivi konec tedna so kajpada napolnili hudourniško reko. S trudom vložene cevi je večidel odneslo. Reka si naposled le izsili pot, četudi ga človek polomi. A. ŽELEZNIK

IGM KANIŽARICA POD DRUŽBENIM VARSTVOM

Na ponedeljkovi seji vseh zborov skupščine občine Črnomelj bo osrednja pozornost posvečena ureditvi družbenega plana občine in družbenoekonomske politike v prvi polovici letošnjega leta. Delegati se bodo seznanili tudi s potekom sanacije IGM Kanižarica, ki očitno ne poteka tako, kot bi morala, zato so pripravili predlog začasnih ukrepov družbenega varstva. Pripravljen je tudi predlog samoupravnega spoznata o uporabi presežkov interesnih skupnosti iz lanskega leta.

PROSTORI KS MAJDE ŠILC

Zadnji petek so v okviru praznovanja dneva vstaje v novomeški KS Majda Šilc na Zagrebški cesti izročili namenu urejene družbene prostore. Hišni sveti Zagrebška 11, 12 in 13 so odstopili za širše namene skupni prostor v bloku, IMV je prispevala za notranjo ureditev. Tako sta za širše in ožje sestanke na voljo dve sobi. Največji del denarja je prispevala KS Majda Šilc, ki je kupila opremo. Novi prostori so torej plod širšega sodelovanja (tudi s strani OK SZDL). Z otvoritvijo je odpravljena ovira za širši razmah družbenopolitične in samoupravne dejavnosti v tem koncu mesta, kjer se niso imeli doslej kje sestajati.

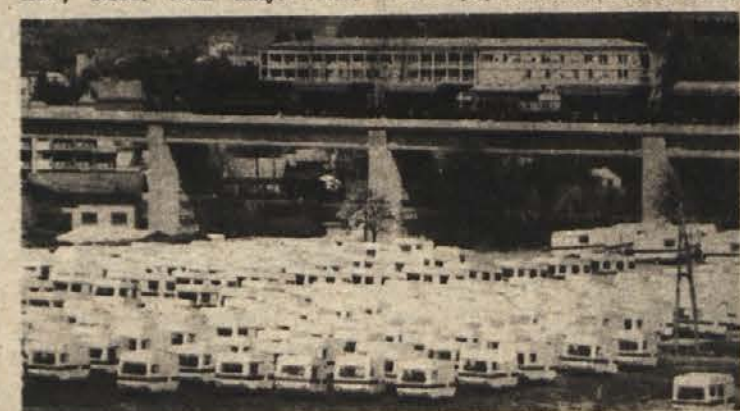
IMV bo leta 1983 začela znova

Izdelan sanacijski program za reševanje težkih razmer v IMV — Največje težave so izguba, pomanjkanje obratnih sredstev in nedokončana investicija — Ukinjeni krediti

Izguba 722 milijonov, s katero je novomeška Industrija motornih vozil zaključila preteklo poslovno leto, in vrsta drugih težav, ki pestijo ta preko 6.000-članski novomeški kolektiv v letošnjem letu in grozijo z ustavitvijo vsakršne poslovne aktivnosti, so odgovornim narekovele izdelavo sanacijskega programa. Izvedba le-tega naj bi omogočila IMV normalno poslovanje vsaj z letom 1983.

Kot glavni vzrok za izgubo v IMV navajajo nesorazmerje med cenami reprodukcijskih materialov in končnih izdelkov. Prve so se od leta 1979 pa do danes zvišale tudi za 200 odstotkov, zato cene končnih izdelkov nikakor ne morejo v korak z njimi. Sedanjim velikim težavam botruje tudi plačilna nezmožnost IMV, zaradi česar imajo velike

nepokrite obveznosti do svojih dobaviteljev, bank in kupcev še iz leta 1979 (tako tistih, ki zahtevajo vračilo denarja, kot tistih, ki čakajo na avtomobil). Ukinitvev potrošniških posojil in visoke cene, zaradi katerih sta oba osebna avtomobila iz IMV za domačega kupca skoraj nedosegljiva, pa so povzročile tako rekoč popolno ustavitve prodaje na

NOVOMEŠKI GIGANT V VELIKIH TEŽAVAH — Plačilna nesposobnost Industrije motornih vozil že povzroča zastoje v proizvodnji in okrog proizvodnih prostorov stoji veliko nedokončanih avtomobilov in prikolice. Iz težav naj bi se IMV izklopala do leta 1983, ko bodo v kolektivu izvedli sanacijski program (Foto: MiM)

Bo budnost trikratna?

Predstavnika jedrske sta odgovarjala delegatom brežiške občinske skupščine — Varnost je trikratna

Zadnji tedni pred zagonom jedrske elektrarne v Krškem minevajo v živahni razpravi ljudi v Posavju, zlasti še občanov krške in brežiške občine, predvsem o morebitnem škodljivem vplivu nuklearke na okolje.

Delegati brežiške občinske skupščine so na zasedanju 16. julija postavljali strpna, a ne dovolj jasna vprašanja. „Zavreči je potrebno neresnične govornice, da bo potrebno krajane določenih krajevnih skupnosti celo evakuirati, ko bo pričela jedrska elektrarna obratovati,“ je poudaril predsednik brežiške občinskega komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo Jože Avšič. Jure Grgoljan, direktor službe za zagotovitev kvalitete, in Meri Kinčič, vodja informacijske službe v JE, sta skušala dovolj natančno odgovarjati delegatom zbora združenega dela, čeprav so vsi soglašali, da bo JE zagotovila še obširnejše pismene odgovore svojih strokovnjakov.

Elektrarna zanesljivo ne bo uporabljala klora za hladilno vodo, dokler ne bodo končane čistilne naprave Celuloze. Ker bodo za enkrat uporabljali hladilne celice oz. stolpe bo resda proizvodnja elek-

trične energije za kakšnih 15 odstotkov zmanjšana. Če bo v JE potrebno kloriranje, bo pokazala praksa, in četudi bi vodo klorirali, bi bila po zgrajeni čistilni napravi manj onesnažena kot doslej.

V krški jedrski elektrarni so povečali zmogljivost bazena za iztrošeno gorivo na 17 let, tako ostaja dovolj časa za iskanje trajnejše rešitve. Glede radioaktivnih odpadkov pa bo spoštovan sklep delegatov krške občinske skupščine o najdaljši dobi petih let. Nuklearka ima lasten meteorološki stolp, kjer strokovnjaki republiškega Zavoda za meteorologijo že od leta 1975 izvajajo meritve. Tako bodo določene pline spuščali v ozračje ob najugodnejših razmerah v zraku.

Delegati so pritrčili Roku Keržanu, ki je dejal: „Bistveno je, da smo zagotovili trikratno varnost. Bolj moramo paziti, da ne bi popustila budnost, naša skrb za varno delovanje.“ Sicer pa so soglašali, da se še pred pričetkom obratovanja sestanejo predstavniki brežiške občine s predstavniki republiških komitejev za energetiko, za varstvo okolja in urejanje prostora ter sekretariata za ljudsko obrambo, da bi razčistili vsa bistvena odprta vprašanja. Povejmo še to, da bo JE priključena na omrežje predvidoma konec avgusta. P. P.

MOST ČEZ KOLPO PRI STAREM TRGU

V soboto, 25. julija ob 10. uri, bodo slovesno odprli most čez Kolpo med Sodevcem in Blaževci pri Starem trgu. Most so s skupnim delom in denarjem zgradili pripadniki JLA, krajinani in združeno delo občin Črnomelj, Vrbovsko, Kočevje in Delnice. Slavnostni govornik bo dr. Aleš Bebler, član sveta federacije, ki je pred leti za most postavil tudi temeljni kamen. V kulturnem programu bodo sodelovale skupine iz občin Vrbovsko in Črnomelj ter pripadniki JLA.

BRIGADIRSKI OBRAMBNI DAN

Novomeški občinski odbor Zveze rezervnih vojaških starešin že več let sodeluje z vodstvom MDA Suha krajina pri izvedbi obrambnega dne za brigadirje. Na letošnji akciji so že izvedli obrambni dan za prvo izmeno, v soboto, 18. julija, pa po istem programu tudi za drugo izmeno. Po alarmu v zgodnjih jutranjih urah so se brigadirji skupaj s člani CZ in drugih struktur v KS Zuzemberk spustili v boj z diverzantsko skupino in jo uspešno razbili. Po zajtrku so si z zanimanjem ogledali orožje, ki so ga pripeljali vojak iz novomeške kasarne. Nato pa so najboljši ekipe iz brigad tekmovale v orientacijskem pohodu, metanju ročne bombe, streljanju z zračno puško in v znanju s področja SLO. Najboljše ekipe so dobile tudi nagrade.

(Nadaljevanje na 4. strani)

SPET O JEDRSKI

Krška krajevna skupnost je z občinskimi družbenopolitičnimi organizacijami in občinsko skupščino v petek v Delavskem domu Edvarda Kardelja pripravila javno tribuno o jedrski elektrarni. Vprašanja predstavnikom nuklearke, ki so se potrudili, da bi čim bolj nazorno odgovorili, so bila pestra in številna. Žal je bilo navzočih malo krajanov, komaj okoli sto, kar ni v skladu z velikokrat izraženo željo, da bi se radi поблиže seznanili z odprtimi vprašanji v neposrednem stiku s strokovnjaki jedrske elektrarne.

Delovne počitnice

Počitne veljajo za čas oddiha in dopustov, vendar se vse več mladih odloča za opravljanje poletne prakse. Predvsem srednješolski študentje na tak način zaslužijo kak dinar, nekateri se med obvezno prakso seznanjajo s svojim prihodnjim delom, drugi pa bi radi le čim koristneje preživeli dolge poletne dni. Preko študentskega servisa je v Novem mestu trenutno zaposlenih več kot 50 praktikantov. Vprašali smo nekatere, kaj menijo o delu, zaslužku in načrtih.

PRIMOŽ STROJAN, gimnazijec, je eden od sedmih po-

starjev – praktikantov, ki se vsako jutro razkropijo po mestu s svežo pošto. „Z načinom dela me je seznanil stalni poštar, saj sva prvih deset dni hodila skupaj. Delam preko servisa in zaslužim 220 dinarjev na dan. Za prakso sem se odločil zaradi koristne izrabe časa, ne pa zaradi denarja. Vesel sem, ko me zjutraj ljudje na pragu ogovorijo: „O, naš novi poštar je prišel.“

MARJAN PEČAR je končal tretji letnik gradbene šole in zanj je počitniška praksa obvezna. „Petnajst dni sem pomagal

vzdrževalcu kopalniških naprav v Šmarjeških Toplicah. Delal sem predvsem na agregatih in napeljavah. Bil sem zelo lepo sprejet. Zaslužil bom 2300 dinarjev, ki jih bom porabil na potovanju v avgustu.“

ALEŠ KUMER dela v obrtni delavnici DEKOP. „Privlačni me raznolikost dela, saj sem v šestnajstih dneh delal več stvari, od vrtnja lukenj in piljenja pločevine do zahtevnejših del. Navdušen sem tudi nad prijateljstvom med delavci, ki ga v večjih kolektivih najbrž ni. Plačilo 3.000 dinarjev bom porabil za izlet v planine, ki ga načrtujem s prijateljem.“

ANDREJA VIDIC, učenka trgovske šole v Brežicah, opravlja obvezno prakso v Dolenjki

trgovini s tekstilom. „Sama sem se odločila za to trgovino in morda se bom po končanem šolanju v njej tudi stalno zaposlila. Mesečni zaslužek 1.700 dinarjev porabim za plačilo interneta. S kupci se kar dobro razumemo, le včasih nočejo razumeti, da nekaterih stvari pač nimamo.“

STOJAN PELKO opravlja obvezno prakso v Dolenjki trgovini s tekstilom. „Sama sem se odločila za to trgovino in morda se bom po končanem šolanju v njej tudi stalno zaposlila. Mesečni zaslužek 1.700 dinarjev porabim za plačilo interneta. S kupci se kar dobro razumemo, le včasih nočejo razumeti, da nekaterih stvari pač nimamo.“

STOJAN PELKO

OBVESTILO

SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE
SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO

obvešča občane,

da bo s 1. septembrom 1981 začel z zamenjavo osebnih izkaznic

Zamenjavo osebnih izkaznic morajo po zakonu o osebni izkaznici (Uradni list SRS št. 16/74 in 29/79) opraviti vsi občani do 4. 10. 1981 leta. Zamenjava osebnih izkaznic bo opravljena postopoma. Izvajali jo bodo krajevni uradi in sekretariat za notranje zadeve skupščine občine Novo mesto, Novi trg 6.

Krajevni uradi in sekretariat za notranje zadeve bodo določili, kdaj naj občani posameznih krajev in naselij opravijo zamenjavo, ter o zamenjavi obvestili občane na krajevno običajen način.

Ker je ob zamenjavi potrebno priložiti dve sliki v velikosti 3 x 3,5 cm, izdelani na tankem fotografskem papirju v črno-beli ali barvni tehniki na belem papirju brez retuš, predlagamo občanom, da si slike pravočasno priskrbijo.

572/30-81

SKUPNI HIŠNI SVET
Zagrebška 11, 13, 15
NOVO MESTO

Iščemo KURJAČA

za kurjenje na trdo gorivo v stanovanjskih stolpičih Zagrebška 11, 13, 15. Prijave pošljite na naslov: Skupni hišni svet, Zagrebška 11, 13, 15, Novo mesto, do 1. 8. 1981.

571/30-81

SREČANJE
TRIBUŠKIH
„ZDOMCEV“

Zveza žensk, ki deluje v okviru krajevne konference SZDL v Tribučah in se je že izkazala z nekaj uspešnimi akcijami, pripravljala 25. julija v tamkajšnjem gasilskem domu srečanje vaščanov, ki živijo sedaj v drugih krajih v domovini in tujini. Poslej naj bi tako družabno srečanje, ki je bilo nazadnje pred 15 leti, prirejali vsako leto. V kulturnem programu bodo nastopili tribuški mešani pevski zbor in mladi recitatorji, za ples pa bo igral ansambel Slavček.

PROSLAVA V
DOLEJNI VASI

Cicibani, pionirji, mladinci in člani kulturnega društva so zadnje nedelje v Dolenji vasi pri Krškem priredili proslavo v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda in 40-letnice ustanovitve OF. Uvodni govor je imel Ivan Špiler, nato pa je dramska sekcija kulturnega društva uprizorila V. Zupana enodejanko „Punt“.

JOŽICA VOGRINC

Cene pod kontrolo občanov!?

Potrošniški sveti so še vse premalo vključeni v uresničevanje politike cen

V času divjanja cen ni dovolj glasno slišati svetov potrošnikov, čeprav novi zakon o cenah predvideva, da so delegati potrošnikov tudi člani skupnosti za cene. Svetov potrošnikov pa ne smemo niti podcenjevati niti jih precenjevati.

Organizirani potrošniki niso naša posebnost. V razvitih državah na zahodu že davno delujejo in so se že izkazali kot močna sila proti neupravičenemu poviševanju cen in slabšanju kakovosti blaga. V naših razmerah bi morali, v sodelovanju s proizvajalci in trgovinskimi organizacijami, predvsem spodbujati sklepanje pogodb o preskrbi potrošniških središč z najpomembnejšimi proizvodi. Pri nas pa v mnogih okoljih na te svete gledajo kot na organizacijo upokojencev in gospodinj, zato nimajo avtoritete. Poleg tega pa sveti tudi niso pravilno organizirani.

Vendar so sveti potrošnikov v praksi v nekaterih krajih z uvajanjem neke vrste racionalizirane preskrbe že prispevali k večjemu redu takrat, ko je bilo pomanjkanje največje. Ta njihova vloga sicer ni vključena v sistem, toda akcija je bila uspešna. Zato bo treba doseči še večjo podporo družbenih dejavni-

kov pri organiziranju svetov potrošnikov.

Doslej je bilo v državi ustanovljenih okrog 4000 potrošniških svetov. Potrošniki se morajo organizirati, saj je jasno, da posamezni protesti, pritožne knjige in podobni ukrepi proti naraščanju cen ne pomagajo. Sveti potrošnikov so marsikdaj pomakljivo obveščeni o vzrokih gibanja cen; premalo so vključeni v uresničevanje politike cen, njihove pobude in pripombe pa pogosto niso upošteevane. Odgovor, kdo ignorira potrošnike, je kratak: v posameznih družbenopolitičnih skupnostih imajo zadnje besedo o cenah strokovne službe ali izvršni organi, za takšnim obnašanjem pa se pogosto skrivajo poskusi, da bi s cenami socializirali neporavnane izgube nekaterih OZD, stvarne, premalo premišljene investicije in podobno.

Kot primer uspešnega vplivanja na umiranje cen velja omeniti zahtevo in prakso, po kateri bi niti ena nova podražitev ne smela dobiti „zelene luči“, če prej o tem ne sprejemo stališča – občani. Takšno množično kontrolo cen so zelo uspešno izvedli v Beogradu. Tako so organizirali kar 1300 sestankov občanov, na katerih so razpravljali o predlaganih višjih cenah.

Prve politične ocene teh sestankov so pokazale, da so občani, ki so se sestankov množično udeležili, zelo vestno in poznavalsko pa tudi zelo kritično proučili sleherni predlagano povišanje cen. Kdaj pa kdaj je bil proizvajalec celo prej pripravljen umakniti svoj predlog, kot pa odgovoriti na vsa vprašanja in podvprašanja občanov.

Občani so v glavnem pokazali razumevanje za predlagane podražitve, vendar so zahtevali, da se določijo najbolj stvarne, ne pa izmišljene in običajno taktični odstotek, ki mu botruje logika „čim več zahtevati“, da se doseže predvideni odstotek podražitve.

Ta široka, množična akcija bo postala pomembna ustanova, če pristojni organi ne bodo odstopili od zahtev občanov in delovnih ljudi niti za en sam odstotek. To jih bo mobiliziralo, da bodo še bolj vsestransko proučevali vse zahteve po zvišanju cen, ki pa jih je vedno več.

Nekateri se ob tem vprašujejo, zakaj je sploh potrebno zaščititi

potrošnike in pred kom. Bolje je vzpostaviti sodelovanje, se dogovarjati, saj imajo verjetno v nečem prav tako potrošniki kot trgovci. Preveč poudarjena kontrolna funkcija dose-danjih potrošniških svetov in želja, da bi solili pamet trgovcem, vodita samo k zaostrovanju nasprotij med delovnimi ljudmi kot proizvajalci in potrošniki. Prav tako je nesprejemljiva teza, ki jo zagovarja trgovina – da nima nihče pravice vmešavati se v samoupravne pravice organizacij združenega dela. Na drugi strani pa ni mogoče vloge potrošnikov omejit samo na kritiko nekorektnega ravnanja trgovcev, na pritožbe zaradi slabega tehtanja in napačno izračunane cene. Nesprejemljivo je tudi, da potrošniki zahtevajo arbitražo, da zahtevajo, da se nekdo drug ukvarja z njihovimi problemi: morali bi se sami organizirati in nato zahtevati konkretne pravice in konkreten status v samoupravnih sporazumih, ki jih bodo podpisali s trgovino.

VINKO BLATNIK

emona globtour
novo mesto

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Zimske počitnice v slovenskih osnovnih šolah bodo že v prihodnjem šolskem letu daljše za en teden (se pravi, podaljšane z dveh na tri tedne, pri čemer bodo ostali terminski roki nespremenjeni: prva izmena ki bo drugo leto ljubljanska, prične z drugim, naslednja pa s četrtem ponedeljkom v januarju.

Tri tedne zimskih počitnic

Ta predlog je sprejel republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturno in se v razpravi zadržal zlasti pri možnostih nadomestitve izgubljenih dnevov: po eni varianti naj bi pouk podaljšali do konca julija, po drugi bi ukiniti prvomajске počitnice (od 28. do 30. aprila), pouk pa podaljšali do vključno 29. junija, po tretji pa bi to koledarsko izgubo nadomestili s pospešenim delom v šolah. Razprava pravzaprav ni podprla nobene variante (še najmanj tisto o ukinitvi prvomajskih počitnic). Menili so, da bi lahko te dneve nadomestili tudi z eno ali dvema sobotama, predvsem pa so poudarili, da je slovenski osnovnošolski koledar že nekoliko daljši od tistega v drugih republikah (na hrvaškem poznajo kar trojne počitnice – zimske, spomladanske in letne), kar občutno pa od koledarja v drugih evropskih državah. Vsekakor pa se bo komite za vzgojo in izobraževanje še posvetoval s komiteji za delo in zdravstvo ter dokončni sklep objavil v Uradnem listu.

V obrazložitev svojega predloga o podaljšanju zimskih počitnic pa je komite navedel boljše možnosti za strokovno izpolnjevanje učiteljev ter prispevek k energetskemu varčevanju: čeprav po ocenah komiteja za energetiko letos ni bilo večjih prihrankov, pa je zato verjetno toliko pomembnejša že sama „varčevalna“ zavest, za katero daje šolstvo lep zgled. Na komiteju so omenili tudi možnost spreminjanja šolskega koledarja v srednjem šolstvu, saj so po zakonu o usmerjenem izobraževanju šole same pristojne, da si prilagodijo raspored svojih dni.

JE KRŠKO DO KONCA LETA

Do konca leta, najverjetneje pa novembra, bodo slovesno odprli prvo jugoslovansko jedrsko elektrarno „Krško“ v Krškem. Elektrarno sta skupaj zgradili Slovenija in Hrvaška ob sodelovanju vse naše skupnosti. Pomen tega skupnega podviga so potrili tudi na seji vseh treh zborov krške občinske skupščine, ki so se je udeležili tudi predstavniki jedrske elektrarne in elektrogospodarstva obeh republik.

VRŠAC NAJ BI POIMENOVALI PO TITU

Delegati vseh zborov občinske skupščine v Vršču so sklenili naj bi to južnobanatsko mesto poimenovali po pokojnem predsedniku Titu. Svoj sklep bodo poslali pokrajinskemu odboru za obeleževanje imena in dejanj tovariša Tita. Radi bi, da bi mesto preimenovali v Titov Vršac že 1. oktobra letos.

MILAN MEDEN

NA TAPETI SO NALOŽBE

V vseh delovnih organizacijah morajo preveriti naložbe, do konca tega meseca pa morajo v tozidih pripraviti sanacijske programe, če seveda izkazujejo izgubo. Če tega ne bodo storili sami, bo moral ukrepati občinski izvršni svet. To so med drugim poudarili predstavniki brežiškega izvršnega sveta na petkovem sestanku z direktorji. Opozorili so tudi, da morajo vsi, ki zaključujejo investicije, te objaviti pri SDK, da ne bi po nepotrebnem dobivali drugačne slike od dejanske. Konec avgusta bo obiskala vse delovne kolektive posebna komisija občinskega izvršnega sveta, da bi proučila, kako je s storilnostjo in poslovanjem nasploh.

emona globtour
novo mesto

Sejemski program Globtour jesen 1981

RIED

Mednarodni kmetijski sejem, 2. dni, avtobus, odhod 31. avgusta

PARIZ

Mednarodni sejem usnarstva, Damska konfekcija (Salon in boutique), Salon otroških oblačil, SISEL – mednarodni salon oblačil za šport in prosti čas, 4 dni, letalo, odhod iz Ljubljane 4. septembra, in 3 dni, letalo, odhod iz Zagreba 7. septembra

SICOB – PARIZ

Mednarodni sejem obdelave podatkov in telekomunikacij v pisarništvu, organizacija in tehnika, 3 dni, letalo, odhod iz Zagreba 23. septembra

A + A DUESSELDORF

Mednarodni sejem varstva pri delu in medicine dela, 4 dni, letalo, odhod iz Zagreba 5. oktobra

MODEWOCHE – MUENCHEN

Mednarodni sejem mode, 3 dni, avtobus, odhod 5. oktobra

PRODUCTRONICA – MUENCHEN

Mednarodni sejem elektronske industrije, 3 dni, avtobus, odhod 10. novembra

ANUGA '81 – KOELN

Svetovni sejem prehrane, 4 dni, letalo, odhod iz Ljubljane 12. oktobra in iz Zagreba 9. oktobra

SECURITY – UTRECHT

Mednarodni sejem varnostnih naprav, 3 dni, letalo, odhod iz Zagreba 12. oktobra

BAUTEC – BERLIN (Zahodni)

Obnova starih gradenj, novogradnje, urbanizam 4, dni, letalo, odhod 30. oktobra

IGAF – MUENCHEN

Mednarodni strokovni sejem za hotelirstvo in gostinstvo, 3 dni, avtobus, odhod 23. septembra

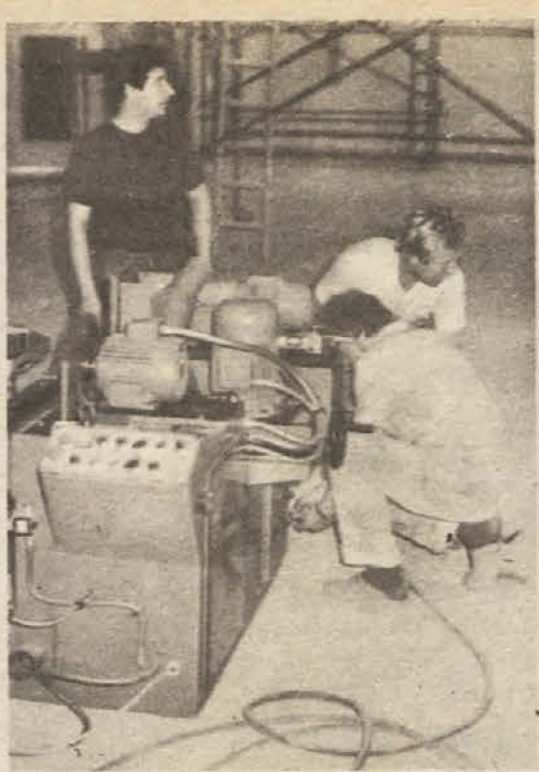
ORGANIZIRAMO IZLETE ZA ZAKLJUČENE SKUPINE PO DOMOVINI IN TUJINI! INFORMACIJE IN PRIJAVE:

GLOBTOUR NOVO MESTO, Cesta komandanta Stanega 19, telefon (068) 25-125 in 25-789

576/30-81

V NOVIH PROSTORIH – Minuli teden se je turistično društvo Kočevje preselilo v nove prostore. Poleg avtobusne postaje imajo montažno hišico. Njihove prejšnje prostore pa je dobil Sapov tozd Stojna, ki je prostor že dlje časa zelo potreboval. (Foto: F. Brus)

ŽE NAMEŠČAJO OPREMO – Nerazviti blanski krajevni skupnosti verjetno kaj kmalu ne bo pritikalo več to ime. Kot prva bo pognala stroje nova tovarna sevniskega Stilesa, ki bo pri Kladju izdelovala sedežno stilno pohištvo. Na sliki: med montažo strojev. (Foto: A. Železnik)

CEVI PO „KAPLJICAH“ – V petek, 17. julija, je novogoriški tovornjak pripeljal prvo pošiljko salonitnih cevi za sevniški vodovod. Čeprav nazaj vozijo deske z žage, bo samo za prevoze treba odšteti nad 600 tisočakov. Dovolj, da bi kakšen prevozniki tozd potegnili iz izgube.

VROČINA NI OTOPILA BORBENOSTI – V Artičah je bilo v soboto zaključno tekmovanje mladinskih ekip v okviru mladinske poletne olimpiade v košarki. Dekleta so pričela že dopoldne, v zadnji tekmi, ko je sonce že močno pripekalo, so Srmoeljčanke premagale Zdolanke. (Foto: P. Perc)

DOBRA LETINA

Vse kaže, da bo letošnja letina grozdja v Beli krajini, kar se kakovosti tiče, nadpovprečna. Količinsko pridelek sicer ne bo tak kot lani, kakovost pa bo, vsaj po napovedih, precej boljša.

TELETA CENEJŠA

Metliška Kmetijska zadruga bo poslej teleta za nadaljnje pitanje prevzemala od živinorejcev, ko bodo imela 100 do 135 kilogramov, se pravi v starosti osem tednov. Nekateri rejci imajo teleta deset in več tednov, tako da dosežejo tudi do 170 kilogramov teže. Zato bo zadruga poslej teleta, teška nad 135 kg, plačevala 30 odstotkov ceneje kot do 135 kg.

Sejmišča

NOVO MESTO: Cene prašičkom so od zadnjega sejma ostale v glavnem nespremenjene. Do 12 tednov stare so prodajali po 2.000 do 3.000 din, nad 3 mesece stare pa po 3.100 do 3.900 din. Napradaj je bilo 233 pujskov, prodali so jih 155.

BREZICE: Na sejmu je bilo pripeljanih 301 živali: do 3 mesece starosti so prodali 168 po okoli 111 din kilogram žive teže, 9 pujskov starih nad 3 mesece, pa po 60 do 70 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Še nočejo dvojne žetve

Slovenska „njiva“ je vsako leto za skoraj 2.000 hektarjev manjša, slovenska „miza“ pa vsako leto za najmanj 10.000 ust večja. Zato bo vedno bolj potrebno zemljo, ki preostaja, temeljito izkoristiti, izkoristiti pridelovanje hrane. Strnišni dosevki so najbolj očitna, žal še vedno ne dovolj upoštevana možnost.

Te dni zapuščata polja pšenica in zgodnji krompir, še prej ječmen, kolikor ga sploh sejejo. Do jeseni bo še obilo rastlin, sončnih dni, pa vendar bo marsikatera njiva ostala neobsejana. Sonce in dež bosta neusmiljeno slabšala strukturo zemlje, traktor pa ostajal ne dovolj izkoriščen. Samo zato, ker imajo kljub mnogim priporočilom lastniki še vedno pomisleke – zoper dvojno žetev.

Ob poznanih strniščnih dosevkih, kot so toliko hvaljeni krmni ohrovt stržnar sorte zeleni angeliter, listni ohrovt stariški, krmna repica sorte perko, krmna oljna redkev sorte rauola, mnogocvetna ljujka in še nekateri, ponuja kmetijska stroka tudi novosti. V enoletnem poskusnem pridelovanju pri nas se je dobro izkazala aleksandrijska detelja, ki je, sejana julija, dala zelo dober pridelek z visokim odstotkom beljakovin. Podobno je bilo tudi s perzijsko deteljo. Obe ti dve novi vrsti detelje dasta še boljše krmno, če jima ob setvi primešamo 10 kg semena mnogocvetne ljujke (na hektar).

Praktična izkušnja vedno znova opozarja, da je setev strniščnih dosevkov zahtevnejša od spomladanske setve. Opravljena mora biti tako rekoč brezhibno. Gornji sloj zemlje mora biti dodobra udelan, saj so semena dosevkov običajno drobna in zato zahtevajo plitvo setev. Seme trav, križnic in detelj se najbolje počuti v globini komaj 1 do 2 cm. Oranje naj bo nasploh srednje globoko, priporočljivo pa je tudi valjar, če je le poljina dovolj osušena.

Na naših poljih je sem ter tja še mogoče videti tudi repo kot strniščni dosevek. Zaradi majhne hranilne vrednosti in obilice ročnega dela jo odsvetujemo, saj je na voljo vrsta drugih, bolj donosnih dosevkov, zlasti košenin, ki hasnejo mnogo več od nje.

Inž. M. L.

Letos manj hrane, kaj pa 1985?

V krški občini si prizadevajo uresničiti srednjeročne cilje kmetijstva – Primanjkuje strokovnjakov – Bodo zgradili prašičjo farmo in ustanovili sis za pospeševanje kmetijstva?

Kmetje v krški občini naj bi 1985 skupaj z Agrokombinom pridelali 4.000 ton jabolk, polovico manj hrušk, trgu naj bi oddali 7 milijonov litrov mleka in vzredili 20.000 prašičev.

Seveda bo marsikaj ostalo le pri željah in načrtih, če ne bodo pritegnili v kmetijstvo strokovno usposobljenih ljudi, predvsem pa s spodbudnejšim nagrajevanjem zavrti zaenkrat še dokaj močnega odliva strokovnjakov. Zgraditi bo treba prašičjo farmo, močna spodbuda razvoju kmetijstva v občini pa bi bila samoupravna interesna skupnost za pospeševanje kmetijstva. Ker zavoljo predpisov kljub pripravljenosti združenega dela ni moč ustrezno zbirati denarja, se vsako leto „izgubi“ deset milijonov dinarjev, kmetijska pospeševalna skupnost pa s pičilimi sredstvi ostaja bolj na papirju.

Zaradi znanih težav pri preskrbi z umetniimi gnojili bodo letos v krški občini porabili komaj 80 odstotkov predvidenih količin, zato pričakujejo manjši pridelek hrane. Čeprav je pri IGM „Sava“ naročena lokacijska dokumentacija za farmo bekonov (zanjo kaže velik posluž tudi sozd Mercator, kar je sila pomembno ob dejstvu, da Agrokombinat nima denarja), pa ta čas pomeni edino res svetlo točko le n va polnolinska pivniški kleti v Leskovcu. Ta bo za

kmetijstvo v krški občini nedvomno močna spodbuda, da ne odstopi od srednjeročnih načrtov.

P. P.

Leto jih ne bo rešilo težav

Invalidom še ne posvečamo dovolj pozornosti

Dodobra smo že prešli pol leta, ki je proglašeno tudi za mednarodno leto invalidov.

V stališčih republiške konference SZDL, s katerimi je bila pri nas pospremljana akcija za popolno sodelovanje in enakost invalidov, je samokritično navedeno, da v naših delovnih organizacijah, razen redkih izjem, celo tedaj, ko imajo vse možnosti, da bi zaposlenega invalida prekvalificirali ali le dokvalificirali za dela in naloge, ki bi ga še obdržale v tej ali oni sredini delovnih tovarštev, takega človeka kratkoma prepustijo skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja. Običajno je pred tem še nekaj časa v mapah „težko zaposljivih oseb“ pri skupnostih za zaposlovanje.

V sevniskem združenem delu (npr. v Jutranjki) je mogoče najti več delovnih in drugih invalidov, ki dajejo še vedno velik delovni prispevek bodisi da so to telefonisti, vratarji ali opravljajo opravila in naloge, ki niso na normo. Morečič tekoči trak namreč še ob takšni stopnji humanizacije dela povzroča delovne invalide. Zakaj takšen delavec ne bi ostal v svojem kolektivu, vsaj, kot v Jutranjki, na delu brez norme?

Sicer pa imajo invalidi še dovolj drugih, na videz drobnih problemov. Le kateri od štivilnih uradov in katero sodobno blokovo stanovanje ima do vrat položno stezo za invalidski voziček? Zato govorijo tudi o ovirah arhitektonske narave. A. Z.

18 najcenejših

Maja povprečno najceneje živeli Novomeščani

Primerjava cen na drobno za 50 vrst blaga (živila, pijače, industrijski izdelki) in storitev med Koprom, Mariborom, Ljubljano in Novim mestom za maj ponovno potrjuje, da so mnoge stvari v dolenski prestolnici precej cenejše kot v ostalih mestih. Koga to še tolaži ob splošno visokih cenah, je seveda drugo vprašanje.

Sicer pa pogledimo, kaj kaže primerjava. Od teh 50 vrst blaga in storitev Novomeščanom ni bilo treba v maju niti enkrat seči v žep najgloblje. Orehova jedra in moška srajca iz bombaža sta imeli najvišjo ceno poleg Novega mesta še v enem od primerjanih mest. Na drugem mestu so bile v Novem mestu cene devetih vrst blaga, od katerih jih nekaj krepko posega v družinski proračun, npr. krompir, čebula, pšenična moka, testenine z jajci, domača svinska mast, ženski čevlji, kavč, emajliran lonec in cement. Nadalje kaže, primerjava, da bi prišel moški, ki bi se hotel obleči tako rekoč od glave do pete, najceneje skozi v Novem mestu, kar pa ne drži za predstavnice nežnega spola. Tretje mesto so poleg cen za moško srajco in delo za moško obleko zasedle še cene 9 izdelkov (špinača, jabolka, jajca, olje, spalnica, porcelanast krožnik, opeka, lignit, vodna ondulacija, vstopnica za kino). Najmanj pa smo morali Novomeščani odšteti kar za 18 vrst blaga in storitev (ližol v zrno, zelena solata, limonc, prekajena rebra in slanina, vino, tkanina za moške in ženske obleke, moška majica, nogavice in čevlji, štedilnik, žarnica, deske itd.)

Nekaj izdelkov je imelo v Novem mestu enako ceno kot drugje, in sicer v nižjem povprečju (npr. riž, mleko, kruh, vse vrste mesa, salama sunkarica, sir trapist, pivo).

IZ TREBNJEGA

— Vidiš, tu sem imel lani krompir, ki so mi ga plačali po 3,80, letos pa raste trava...
— Osel si bil, da si ga dal, meni so ga pozneje plačali — jurja za kilo.
— Ja, lani sem bil jaz osel, letos bom pa njim osle kazal...

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Vino vre

Več vinogradnikov sprašuje, kaj naj naredijo, ker jim je vino v sodih začelo vreti (vino šumi!).

Zavrelka

Začetni znaki te nevarne bolezni so isti kot začetki vrenja in se pojavijo poleti ob čezmernem povečanju temperature v kleti. Vino šumi, in če ga vlijemo v kozarec, vidimo mehurčke ogljikovega dvokisa; okus vina je rezek, plehek, ker bakterije, ki povzročajo zavrelko (Bacterium gracile, Bacterium in termedium, Micrococcus acidovorax), razkrajajo zlasti kislino v vinu. Nadaljnji razvoj bolezni povzroči, da je vino motno, kisline skoraj ni, okus vina postane žarek in spominja na repnico ali pokvarjeno kislno zelje. Vino v tem stanju je neuporabno, zdravju škodljivo, zgodilo se je celo, da je človek v polni moči umrl, ker se je napil tako pokvarjenega vina.

UMRL JE VZOREN VINOGRADNIK

V soboto, 18. julija, so v Tržišču pokopali vzornega vinogradnika in trsničarja iz Malkovca

LOJZETA UDOVČA

Kruta usoda je iztrgala iz družinskega kroga komaj 54 let starega očeta, moža in sina, javnosti pa po žrtvovalnega družbenega delavca.

Pokojni Lojze je že kot 15-letni fant moral pod silo razmer postati mož, ker je oebutil kruto okupatorjevo roko. Italijani so mu septembra 1942 očeta ubili kot talca in je bil materi s 7 otroki edina mlada moška roka v družini. Oče mu je bil tudi prvi učitelj v trsničarstvu, saj je bil trsničar na Malkovcu v trsnici Kmetijske družbe pred vojno. Svoje trsničarsko znanje in znanje iz vinogradništva in kletarstva si je razširil, ko je 1946 obiskoval in končal Kmetijsko šolo vinogradniške smeri v Mariboru.

Po končani kmetijski šoli je bil v službi pri Kmetijski zadrugi

Na vprašanje, kaj je treba narediti z vinom, ki je začelo vreti, dajem nekaj preprostih nasvetov:

V najkrajšem času je treba vrenje zaustaviti. Najprej znižamo toploto kleti s polivanjem vode in oblaganjem sodov z mokrimi krpami. Klet ponoči odpiramo, čez dan pa zapiramo, da preprečimo dostop toplega zraka (ki je v teh dneh okrog 30°C).

Vse škodljive bakterije v vinu, ki so povzročitelji najhujše vinske bolezni „zavrelke“, je treba takoj uničiti z vsem vinogradnikom dostopnim razkužilom kalijevega matabisulfita; damo pa 15 do 20 gramov na 100 litrov vina. Po žveplanju vina s kalijevega matabisulfita v 2 do 3 dneh vino zgodaj zjutraj, ko je klet še hladna, pretočimo.

V primerku, ko je bolezen že v takem razvoju, da z opisanimi ukrepi bolezn nismo mogli ustaviti in je vino kljub temu postalo neužitno, z apnom navtraliziramo škodljive hlapne kisline, nato pa vino prekuhamo v žganju.

Tržišče, pri kateri je vodil trsnico na Malkovcu do leta 1956, ko je nastopil službo vodje krajevnega urada SO Sevnica v Tržišču. Vendar je tudi po letu 1956 ostal zvest trsničarstvu in je vzgajal trte naprej kot kooperant TOZD Hmeljnik, ki po letu 1956 upravlja klet na Malkovcu. Ves čas je poleg službenih dolžnosti skrbno negoval in obnavljal lastne vinograde, prideloval je poleg cvička najboljše bela vina širokega vinogradnega območja Malkovca, bil je ljubezniv svetovalec vsem vinogradnikom, s katerimi je prišel v stik.

Ko smo ustanovljali (21. marca 1976) društvo vinogradnikov, je bil pokojni Lojze Udovč med prvimi ustanovitelji društva. Ves čas je bil član upravnega odbora društva vinogradnikov in opravljal tajniška dela ožjega vinogradniškega okoliša društva na Malkovcu, ki poleg Malkovca zajema še Sentjanž, Boštanj in Sevnico.

Vsi vinogradniki, ki smo ga poznali, bomo težko pogrešali vedno razpoložena in za delo pripravljena Lojzeta.

V imenu Društva vinogradnikov Dolenjske in v svojem imenu ob tem zaostnem trenutku izrekam vsem njegovim najdražim iskreno sožalje.

Tit Doberšek tajnik Društva vinogradnikov Dolenjske

Lisca drugi tekstilni izvoznik

Ta sevniška tovarna elastičnih pletenin je prevzela dodatne izvozne obveznosti, skupaj s Kometom in Jutranjko pa je pri zagotavljanju surovinske baze v negotovosti zaradi ukrepov ZIS

Tekoči trak, kjer marljive delavke Lisce šivajo intimno žensko perilo za izvoz, v Lisici ni zastal niti zaradi skupinskega dopusta. Ta največji sevniški kolektiv najresneje jemlje napore naše družbe za večji izvoz.

Čez nekaj dni bodo znani tudi že polletni rezultati, vendar so zanimivi tudi četrletni. Lisca s tozidi v Krmelju, na Senovem, v Zagorju, Zemunu in Babušnici je med slovenskimi tekstilci na drugem mestu po izvozu!

V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta je bil letošnji izvoz Lisce v prvem četrletju večji kar za 99 odstotkov. To vsekakor pomeni, da bodo podvojili lani doseženi rekordni izvoz. Kako resno jemljejo napore družbe za večji izvoz, pove

tudi to, da je ta tovarna lani prevzela še dodatne izvozne obveznosti. Žal ob tem opažajo, da ves naš devizni sistem ne spodbuja klasičnega izvoza. Tako se morajo hočeš nočeš usmerjati na predelavne posle, kje tuji dobavitelji resda da svoje surovino, ko pa dobi izdelke Lisce, jih proda pod svojim imenom.

Lisca bi vsekakor lahko izvajala klasični izvoz, če ji ne bi bilo treba uvažati elastičnih pletenin. Zato se že od leta 1978 trudijo, da bi dobili ustrezna uvozna dovoljenja za opremo nove tovarne, v kateri bi sami delali te surovine. To tovarno so s sovlaganjem sosednje Jutranjke in Kometa to pomlad pričeli graditi na območju nerazvite krajevne skupnosti Blanca pri Brezovem. Dovoljenje za uvoz opreme je bilo že izdano in domala isti hip vrženo v predal. Po zadnjih ukrepih zveznega izvršnega sveta je spet vse v negotovosti.

A. ŽELEZNIK

IMV bo leta...

(Nadaljevanje s 1. strani)

povečuje stroške poslovanja, ne da bi dajala kakršenkoli dohodek. IMV v sedanjih zaostrenih pogojih deviznega poslovanja še dodatno tepe dolgotrajna velika odvisnost od uvoženih reprodukcijskih materialov, nizka samostojnost proizvodnje in zanemarjanje lastnega razvoja.

Obsežen sanacijski program je sedaj narejen in že predložen bankam. Odločitev pa bo morala pasti nakasneje do septembra, sicer bo novomeški avtomobilski gigant zabredel v še hujše težave. Sanacijski program razčlenjuje vzroke za izgubo in poslovne težave ter ponuja dobro proučene rešitve za odpravo vseh slabosti. Ukrepi so kratkoročni, ki jih delno že uresničujemo, in dolgoročni, ki jih bodo izvajali več let, zadevajo pa kritje izgube, zagotavljanje vsaj minimalnega obsega obratnih sredstev, dokončanje začete investicije, boljše samoupravno organizirano in kadrovske okrepitve. Gre tudi za nekatere sistemske spremembe: ponovna uvedba potrošniških posojil za nakup osebnih avtomobilov in prikolic, sprememba lestvice prometnega davka, povečanje izvoznih premij in hitrejše izplačevanje izvoznih spodbud. Le-te naj bi poživile prodajo na domačem trgu in omogočile rentabilen izvoz predvsem na konvertibilna tržišča, kar bo tudi v prihodnje usmeritev IMV. Ker bi te spremembe precej izboljšale položaj v IMV, se bo tudi družbenopolitični zbor novomeške občinske skupščine in zbor združenega dela (oba sta pred kratkim soglasno podprla predlagani sanacijski program) zavzel za njihovo uveljavitev na zvezni ravni po delegatski poti.

Za izvedbo sanacijskega programa je nujno potrebo dokončati začeto investicijo, za katero so stroji v glavnem že kupljeni. Za izvršitev te naloge potrebujejo še 822 milijonov, od katerih imajo 64 odstotkov sredstev že zagotovljenih, ostalo pa naj bi dobili iz sklada skupnih rezerv in poslovnih bank. S pogonom te investicije bi se uvoz delov zmanjšal z 30 odst.

Sanacija temelji na podobnem poroizvodnem programu, kot je sedanj, oz. kot je načrtan v srednjeročnem programu 1981-1985, vendar z manjšim obsegom proizvodnje. Seveda bodo iskali tudi nove proizvodne možnosti. Po uresničenem sanacijskem programu naj bi IMV v letu 1983 izdelala 75.000 osebnih avtomobilov, 5.200 gospodarskih vozil in 35.000 prikolic.

V IMV se zavedajo (tako so tudi zastavili naloge), da sanacija lahko uspe le, če jo bodo naredili znotraj kolektiva. Vendar bo v njihovih prizadevanjih za odpravo težav potrebna tako podpora novomeške občine, kot širše družbene skupnosti. V to pa sodi tudi odložitve vračanja bančnih kreditov, saj sedaj IMV ni sposobna odplačevati anuitet.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

NIMU BILO POMOČI

V petek popoldne je 28-letna voznica osebnega avta Anica Resnik iz Kostanjevca pri Krškem v naselju Trnje pripeljala v križišče enakovrednih cest. Takrat je z njene leve pripeljal na motorčku 42-letni Jože Jalovec iz Trnja in Resnikovi zaprl pot. Dan kasneje je v ljubljanski bolnišnici umrl za posledicami nesreče.

JLA ZA STABILIZACIJO – Generalmajor Vlado Kocjan se živo zanima za delo pripadnikov JLA pri gradnji vodovoda izpod Lisce in gradnji regionalne za Mirno. Na sliki: general Kocjan s predstavnikom sevniške občine na trasi vodovoda v Orešju. (Foto: A. Železnik)

V. Kocjan na Bučki in pri vojaki

Cestarji razjezili generala – Udarniška akcija za vodovod izpod Lisce

V petek je obiskal Bučko, kjer bo letos v jeseni ob obletnici prvega partizanskega napada na Dolenjskem tudi praznovanje praznika sevniške občine, generalmajor Vlado Kocjan. V spremstvu predsednika občinskega odbora ZJB Maksa Bilca in predsednika občinske skupščine Janka Rebernika je zatem odšel še na traso vodovoda izpod Lisce, kjer dela enota inženircev starešine Nikole Poznana.

Na Bučki bo do jeseni vse nared, Mercator zida novo trgovino, z novim gasilskim domom pa bo ta krajevna skupnost dobila lep objekt, pomemben za gasilstvo in družbeno samozasčito. Tudi prva žrtev fašističnih krogel, ljubljčanec Jože Sašek, bo končno dobil spomenik.

Pri Krakovem je enota vojakov razkladala težak tovarnjak s prikolic, ki je pripeljal 68 cevi iz anhovskega Salonita za glavni vod. General Kocjan se je jezil na cestarje, ki s soglasji ne dohajajo velikega rovkopača na gosencih. Tako je moral ta dragi stroj miniti petek nemo stati, čakajoč na papirje. V celoti je vojska skupno z občani do tega dne izkopala že 4 km (od sedmih kilometrov) jarka za cevovod.

V soboto je uspela udarniška akcija sevniške Komune. Skupno z delavci krajevne skupnosti, nekaterih Liščanov in Kopitarničanov so za vodovod izpred Lisce delali tudi nekateri komunalci, ki sicer ne živijo na območju sevniške KS. Niso le kopali rove, temveč so cevi tudi polagali in zasipali. Tako so položene cevi do pravega raztežilnika od zajetja. Skopali in polagali so cevi tudi dalje od raztežilnika. Žal do tedaj Minerva ni dobavila dodatne cevi za preskrbo prebivalstva, sicer bi zasuli še ta jarek.

A. Z.

Konjeniška prireditve

Brdo bo počastilo spomin na Tita in vstajo

Konjeništvu je privlačna športna dejavnost za mnoge Slovence. Vse večje je zanimanje zanj iz ljubiteljstva, za rekreacijo in šport občanov, širšega družbenega pomena pa je tudi za potrebe SLO, JLA, milice in turistične dejavnosti.

Konjeniški klub in vzrejni center na Brdu prirejata 6. septembra veliko konjeniško prireditev hkrati z otvoritvijo modernega hipodroma, oboje v počastitev spomina na Tita in 40. obletnice vstaje. Tako kolektiv Brda izpolnjuje Titovo željo, naj se načrtno razvija konjereja in konjeniške prireditve predstavlja širši javnosti.

Hipodrom bo odprl tovariš Ivan Maček – Matija. Ta prireditve zajema vso Jugoslavijo in bo odslej tradicionalna. Pred povorke vseh nastopajočih tekmovalcev bo nastop „kraških biserov“ lipancev. Mikaven spored bo sklenila dirka izbranih kmečkih konj, zapreženih v kočije in zapravljivec z vozniki v narodnih nošah.

SOZD SLOVENIJA PAPIR

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA

djuro salaj

n. sol. o.
68270 – KRŠKO

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“ KRŠKO – TOZD VZDRŽEVANJE OBJAVLJA PROSTA DELA OZ. NALOGE ZA:

I. ZIDARSKA DELA IV. STOPNJE – za 2 delavca

Pogoji:
– poklicna šola
– 1 leto ustreznih delovnih izkušenj
– starost do 30 let

II. ZIDARSKA DELA V. STOPNJE – za 1 delavca

Pogoji:
– poklicna šola
– 1 leto ustreznih delovnih izkušenj
– starost do 30 let

III. MIZARSKA DELA IV. STOPNJE – za 1 delavca

Pogoji:
– poklicna šola
– 3 mesece delovnih izkušenj
– sposobnost dela na višini
– odslužen vojaški rok
– starost do 30 let

IV. POMOŽNA DELA ZUNANJE UREDITVE – za 2 delavca

Pogoji:
– nepopolna osnovna šola
– 2 meseca delovnih izkušenj
– starost do 40 let

Navedena dela oz. naloge so za nedoločen čas in s polnim delovnim časom. Prijave sprejema kadrovska služba naše DO 15 dni po objavi. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

557/30-81

„SLOVENIJALES-STILLES“
tovarna stilnega pohištva
SEVNICA
DSSS

Razpisna komisija razpisuje dela in naloge

VODJE FINANČNO RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA

(ni reelekcija)

Poleg splošnih zakonskih in moralno-političnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

– imeti morajo visoko, višjo ali srednjo izobrazbo ekonomske smeri
– 5 do 6 let delovnih izkušenj pri delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta, delovno razmerje pa bomo sklenili za nedoločen čas. Kandidati naj vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov delovne organizacije v 15 dneh po objavi razpisa s pripisom „za razpisno komisijo“. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

559/30-81

novomontaža
gradbene instalacije n. sol. o.

Delavski svet delovne organizacije, oziroma razpisna komisija

razpisuje

dela in naloge DIREKTORJA DO

Poleg splošnih pogojev je za direktorja lahko imenovana oseba, ki poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom in družbenim dogovorom o kadrovske politiki občine Novo mesto, izpolnjuje še naslednje pogoje:

– ima končano visoko ali višjo šolo strojne, elektro ali ekonomske smeri,
– ima pet let delovnih izkušenj pri opravljanju vodilnih del.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev in z opisom dosedanjega dela naj kandidati pošljejo v zaprti ovojnici na naslov NOVOMONTAŽA, Novo mesto, Adamičeva 2, z oznako „za razpisno komisijo“, v 15 dneh po objavi razpisa.

Izbrana kandidata bomo imenovali za štiri leta. Vse kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

570/30-81

NOVI KOMUNISTI – V okviru praznovanja 40-letnice vstaje slovenskega naroda so prejšnji četrtek na slovesnosti v Metliki 24 novim članom Zveze komunistov izročili članske izkaznice. Izkaznice je novim komunistom izročil predsednik medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko Boris Gabrič, ki je nove člane, med katerimi je največ mladih, v nagovoru opozoril na njihove naloge in dolžnosti. Sedaj je v metliški občini okoli 50 članov Zveze komunistov. (Foto: A. B.)

Pridne roke – boljše ceste

116 km lokalnih cest v brežiški občini je zasilo vzdrževanih – (Ne)odgovornost za plazove

Svet za družbenoekonomske odnose in politiko pri OK SZDL Brežice je ugotovil, da številna delegatska vprašanja kažejo na to, da samoupravna komunalna interesna skupnost v Brežicah ni ustrezno organizirana.

Cim prej je potrebno sprejeti odlok o kategorizaciji cest in jih

prenesti v upravljanje SKIS, ta pa bi morala v svoj program načrtovati tudi mladinske delovne akcije. Izkoristiti kaže voljo in pripravljenost mladih in pripadnikov JLA, da s prostovoljnim delom pocijajo in spodbudijo določena dela.

Družbenopolitični zbor brežiške občinske skupščine pa je sprejel stališče, da je treba ceste prekriti najprej z bitogramozom, ko pa bodo povsod tako posodobili ceste, bo šele na vrsti polaganje fine zaporne plasti asfalta.

Komunalna skupnost v poslovnem poročilu za lani navaja, da je bilo vzdrževanje 116 kilometrov občinskih cest zasilo, pa bi jih lahko precej zaščitili z omejitvijo osnega pritiska na dovoljenih 6 ton. Most v Velikih Malencah še vedno ni dograjen, odgovornost zato nosi izvajalec del – Komunalno obrtno podjetje. Komunalna skupnost s prstom kaže na KOP tudi, ker kljub naročilu ni izvršilo sanacije udara na cesti Globoko-Zupelevec. Plazovi povzročajo preglatve še v Močniku, Piščah in na Sromljah. P. P.

ZMAGA KOŠARKARJEV „KRKE“

Košarkarska ekipa paraplegikov novomeške regije je zmagala tudi v povratni prijateljski tekmi proti gorenjskim paraplegikom z rezultatom 44:36. Tekma se je odvijala v Laškem in to v okviru praznika „Pivo in cvetje“.

JOŽE RADEJ

NIKOLI NI PREPOZNO – 24. novembra lani je izredno slabo vreme preprečilo, da bi se 73-letna Magdalena in 77-letni Jože Lukek iz Grabrova pri Metliki vdrgli odpravila k matičarju, zato sta zlato poroko proslavila kar doma, v krogu družine. Jože nam je prejšnji teden prinesel sliko s taktirnega slavlja in se pohvalil, da sta žena in on še kar trdnega zdravlja. Sam je bil vse življenje le dvakrat pri zdravniku, največ srečnih trenutkov na stara leta pa jima pripravijo vnuki.

Iz Sašinega življenja

O neki razstavi in njenih (možnih) nadaljevanjih

V izložbi Mladinske knjige je bila na ogled razstava fotografij mladega Novomeščana Saša Fuisa. Razstavljenih je bilo deset polaroidov pod skupnim naslovom To je bilo življenje. Na spremnem listu je med drugim pisalo: „Polaroid fotografija je samosvoj vizualen govor. Z omejitvijo tehničnega procesa je poudarjena intenzivnost mišljenja in dialog objekt-subjekt. S pritiskom na gumb je pravzaprav že vse v naprej določeno.“

Razstavljena dela so govorila o isti temi. Avtorja so živobarvna platna cirkuških šotorov pritegnila kot zanimivo oblikovalno gradivo. Nastale fotografije so povsem brezprostorske, privlačni pa igra barve, črte in ploskve ter jasnost ideje. S precizno kompozicijsko zgradbo je ustvarjena čista likovna podoba. Ta podoba ovija motiv v skrivnostno raznolozčenje in postaja še zanimivejša za opazovalca.

Ravno o odnosu med opazovalcem in razstavljenimi deli je ob tej razstavi treba spregovoriti. Avtor je z njo želel dokazati, da se da razstavljati tudi na ulici. Ustvarjalno delo izhaja iz življenja, torej se mora vanj neprestano tudi vračati. Zakaj bi torej ulica ne postala prostor, ki bi z različnimi dogajanjmi, od razstav, koncertov in gledaliških predstav do najrazličnejših projektov in eksperimentov, iztrgal ljudi iz ponavljajočega se vsakdanjika. S tem bi na mnogo bogatejši način prevzela vlogo gostin in gostilniške kulture.

Novih in zanimivih idej je torej dovolj, njihova realizacija pa je v veliki meri odvisna od nas samih. Prvi korak, ki je ponavadi najtežji, je Saša Fuis s svojo razstavo že storil.

STOJAN PELKO

pisma in odmevi

SPORT V ČREŠNJEVCU

Mladinci iz Črešnjevca in Gradnika so se v nedeljo, 19. julija v Črešnjevcu pomerili v nogometu. Moči so merili še v odbojki in košarki.

V. P.

RAD BI JIH SPOZNAL – Aprila 1964, ko je Toni Budič služil vojaški rok v Novem mestu, je v parku, kjer je zdaj Dom JLA, fotografiral dvojčka, s katerima se je sprehajala mlada mati. Po dolgih letih bi nekdanji vojak rad spoznal takratna dojenčka in njune starše ter jih povabil na koncert, ki ga bo ansambel „Tamburica in mi“ pod njegovim vodstvom pripravil spomladni prihodnje leto v Novem mestu. Mati, ki bo prepoznala svojega otroka, naj se oglasi v našem uredništvu.

Naj jeza greje?

Kako naročiti drva, če si občan „druge klase“

Zdajle me greje poletno sonce, pozimi pa me bodo drva, če bom seveda do te dragocenosti sploh prišel. Gospodarno premišljam o kurjavi že več kot mesec dni, vendar so se vsi moji dosednji naporji, da bi pri GG Novo mesto naročil drva, žalostno končali. Prijazna tovarišica, ki naj bi sprejemala naročila, me vsakiče nadvse vljudno odpravi, češ zdaj ni mogoče naročiti, pridite ali pokličite čez štirinajst dni.

Sem potrpežljiv človek in čakati nekaj tednov mi ni težko. Toda neumno se mi zdi, da drugim ne treba čakati. Zvedel sem namreč, da je neka druga stranka istega dne, ko so meni vljudno povedali, naj se oglasim čez dva tedna, mirno naročila, plačala in tudi že dobila drva.

Sprašujem se, ali na GG Novo mesto tudi ljudi, podobno kot drva, delijo v prvo in drugo „klaso“? Ali morda stabilizacijsko premišljajo, kako bi nekatere med občani navadili cenenejšega ogrevanja – da bi jih grela jeza namesto drv? MILAN KLUN
Novo mesto

AGROKOMBINAT Krško

Mercator Agrokombinat Krško – TOZD Sadjarstvo poljedelstvo po sklepu delavskega sveta razpisuje prosta dela in naloge

pomočnika vodje posestva Stara vas

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
– imeti morajo visoko izobrazbo agronomske smeri, sadjarsko-vinogradniške usmeritve,
– prednost pri izbiri imajo kandidati z ustrežno prakso.

Poskusno delo traja 3 mesece. Delovno razmerje s polnim delovnim časom se sklepa za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev na naslov: Kadrovska služba Mercator

Agrokombinat, Krško, Cesta krških žrtev 52. Rok za vlaganje prijav traja 15 dni od dneva objave. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po preteku razpisnega roka.

556/30-81

„Mercator“ Agrokombinat Krško – Delovna skupnost skupnih služb razpisuje po sklepu delavskega sveta prosta dela in naloge

pravnik

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
– imeti morajo pravno fakulteto in 3 leta delovnih izkušenj ali
– višjo pravno šolo in 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju pravnih nalog

Prednost pri izbiri imajo kandidati z opravljenim pravosodnim izpitom. Poskusno delo traja 3 mesece.

Delovno razmerje se sklone za nedoločen čas. Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev na naslov: Kadrovska služba Mercator Agrokombinat Krško, Cesta krških žrtev 52.

Rok za vlaganje prijav: 15 dni od dneva objave. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 15 dni po preteku razpisnega roka.

555/30-81

DO EMONA DOLENJKA, TOZD ENGRO-DETAJL NOVO MESTO

objavlja prosta dela in naloge

SKLADIŠČNO – TRANSPORTNEGA DELAVCA

Pogoji: zdravstvena in fizična sposobnost za opravljanje fizičnih del.

Rok za vlaganje prijav je 15 dni po objavi.

575/30-81

Splošno gradbeno podjetje „PIONIR“ Novo mesto, TOZD strojno prometni obrat razpisuje proste delovne naloge in opravila

1. 1 GEOMETRA
2. 1 VK STRUGARJA
3. 6 KLJUČAVNIČARJEV
4. 2 MEHANIKA
5. 1 ČISTILKO

Pogoji za sprejem:

- pod tč. 1
– diplomirani gradbeni inženir in 2 leti delovnih izkušenj ali
– gradbeni inženir in 4 leta delovnih izkušenj ali
– gradbeni tehnik in 5 let delovnih izkušenj
pod tč. 2 – 4 – končana poklicna šola ustreznosti smeri
pod tč. 5 – končana 8-letka in 6 mesecev delovnih izkušenj

Kandidat bo pridobil lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom, za nedoločen čas in s pogojem tri mesečnega poizkusnega dela.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni od objave „SGP PIONIR“, Kettejev drevored 37, kadrovski oddelek, 68000 Novo mesto.

Kandidati bodo o rezultatih obveščeni v 30 dneh po zaključku oglasa.

gorjanci

AVTOPROMET, GOSTINSTVO IN TURIZEM „GORJANCI“ – NOVO MESTO – STRAŽA VABI K SODELOVANJU:

1. VEČJE ŠTEVILO AVTOMEHANIČARJEV ZA VZDRŽEVANJE AVTOBUSOV IN TOVORNIH VOZIL
2. 2 AVTOKLEPARJA
3. 2 STROJNA KLJUČAVNIČARJA ALI VARILCA
4. VEČJE ŠTEVILO VOZNIKOV V TOVORNEM PROMETU
5. VEČ NATAKARJEV
6. 1 MATERIALNEGA KNJIGOVODJÓ
7. 2 SNAŽILKI ZA TOZD GOSTINSTVO
8. 1 SNAŽILKO ZA DSSS V VAVTI VASI
9. 1 SOBARICO

Pogoji:

Pod št. 1, 2, 3 in 5 morajo imeti kandidati končano poklicno šolo odgovarjajoče smeri.

Pod št. 4. mora imeti kandidat vozniški izpit C in E kategorije in najmanj 1 leto delovnih izkušenj.

Pod št. 6. morajo imeti kandidati končano srednjo ekonomsko šolo in najmanj eno leto delovnih izkušenj ali opravljen strokovni izpit. Delo se opravlja v Novem mestu.

Pod št. 7. 8. in 9. imajo lahko kandidati nepopolno osnovno šolo.

Delo pod št. 8 je samo v popoldanski izmeni.

Za vse kandidate velja splošni pogoj odslužen kadrovski rok. Ponudbe z dokazili dostavite kadrovski službi podjetja v Straži.

Objava prostih del in nalog velja do zasedbe. Odbor za delovna razmerja

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE NOVO MESTO

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas:

1. VIŠJEGA KNJIŽNIČARJA

v Pionirski knjižnici (lahko pripravnik) – delo v izmenah

2. BIBLIOTEKARJA – BIBLIOGRAFA

na oddelku za domoznansko bibliografijo Dolenjske (lahko pripravnik)
Zahteva se visoka izobrazba humanistične smeri – zaželen slavist.

Stanovanj ni.
Prošnje pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA NOVO MESTO
KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA

573/30-81

Šolski center – TOZD Osnovna šola „Savo Kladnik“, Sevnica razpisuje dela in naloge:

– 1 UČITELJA ZA ANGLEŠKI JEZIK, PRU ali P, za določen čas od 1. 9. 1981 do 31. 12. 1981, s polnim delovnim časom;

– 1 UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ALI VZGOJITELJA za določen čas od 1. 9. 1981 do 30. 6. 1982, s polnim delovnim časom, za delo v oddelku MŠ na podr. šoli v Zabukovju in na centralni šoli v Sevnici.

Pisne prijave pošljite v 15 dneh po razpisu na naslov: Šolski center Sevnica – TOZD Osnovna šola „Savo Kladnik“, Sevnica. Prijavi priložite dokazilo o izobrazbi in življenjepis. Kandidati bodo pisno obveščeni o izbiri v 15 dneh po preteku razpisa.

560/30-81

RAZPISNA KOMISIJA PRI TEMELJNEM SODIŠČU V NOVM MESTU

1) razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas

TAJNIKA TEMELJNEGA SODIŠČA
Pogoji: dipl. pravnik s pravosodnim izpitom

2) objavlja 3 prosta dela in naloge

STROJEPISJA za določen čas (10 mesecev) zaradi nadomestitve začasnó odsotnih delavcev

Pogoji: znanje strojepisja (najmanj 200 čistih udarcev);

1 strojepiska bo delala pri sodni enoti v Sevnici,
2 strojepiski pa v Novem mestu.
Rok prijave je 15 dni po objavi. Nastop dela 1. 9. 1981.

374/30-81

Dnevnik tete Jožefe

Popisala je že veliko zvezkov, nekaj jih je zgorelo, ima jih še 15

Čudovite rože, ki cvetijo na oknih Jožefe Pregrad iz Sromelj, so skrbno negovane, čeprav ima teta veliko dela na polju in v hlevu. Ob večerih, ko je prosta, pa piše dnevnik.

Obiskala sem jo. Sprva me je začudeno pogledala, o dnevniku pa je rada pripovedovala: „Dnevnik sem začela pisati že pred vojno. Mnogi so mi svetovali, naj pisanje prekinem in počnem kaj pametnejšega. S pisanjem sem nadaljevala, ker mi je bilo všeč, da sem delala samostojne zapiske.“ Imela je že veliko popisanih zvezkov, vendar je prostor, kjer je hranila zapiske, po nesreči pogorel, tako da ima danes samo še 15 zvezkov.

Dnevnik rada prebira. Najraje ima zapiske o vremenu. Večkrat se njeno branje zavleče pozno v noč, kajti težko se je ločiti od dnevnika. „Nekateri se iz mojega dnevnika norčujejo, nekaterim je lep in zanimiv. Ljudje so pač različni,“ pravi.

Omenim ji otroke in na obraz se ji prikrađe nasmeh. Prej izrazite

PIŠE O VSEM – Jožefa Pregrad med pisanjem dnevnika, ki vsebuje tudi opažanja o vremenu. (Foto: M. S.)

gube ji kar izginejo in pove: „Ko pridejo otroci k meni, potuje moj dnevnik iz rok v roke. Vsi hočejo prebrati nove zapiske, za pisanje pa se še nobeden ni odločil.“ Dnevnik ji je tudi v tolažbo, posebno kadar je žalostna ali jezna.

Prelistala sem dnevnik, ki je doslej neopaženo ležal na mizi. Teta se je smehljala, jaz pa sem strmela v njeno bogastvo, kateremu teta Jožefa posveča toliko pozornosti.

MARINKA SOTLER

Jože Knez umrl

V soboto so se krajani Dolenje vasi za vedno poslovili od 5-letnega Jožeta Kneza, prijatelja in pobudnika številnih akcij za hitrejši razvoj teh krajev.

Skrb za napredek je bila pri pokojnem Knezu ne le zato, ker je vedel, da mora kot predsednik skupščine KS dati več kot drugi, ampak zaradi trdnega značaja, podedovanega v kmečki družini. Njegov oče je že pred vojno sodeloval z naprednimi Godlerjevimi, po vojni pa je bil predsednik krajevnega ljudskega odbora. Jože je stopal po očetovih stopinjah. Služboval je kot tajnik KLO Dolenja vasi, bil je matičnik na občini Artiče, sekretar rudnika Globoko, v Celulozi je naposled vodil kadrovskega oddelka.

Z ljudmi je rad delal, njegova neomajna vera v človeka je prihajala na površje tudi pri vodenju skupščinske občinske skupnosti socialnega skrbstva. Funkcij mu ni manjkalo, celo tedaj ne, ko ga je že načela zahrbitna bolezen. Toda zakoni narave so močnejši od še tako jeklene človeške volje.

TELEVIZIJSKI SPORED

24. VII.

petek

1

17.30 POROČILA
17.35 ANSAMBEL VITA MUŽENIČA

Oddajo o muzikantih, ki bodo igrali ljubiteljem t. i. narodnozabavne glasbe, so posneli že pred meseci, prvotno bi morala biti na sporedu že 1. maja, a se je menda nekaj zapletlo; govorilo se je celo o tem, da ta skupina ne zasluži televizijske predstavitve. Bodi kakor že, kogar zanima, se bo lahko sam prepričal, kako stvari stojijo.
18.05 OBZORNIK
18.15 ŽIVLJENJSKE POSTAJE

MARXA IN ENGELSA, dokumentarna nanizanka
19.00 NE PREZRITE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 USTVARJANJE TITOVE JUGOSLAVIJE 19. oddaja dokumentarne nanizanke so posneli ljubljanski televiziji in ji dali delovni naslov Osvoboditev domovine. Priказani bodo dogodki pomladi 1945, ko se je jugoslovanska vojska pripravljala na drugi del zaključnih operacij za dokončni izgon okupatorjev.
21.05 CIRKUS
21.30 V ZNAMENJU
21.45 NOČNI KINO: ZADNI STANOVALEC

Najbrž zato, da ne bi razkrili neljubega dejstva, da se tako imenovana poletna televizijska shema tudi po filmski plati prav v ničemer ne razlikuje od siceršnjih sporedov, napoved sporeda o današnjem filmu ne pove nič drugega, kot to, da je ameriški.

2

16.45 Test - 17.00 Univerziada (prenos atletskih tekmovanj iz Bukarešte) - 18.00 Poročila - 18.05 TV Koledar - 18.15 Plavica - 18.45 Pesem, ki traja - 19.30 Dnevnik - 20. Ustvarjanje Titove Jugoslavije - 21.00 Gornjogradski akvarel (zabavno-glasbena oddaja) - 21.50 Dnevnik - 22.05 Začetki mafije

25. VII.

sobota

1

16.00 POROČILA
16.05 HODIL JE PES PO KLAVIRJU, sovjetski film

Delo, ki ga je režiral Vladimir Gramatikov, na moč preprosto, brez vsakršne patetike govori o mladih, o njihovih prvih korakih v svet odraslih. V središču pripovedi so dekle, še napol otrok, mlad pilot helikopterja in fant iz hiše onstran ceste... Igrajo Alena Kiščik, Aleksander Fomin in drugi.

17.10 NAŠ KRAJ: DOBOVEC
17.25 PRENOS NOGOMETNE TEKME
19.10 ZLATA PTICA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 POLICIST, ameriški film

Policisti so na sledi posiljevalcu, za katerega menijo tudi, da rad nastavlja bombe. Zlikovec se končno ujame v past, ki mu jo glavni detektiv nastavi s pomočjo lepe policajke. Film, ki je resda komedija, a z dovolj prvih prave kriminalke, je 1972 posnel Richard A. Colla, igrajo pa Burt Reynolds, Yul Brynner, Raquel Welch in drugi.

21.35 TV KAZIPOT
22.00 FESTIVAL DALMATINSKIH KLAP V OMIŠU
23.30 POROČILA

2

16.45 Test - 17.00 Univerziada (prenos atletskih tekmovanj iz Bukarešte) - 18.00 Glasbena oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Romantika proti klasicizmu - 21.00 Poročila - 21.10 Feljton - 21.40 Športna sobota - 22.00 Komorna glasba skozi stoletja

26. VII.

nedelja

1

9.45 POROČILA
9.50 SEZAMOVA ULICA
10.50 ŠOFERJA
11.35 TV KAZIPOT
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 JUGOSLAVIJA, DOBER DAN
16.10 PROOROČILA
16.15 SINONI SONCA, dokumentarna oddaja
16.45 GORNJOGRADESKI AKVA-REL, zabavno-glasbena oddaja

17.35 SPORINA POROČILA

17.45 NI TAKO, jugoslovanski film
Miča Milošević je film z gornjim naslovom posnel 1978, gre pa za pripoved o šolskih dogodivščinah, točneje o zapletih, ki jih šolarji zakuhajo učiteljem, starši pa so pri tem kajpak povsem nedolžni. Glavne vloge igrajo Bata Živojinović, Pavle Vujisić, Bata Stojković, Ružica Sokić in drugi.

19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 PARTIZANSKA ESKADRIJA, zadnja oddaja nadaljevanke
20.45 DOKUMENTARNA ODDAJA

21.20 V ZNAMENJU

21.35 JAZZ NA EKTRANU
21.50 ŠPORTNI PREGLED
22.20 UNIVERZIADA, pregled športnih dogodkov v Bukarešti

2

16.00 Nedeljsko popoldne - 17.15 Univerziada (prenos atletskih tekmovanj iz Bukarešte) - 18.45 V žariščih vstaje (dokumentarna oddaja) - 19.00 Risani filmi - 19.30 Dnevnik - 20.00 Legende o Titu (koncert zagrebških filharmonikov in zboru RTZ na Dubrovniških poletnih igrah) - 21.00 Poročila - 21.10 Revolucionarne pesmi

27. VII.

ponedeljek

1

17.25 POROČILA
17.30 V GOSTEH PRI ZBORU SUNCOKRILI, otroška oddaja
18.00 MOZAIK KRATKEGA FILMA: VIKEND V DRUGEM SVETU (češki film) in TRENIRANJE MOČI (angleški film)
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

19.55 VREME
20.00 LEFTY, dokumentarna drama

Zahodnonemška drama z gornjim naslovom dokumentarno prikazuje newyorško podzemlje. Govori o nasilni tekmi med dvema pouličnima tolpara. Ena hoče maščevati svojega vodjo Leftyja, v spopad je vmešan tudi neki policist. lld. Režiser Jens-Uwe Scheffler je dramo posnel v nepotvrjenem okolju, tudi člani tolpa so pravi.

21.30 V ZNAMENJU
21.45 ALI SE MED SEBOJ DOVOLJ POZNAJO
To kulturno oddajo so pripravili zagrebški televiziji, govorila pa bo

o vrednotenju umetnostne dediščine NOB.

2

17.40 Dnevnik v madžarščini - 18.00 Dnevnik - 18.15 Zlatarjevo zlato - 18.30 Pripoved o vstaji - 18.45 Glasbena medigra - 19.00 Telsport - 19.30 Dnevnik - 20.00 Znanost - 20.50 Poročila - 21.00 70 let razsvetljave - 21.30 Morje in mornarji - 22.00 Srečno, tujka (avstralska nadaljevanke)

28. VII.

torek

1

17.45 POROČILA
17.50 BELI DELFIN, francoska risanka
18.05 GORSKA FOLKLORA: UZBEKISTAN
18.35 OBZORNIK
18.45 PORTRET LEONARDA BANKERJA

Sarajevski televiziji bodo prikazali življenje L. Bankerja, rojenega

1988 v italijanski provinci Trento, priseljenca v Tuzli, 1919 je postal član KPJ, 1932 je bil zaradi komunističnega delovanja aretiran in čez štiri leta je umrl v beograjski kazniški bolnišnici.

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 HORVATOVI

Dokumentarna oddaja bo prikazala delavsko družino iz Kranja. Starša sta zaposlena v Planiki, otroka pa obiskujeta celodnevno osnovno šolo.

20.45 Stendhal: RDEČE IN ČRNO, zadnja oddaja nadaljevanke
21.55 V ZNAMENJU
22.10 ZA LAHKO NOČ Z VIOLINISTOM TOMAŽEM LORENZOM

2

17.40 Dnevnik v madžarščini - 18.00 Dnevnik - 18.15 Palčki nimajo pojma - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zabava vas John Denver - 20.55 Človek in čas - 21.25 Poročila - 21.35 lnd, zgodovinska reka (pakistanski dokumentarni film)

29. VII.

sreda

1

17.55 POROČILA
18.00 RDEČA ZORA
18.30 OBZORNIK
18.45 ZABAVNA MEDIGRA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 REPORTAŽA O MESTU
20.05 IGRE BREZ MEJA, prenos iz Meiringena

21.35 PORTRET ALEKSANDRA MEŽKA Nebo v dežju, Mesto brez srca, Senca in Levji pogum. To so naslovi štirih pesni, ki jih bo v oddaji zapel A. Mežek in se tako približe predstavil ljubiteljem zabav-

ne glasbe.
21.45 V ZNAMENJU

2

17.40 Dnevnik v madžarščini - 18.00 Dnevnik - 18.15 Sezamova ulica - 18.45 Zabavna medigra - 19.30 Dnevnik - 20.00 l. Jurković: Piccolo contrada (gledališka predstava) 21.35 Poročila - 21.40 Šoferja - 22.35 Življenje knjige

30. VII.

četrtak

1

18.05 POROČILA
18.10 ČAS ZA PRAVLJICO
18.35 OBZORNIK
18.45 PO SLEDEH NAPREDKA
Izdelovanje različnih gradbenih elementov iz elektrofilnega pepela,

stranskega proizvoda termoelektrana, kdaj je otrok zrel za šolo, računalniško voden sistem Plato - to so teme, o katerih bo govorila oddaja.

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: PLESALA JE, ENO SAMO POLETJE

Film po istonaslovnem romanu Pera O. Ekstroma je Arne Mattson posnel že 1951. Vsebine ne bomo povzemali, domala ga ni, ki je ne bi poznal, dodajmo raje, da gre za film, ki med prvimi uvaja goloto na filmski trak, igrajo pa Felke Sundquist, Ula Jacobsson, Edwin Adolphson in drugi.

21.25 V ZNAMENJU
21.50 NASILJE V DRUŽINI

Renault 4 GTL

kljub manjši porabi goriva
še močnejši in udobnejši!

Najpopularnejše francosko vozilo je preizkušeno na cestah sveta in s številnimi prednostmi osvaja tudi naše tržišče.

RENAULT 4 GTL je predvsem gospodarno, praktično in zanesljivo vozilo. Avtomobil oblikovan za danes in jutri. Avtomobil, cigar udobje bo zadovoljilo tudi vaše želje.

RENAULT 4 GTL!

- Močnejši in bolj dinamičen motor s 1108 cm³ (1,108 l)
- minimalna poraba goriva - 4,8 l/80 km/h
- velik prtljažni prostor - 1185 dm³ (1185 l)
- Udoben - izpopolnjena neodvisna obesa in amortizerji ter obogatena oprema
- design za danes in jutri

VOZITE SE GOSPODARNO, UDOBNO IN ZANESLJIVO!

Renault 4GTL- »mali velikan«

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

RENAULT

VSE INFORMACIJE V:
POSLOVALNICAH IMV
NOVO MESTO, ZAGREBSKA 10, TEL. (068) 21-770, 22-927

IN OSTALI PRODAJNI MREŽI:

avtotehna

LJUBLJANA, TITOVA C. 36,
TELEFON: (061) 317-044

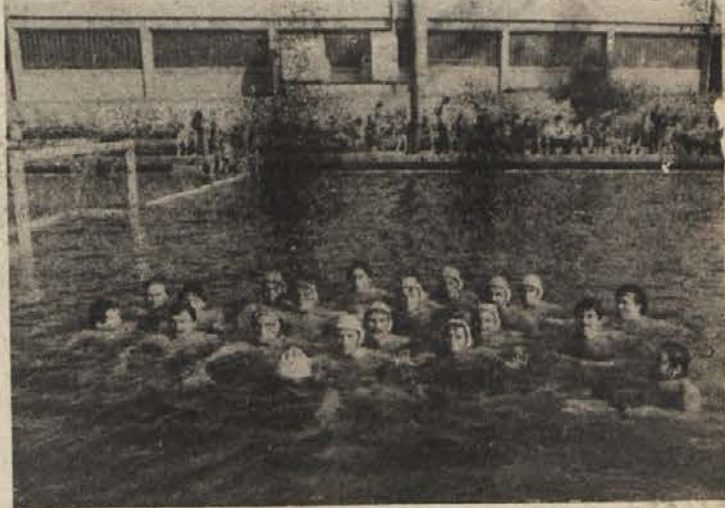
automerkur

TOZD CELJE, CELJE, MIKLOSIČEVA 5,
TELEFON: (063) 24-200

DOBAVA TAKOJ!

SAHOVSKI TURNIR V SEVNICI

Na hitropoteznem šahovskem turnirju SK Milan Majcen iz Sevnice za julij so se od prvega do četrtega mesta uvrstili z enakim številom 9 točk Franc Derstenšek, Jože Maurer, Gvido Sorli in Janko Blas. Peti je bil Marjan Furlan z 8 točkami, šesti Jože Kolman s 7,5 točke, itd. V skupnem seštevku 7 turnirjev v letošnjem letu je še naprej v vodstvu Janko Blas s 54 točkami pred Gvidom Sorlijem z 52.

VRNITEV STARIH ČASOV – Ali bodo dosegli nekdanjo raven krškega vaterpola? Številčnost igralškega kadra je za to eden izmed poglavitnih temeljev. (Foto: I. Čargo)

Waterpolo znova živi!

Po dolgih letih je priljubljena vodna igra z žogo v Krškem ponovno našla svoje mesto

Že veliko let je minilo od tedaj, ko so v bazenu pri tovarni celuloze in papirja „Djuro Salaj“ prenehali igrati vaterpolo. Vzrokov za to ni potrebno „pogrevati“, še posebno zato ne, ker je ta priljubljena igra z žogo v vodi v Krškem znova dobila svojo domovinsko pravico.

Pobudnika, da začenjo znova, sta bila nekdanja igralca Danilo Ganc in Mirko Kužnik. Pri tem najbrž nista imela prevelike težave, saj se je kaj kmalu pokazalo, da je v kraju še veliko nekdanjih igralcev, ki bi radi igrali vaterpolo. In tako so začeli s skoraj vsakodnevni večernimi treninami, ki se jih udeležuje kar okoli 20 fantov. Presenetljivo hitro so dosegli v slovenskih razmerah dokajšnje ravni. Na prvem turnirju za člansko republiško prvenstvo so Krčani pristali presenetljivo visoko – na drugem mestu. Premagali so Iskro (Kranj) s 23:14, Ronče s 14:10 in Zusterne (Koper) s 15:10 ter izgubili samo z Vodovodnim stolpom (Kranj) s 6:15.

Ta uspeh bo ekipi, ki jo sestavlja nekaj starejših igralcev in večina mlajših, vsekakor spodbuda za še bolj zavzeto vadbo. Naj ob koncu zapišemo najboljši strelca na omenjenem turnirju: Turk 17 golov, Mlakar 14, Javornik 10, Ivačič 6 itd.

Z. ŠEBEK

Mlada srca „gorela“ kot olimpijska bakla

3. olimpijada končana

Le kdo bi dejal, da lahko drobna pobuda mimogrede najde plodna tla in spontano zaživi v vsej silovitosti t. i. športnega amaterizma. To nedvomno drži za mladinsko poletno olimpiado.

Letos so se mladi Artičani, Globočani, Srmočani in Zdolani že tretjič preizkušali v košarki, rokometu, malem nogometu, krosu, namiznem tenisu in šahu. Toda bolj kot tekmovalni dosežki so bili tudi tokrat pristni, tovariški stiki mladih, ki pravzaprav nečesto poznati občinske meje. In pokazalo se je, da so mladi s svojo neposrednostjo kaj hitro dobili posnemovalce v brežiški in krški občini. „Pobudo sem dal, ko sem bil poldrugo leto predsednik artiške mladine. Prej je nastala zimska liga v košarki, ki so se je v začetku udeleževali le Globoko, Srmočje, Zdole in mi, nato pa še Pišce, Dolenja vas, Brežice in Sentlehart“, pripoveduje 22-letni študent Drago Ivanšek.

Prizadevna organizatorja Milan Jazbec in Silvo Mavsar potrjuje, da je pri mladih udeležencih olimpiade zmeraj prevladoval zanos pravih amaterjev. Olimpijada je doela „samofinancirana“ iz žepov oz. blagajin OO ZSM, ki si ga priložijo kar na veseličah. Pokrovitelja ponavadi vidijo le ob otvoritvi, ko pozdravi tekmovalce, čeprav seveda ne bi bilo nič narobe, če bi pri maknil kakšen dinar za pokal. Letos je samo v poletni olimpiadi sodelovalo preko 120 mladih; prejšnji leti, ko sta bili na sporedu še košarsko in streljanje z zračno puško, se jih je zbralo še več.

TRETIČ ZMAGALI – Mladi Zdolani so si s tretjo zaporedno zmago priborili prehodni pokal v trajno last. V soboto so bili Artičani resda najboljši v košarki, toda prednost Zdolanov (na sliki) je bila le prevelika, čeprav so se jim domačini Artičani približali samo za točko. (Foto: P. Perc)

Mladim kolesarjem zlato

K velikemu uspehu na balkanskem prvenstvu prispeval svoj delež tudi Ivan Zagorc – Med posamezniki J. Lampič

Po dokaj skromni uvrstitvi naših mladih kolesarjev na svetovnem prvenstvu v Leipzigu – veliko je k temu pripomogla tudi smola – je mlada kolesarska reprezentanca Jugoslavije, za katero je nastopil tudi Novomešan Ivan Zagorc, konec prejšnjega tedna prijetno presenetila.

Salzburgring: Pavlič peti!

Velik mednarodni uspeh novomeškega dirkača

Na veliki mednarodni prireditvi hitrostnih motociklistov – „Motorrad festival“, ki je bila v soboto in nedeljo v avstrijskem Salzburgringu, je naš dirkač Lojze Pavlič v hudi konkurenci svetovne elite dosegel v kategoriji do 125 cm izreden uspeh. Po velikih težavah na startu, ko mu je motor vžgal daleč za ostalimi tekmovalci, je Pavlič z izredno srčno in tehnično dovršeno vožnjo do polovice dirke polovil in prehitel večino tekmecev, pred ciljem pa se je pridružil vodeči skupini in dirko končal na petem mestu. Tekmovanje se je odvijalo v izredno slabih vremenskih pogojih, v hudem naluvi, ko je lahko že najmanjša napaka usodna za tekmovalca, zato je Pavličev uspeh še toliko bolj dragocen, saj je znova dokazal, da je mojster tudi na mokri stezi.

Do nadaljevanja tekmovanja v državnem prvenstvu bo Pavlič nastopil še na treh IJM dirkah: v Schleizu – NDR, v Karvini – CSSR in v Poznanu na Poljskem. Po zadnjih mednarodnih uspehih je tudi vnaprej pričakovati dobre uvrstitve. Posebno pomembni pa bosta dirki v Slavovski Požogi in Kraljevu, kjer si Lojze kljub slabemu startu v začetku prvenstva še vedno lahko pribori ponovni naslov državnega prvaka.

M. KLINC

V MALEM NOGOMETU VELIKA VAS

TVD Partizan iz Leskovca je organiziral ligo v malem nogometu. Zmagala je ekipa Velike vasi, ki je zbrala 15 točk, drugo mesto so zasedli igralci Leskovca I (12 točk).

Lapanje je preskočil 205 centimetrov!

Za 14 cm izboljšan osebni rekord mladega atleta

Prejšnji torek so lahko naključni gledalci atletskega mitinga v Novem mestu videli dva izvrstna rezultata in rekorda Stadion bratstva in enotnosti: 17-letni metalec kopja Lapanje se je po dolgem času poskusil v skoku v višino in osebni rekord s 181 cm v dobri uri zvišal na neverjetnih 205 cm! S tem rezultatom bi na državnem prvenstvu pred dobrimi tremi tedni kar za 4 cm prehitel prvega in svoji srebrni medalji v kopju dodal še zlato. Lapanje je tako na čelu lestvice najboljših jugoslovanskih ml. mladincev v skoku v višino in v samem vrhu meta kopja.

Najboljši rezultat mitinga je dosegel Darko Cujnik z 78,46 m v metu kopja. Tudi ostali njegovi meti so bili zelo dolgi. Videti je, da je Cujnik spet na pravi poti do kopjaškega zvočnega zidu – 80 m! Tekmovanje je bilo za vse starostne skupine, sicer pa so ti atletske mitinge namenjeni vsem, ne glede na to, ali so člani športnih društev ali pa le radovedni občani, ki bi radi poskusili, kako je na atletske tekmi.

Naslednji miting bo v sredo, 29. julija.

Rezultati: pionirji 80 m ovire: 1. Bregač 12,9, pionirke 80 ov.: 1. Molan 14,6; 2. Gorenc 16,8; pionirji 60 m: 1. Jeriček 7,9, Pustavrh (Leskovec) 7,9, 3. Zaman 8,2; pionirji 60 m: 1. Remec 7,4, 2. Šikonja 7,6, 3. Sotošek (Lesk.) 7,8; pionirke 60 m: 1. Molan 8,9, 2. Gorenc 9,0; 200 m – pionirji: 1. Bregač 25,7, 2. Zaman 26,6, 3. Jeriček 26,7; mladinci 1. Remec 23, 7, 2. Šikonja 24,0, 3. Sotošek (Lesk.) 25,9; 2000 m: 1. Kočevar 6:10, 2. Kajba (Lesk.) 6:30,4, 3. Račič 7:11,1; 2000 m zapreke: 1. Zužek 5:57,4, 2. Božič 6:34,8; višina: 1. Lapanje 205; pionirji: 1. Ivanovič 170 cm, 2. Bregač 165, 3. Jožek 155; daljina – pionirji: 1. Pustavrh (Lesk.) 601 cm, 2. Bregač 531, 3. Zaman 52; pionirke: 1. Molan 432 cm, 2. Gorenc 413; kopje: 1. Cujnik 78,46 m; pionirji: 1. Jurekovič 45,52 m, 2. Savšek 33,90 m.

J. P.

Krajo dokončal strel

Martin Radoš v Čurilah s pištolo ustrelil Antona Hudorovca, ki je s tovarišem poskušal vlomiti v skladišče

V noči s 13. na 14. julij je bil v Čurilah pri Metliki ustreljen 23-letni Rom Anton Hudorovac z Ruperč vrha pri Novem mestu.

Okoli polnoči se je Anton Hudorovac s še tremi Romi odpravil na obisk k Romom, ki prebivajo v bližini Rosalnic pri Metliki. V vasi Čurile se jim je pokvaril avto, medtem ko ga je voznik popravljaj, sta Anton Hudorovac in še en Rom skušala vlomiti pri Martinu Radošu, ki odkupuje zdravilna zelišča. Radoš je tisto noč spal v skladišču in čuval blago, saj je bil že večkrat obkraden. Ko jih je Radoš zasačil, so se

Romi hitro znašli v avtu in pognali. Radoš je z avtomobilom odpeljal za njimi, po nekaj sto metrih jih je dohitel, prehitel in ustavil. Anton Hudorovac je takrat stopil iz avta z izvijačem v roki, Radoš pa ga je s pištolo ustrelil v prsi, tako da je bil takoj mrtev. Martin Radoš, ki ima dovoljenje za nošenje orožja, se je takoj po dejanju sam prijavil miličnikom. Takšna so dosedanja dejstva tragičnega dogodka v Čurilah, Radoš bo seveda obtožen uboja.

TATINSKE „MENJALNICE“ OB MAGISTRALI

V sredo, 15. julija okoli 10. ure, je na parkirišču v Podgračnem počival avtomobilist Bogdan Kongrat iz Poljske. Mimogrede se je pripeljal in ustavil ob njem neznanec, ki je imel v avtu ženske in 2 otroka. Možak je vprašal Poljaka, ali ima kakšen denar za menjavo v zahodnonemški marke. Poljak je odgovoril, da ima samo 400 ameriških dolarjev in da jih je pripravljen menjati v marke. Ko je navnež odprl denarnico, je možak s številnimi sopotniki segel v listnico, vzel dolarje, sedel v avto in odpeljal proti Ljubljani. Primerov takih „menjalnic“ ob magistrali je bilo že več. Utemeljeno sumijo, da se s tem ukvarjajo tuji Romi.

SMRTNE ŠKARJE

V Hrastju je 8. julija, nekaj pred drugo, turški državljani Kazim Giloglu (35 let) v slabo preglednem desnem ovinku začel prehitovati avtomobilista Jožeta Trčka iz Laz pri Vrhniku. Ko je bil že vstric z njim, je nasproti pripeljal neznan avto, Turke je zavil ostro v desno, oplazil Trčka, nato pa ga je zaneslo v levo na pet metrov visok vsek, odkoder je avto tresčil nazaj na cesto. Sopotnica Havva Giloglu (34 let) je bila tako hudo ranjena, da je v novomeški bolnišnici umrla.

SLAB VAR

V petek je 17-letni Dušan Frank iz Črnomlja delal v sozdu Gorenja na stroju za preskus tesnosti kompresorjev. Ob 7.30 je vložil kompresor, zaprl vrata stroja in gledal skozi pleksi steklo. Pritisek je bil naravnat na 17 atmosfer. Ko se je kompresor potopil, ga je razneslo, razbil je okence iz pleksi stekla, pri čemer je bil Frank ranjen. Odpeljali so ga v novomeško bolnišnico. Ugotovili so, da je kompresor razneslo zaradi slabega vara.

ZBIL PEŠCA IN SE ODPELJAL DOMOV

V četrtek okoli 20. ure je 22-letni Andrej Zupan iz Loške vasi z avtomobilom v domači vasi dohitel dva pešca, ki sta hodila drug za drugim po desni. Ko ju je dohitel, je avtomobilist zadel in podrl 68-letnega Franca Bukovca iz Loške vasi, ki je hodil zadnji. Zupan je po nesreči odpeljal, 50 metrov naprej je ustavil in prižgal luči, ki jih prej ni imel prižganih, in spet pognal. Bukovca so odpeljali v novomeško bolnišnico. Zupana so našli doma okoli 22. ure, njegov avto je bil sveže obtočen, tudi sam je povedal, da je povzročil prometno nesrečo. Avtomobilistu so odvzeli kri za preiskavo.

ŠKODLJIVA SAMOVOLJA

V petek je zasebni avtoprevoznik Pavel Kastelic iz Novega mesta v Zalogu samovoljno vzel viličar in začel natovarjati na kamion gradbeni material. Med delom je z viličarjem zadel v podporni steber 44 metrov dolgega in 10 širokega nadstrešja, ki se je zaradi udara porušilo. Škode je za 400.000 din.

ODŠLA Z DENARJEM

Desetega julija dopoldne se je v stanovanju 80-letnega Jožeta Selka iz Brežic oglasila neznanca Romka, in ponujala nekakšne prtičke. Mimogrede je odnesla 7.000 din.

POTA IN STRAŽNIPOTA

dežurni poročajo

PO ČASOPISE – V noči na nedeljo je neznanec razbil steklo na kiosku na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu in si postregel z revijami. Bilo jih je za 420 din.

PO HRANO – V času med 15. in 18. julijem je nekdo vlomil v starejšo hišo v Dolenjskih Toplicah, ki služi Poldetu Pezdircu iz Novega mesta za vikend. Noter je prisel nepridiprav skozi okno. Iskal je hrano in piščo. Ker mu ni uspelo vlomiti v klet, se je moral zadovoljiti s postno hrano: tremi ribjimi konzervami in steklenico kisle vode.

NAŠEL 350 DIN – V približno istem času je bilo vlomljeno v lovsko kočjo na Gričku nad Vel. Gabrom, ki je last tamkajšnje lovske družine. Tat je rabil dvojno steklo. V kleti je v predalu našel 350 din, dve steklenici piva in liter vina.

ODPRL S KLJUČEM – V noči na 10. julij je skušal neznanec s težo telesa odpreti kletna vrata zidanice Jožeta Avgušтина iz Kočevskih Poljan na Malem Riglju. Ko mu to ni uspelo, je začel nepridiprav uporabljati tudi glavo. V lini nad vrati je našel ključ, odprl vrata in si postregel s pivom, napolitankami in 50 litri vina. Na Vel. Riglju pa je bilo vlomljeno v zidanico Jožeta Novine iz Podturna. Tat je vzel nekaj slanine in steklenico žganja.

TUDI MUČE ČUTILJO – Četudi drži ljudska, da ima mačka sedem vragov v koncu repa, vseeno zasluži vsaj naglo smrt. Lovci bi gotovo zastoj opravili neljubo delo, ki se ga je ženska na sliki lotila s krepelcem v tresočih, starčevskih rokah. (Foto: A. Železnik)

KRONIKA NESREČ

NENADOMA V LEVO – V nedeljo ob 20. uri je 29-letni Jože Bračun vozil z osebnim avtom od Senovega proti Koprivnici. Na Malem Kamnu je na ravnem delu ceste nenadoma zapeljal v levo in zaprl pot Dragu Vrtovšku iz Vojskega, ki se je nasproti pripeljal na pokvarjenem in neregistriranem motorju. Vrtovška so zaradi zlomljene stegnice odpeljali v novomeško bolnišnico.

NEPRIMERNA HITROST – V nedeljo ob 1.30 je Hasim Šišić iz Ljubljane peljal z osebnim avtom proti Metliki. Zaradi neprimerne hitrosti ga je pri Lokvici zaneslo v kamen in se je prevrnil. Poleg njega je bil ranjen še sopotnik Mustafa Pajtežović iz Vel. Kladuše. Oba so odpeljali v novomeško bolnišnico.

VZELI SO MU PUŠKO

V četrtek zvečer so 31-letnemu Branku Dularju iz Straže vzeli malokalibrsko puško nemške izdelave in 33 nabojev zanj. Fant je z njo streljal v tarčo na gradbišču IMV. Izjavil je, da je orožje pred dvema mesecema kupil od nekoga Nemca in zanj odštél 6.000 din.

POGOREL SLAMNAT KOZOLEC

V četrtek zvečer v Starem gradu pri Podbočju se je v gori slamatni kozolec. Ogenj se je razširil na steno nenasečeno. Oboje je pogorelo do tal. Oboje je zaradi pomanjkanja vode zaščitili samo sosednja poslopja. Vzrok požara še ni znan, škoda je za 80.000 din.

„SPOSODIL SI JE AVTO“

V nedeljo ob enih ponoči je bil v Sevnici ukraden osebni avto BMW Bojana Novaka iz Sevnice. Tatvina je bila takoj prijavljena, krški miličniki so avto res zasledili in ga začeli ustavljati. Voznik se ni zmenil za znake, odpeljal je naprej. Končno so ga moške v modri uniformi le ustavili in med begom prijeli. Avto si je „sposodil“ 24-letni Djordje Tepavac iz okolice Sombora.

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

MISLIM, DA JE KRAJ KAR PRAVI ZA NAS SEMINAR O POPLAVAH.

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Noč groze nad Novim mestom

Toča dolbla luknje v omet — Načelna osvojitve načrta — V Ljubljano z avtobusi in kamioni — Lep spomenik

14. JULIJA ZJUTRAJ ob njih se je nad Novim mestom in njegovo bližnjo okolico razbesnelo hudo neurje, ki je trajalo približno 20 minut. Močan veter je pripodil šibajoč dež in med njim zelo debelo točo (posamezna zrna so merila tudi do 2 centimetra), ki je ponekod razbila tudi okenske šipe. Na ometu v tovarni Novoteks se poznajo luknje, ki jih je izvrtala padajoča toča. Vsa kotlina od Gorjancev tja do Bohorja se je več minut tresla v neprekinjeni luči bliskov in strahotnega grmenja, med katerim je toča razbijala po mestu in vaseh. Največ je škode na sadnem drevju, precej škode pa je tudi na ovsu, koruzi in ponekod na krompirju.

AVTOBUSNA POSTAJA, ki je sedaj pred pošto in gostilno pri pošti, je zelo problematična predvsem zaradi ozkega prometnega grla in varnosti prometa. Komisija pri ObLO Brežice je načelno osvojila načrt za ureditev avtobusne postaje pred gimnazijo.

VELIKO LJUDI bo jutri popoldne odpotovalo v Ljubljano z motornimi vozili. Kolone avtobusov in kamionov morajo biti pravočasno pripravljene.

TE DNI TEKO zadnje priprave za partizansko srečanje in odkritje spomenika na Cviblju 1200 padlim borcem. Poseben pripravljani odbor je imel zadnje tedne ogromno dela, da se bo več deset tisoč ljudi v soboto zjutraj prijetno počutilo v starodavnem Žužemberku. Mogočno se dviga na Cviblju 16 metrov visoki aluminijasti obelisk na betonskem podstavku, obloženem z marmornatimi ploščami — večni pomnik bojev za svobodo slovenskega naroda v tem delu ožje domovine.

JUNIJA LETOS je bilo v LRS 696 prometnih nesreč, ki so zahtevale 10 smrtnih žrtev. Kar 364 ljudi je bilo huje in laže telesno poškodovanih. V 322 nesrečah je bilo nekaj sto milijonov gnotne škode.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 20. julija 1961)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Vendar pa nisi sam na svetu

Požrtvovalno delati za povzdigo obrti — Albanci so se spuntali ob turški meji — Pri prašičih je danes moderna bela barva, željena pa je tudi lepa oblika

(Res, da je) človek vsak samemu sebi najbližji, a zato venar ne smeš misliti, da si sam na svetu. Ne išči samega sebe in svojih koristij; rad vidiš, da kdo tebi kaj dobrega stori, zakaj ti drugemu ne privoščiš? Res, zadrugništvo je pri nas še mlado in ne donša sadov, kakor jih je pričakovati. Toda če bo kmetič gledal de nase, ne bo trte sadil in drevesa cepil, ko si vendar včasih mora na prste izračunati, da on ne bo vžival več. Tako je tudi pri zadrugi: stari in mladi obrtniki morajo požrtvovalno delati za povzdigo obrti, kateri sedaj preti uničiti veliki kapital in z njim zvezana velika industrija. Torej ne: vsak zase, marveč: vsi za enega, eden za vse, to bodi geslo obrtnikov!

(Ruski car) je veliko večino tistih dijakov, ki so bili obsojeni zaradi izgredov, pomiloštil, zaradi česar vlada veliko veselje.

(Ob turški) meji proti Srbiji in Avstriji so se spuntali Albanci. Sumi se, da jih Italijani

podpirajo z orožjem. Turško vojaštvo si prizadeva ukrotiti upornike.

(Ako bode mo) prirejali se lepše in boljše prašiče, gotovo se bodo kupci še rajši oglašali po naših sejmovih in bodo še dražje kupovali naše prirejke kakor doslej. V tem oziru nam more biti pred vsem ležeče, da bomo prirejali bele prašiče. Bela barva je danes „moderna“ pri prašičih in se veliko bolj ceni kot črna. Po njej sodijo naši odjemalci, da so prašiči požlahtnjeni in zato tudi bele prašiče rajše kupujejo in dražje plačujejo kot črne in pasaste. Razun na barvo treba je gledati tudi na izboljšanje telesnih oblik naših prašičev.

(Oglas.) Dekle se išče kot učenka v trgovini mešanega blaga, katera je svoj čas dostala. Zeleti je, da bi znala slovensko in nekoliko nemško in da ima veselje do trgovine.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. julija 1901)

PO SVETU OKOLI

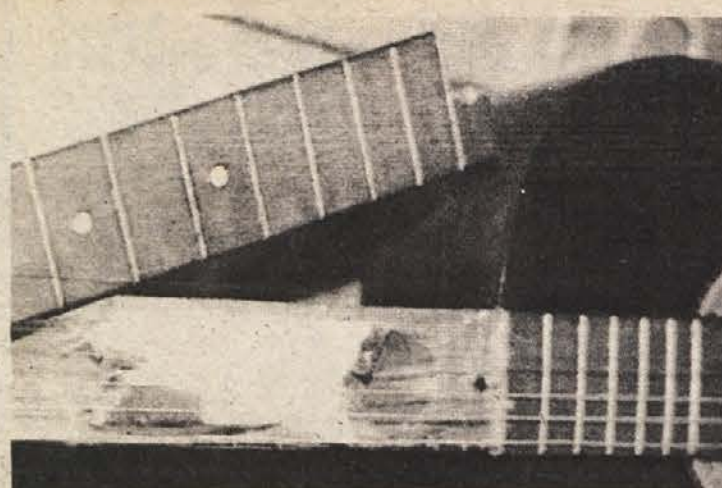
PRIROČNIK — V poplavi najrazličnejših priročnikov je izšel eden, za katerega bi le težko rekli, da se zgleduje po kakšnem svojem predhodniku. Izkušeni voajerist David Lloyd je izdal knjigo „Kako oprezuješ za svojim sosedom, ne da bi te ta zapazil“. V priročniku daje izkušeni David tisočero napotkov, kako si človek lahko poteši željo po skrivnem opazovanju svojih bližnjih. Mojster te nenavadne umetnosti — nekateri menijo, da gre za bolezen — zatrjuje v uvodu v svojo knjigo, da že 15 let opazuje znane in neznane ljudi, a da ga še nihče ni zasacil pri tem nečednem početju. Svoj čas bi takšen priročnik morda rabile naše komisije za odkrivanje izvora premoženja, danes pa ...

USTRELIL GOSPODARJA — Nemški ovčar Jarvis je med intenzivnim treningom, ki naj bi ga naučil, kako braniti napadnega gospodarja, z zobmi zagrabil za pištolo in jo sprožil naravnost v svojega „najboljšega prijatelja“. Ranjenega, a ponosnega lastnika Johna Calberta so odpeljali v bolnišnico. Po streljanju se imata menda še bolj rada kot poprej — Jarvis in John namreč.

POZERUH — Blizu otoka Antigue so ribiči ujeli več kot 4 metre velikega morskega psa. Ko so zver razparali, so v njenem trebuhu našli spodnji del človeške noge in izvod Janezovega evangelija, tiskanega na polietilenu. Noga zanesljivo ni Janezova.

PO STOPINJAH SINOV — Oče slavni ameriški smučarjev Steva in Phila Mahrea bo poskušal požeti svoj del športne slave. Letos se bo namreč poskušal povzpeti po severni strani Everesta. Če mu bo to v družbi velike ekspedicije uspelo, bo najstarejši alpinist, ki je kdaj priplezal na najvišji vrh sveta.

ZGODNJI SADOVI — Angleško sodišče v Hartlepoolu je dosodilo, da mora 15-letni fantič (ime ni znano) plačati 5 penijev (3,50 din) 16-letnemu dekletu, s katero ima otroka že dobri dve leti. Kazen ni prese- netljiva, pač pa leta.

Tihotapci kokaina so domiselni, vendar ne dovolj. Na sliki je vrečka kokaina, skrita v vratu kitare. Desno: njuhanje „srečnega prahu“ skozi zvit dolarski bankovec zgovorno kaže, da gre za drago stvar.

Milijoni ljubimcev „perujske gospe“

Njuhanje kokaina se nevarno širi — Mamilo, kateremu je pel slavo Freud, ni tako nenevarno, kot trdijo uživalci — 40 ton belega prahu vsako leto — Indijanci so žvečili liste koke

Zapleteno kemično formulo C17H21NO4 za bel prah se da povedati tudi z bolj poetičnimi nazivi: perujska gospa, bele dekle, sneg, srečni prah, nosni bonbonček, kosmič, sapica. S temi imeni nazivajo snov, ki je najbolj poznana kot kokain. Gre za rastlinski alkaloid, ki ga pridobivajo iz južnoameriške rastline koke, v registrih lekarn pa je naznačen kot mamilo. Gram belega praška je vreden natanko petkrat več kot gram zlata, gotovo ne zato, ker bi bil tako lep ali tako strahotno redek.

Prav nasprotno, kokaina ni težko dobiti, četudi poskušajo prodajo na vse načine zatreti. Po mnenju strokovnjakov je postal kokain pravi mamilski hit. Če je bil pred tremi, štirimi leti še statusni simbol bogate ameriške elite, filmskih zvezd in uspešnih umetnikov, pa je v zadnjem času postal mamilo bankirjev, advokatov, birokratov, politikov, a tudi natakarijev, študentov, policajev, glasbenikov, mehanikov, če naštejemo samo nekaj poklicev, ki kažejo, da je mamilo zasvojilo vse plasti ameriške družbe in je postalo nekakšen vseameriški modni krik.

Uživalci kokaina pravijo, da je mamilo nenevarno. V vsako nosnico potegneš malo belega prahu in za pol ure si „visoko“, nedolžno prepričujejo zagovorniki mamila. Nič preboderih žil kot pri heroinu, nič uničenih možganskih celic, nobene zasvojenosti, samo omama in ustvarjalni navdih. Res čudno, da ga potem ne prodajajo po kioskih kot prijetno poživilo!

Kokain namreč ni tako nedolžen, kot trdijo praktični „poznalci“ in uživalci „perujske gospe“. Četudi je res, da v manjših dozah ni nevarnejši od alkohola in precej manj škodljiv kot heroin, pa ima svoje temne razdiralne plati. Vznosenemu počutju, ki ga sproži, sledi potrtoost, depresija, ki kliče po novi dozi, običajno večji in močnejši. Neredko pa

kokain zapelje k uživanju drugih mamil.

„Ko sem prvokrat ponjuhal kokain, sem se počutil kot povsem drug človek. Edini problem je bil ta, da si je ta drugi človek zaželel novo dozo,“ poučno pripoveduje eden od uživalcev. Jasno, da gre za navajanje na mamilo. Se posebno zasvojljiv je kokain v kadilskih mešanica ali kot pripravek za vbrizgavanje v žile, čeprav je res, da si le peščica uživalcev tako privošči „srečni prah“.

V strokovni literaturi uvrščajo kokain med narkotike, kot so morfij, heroin in opij, le s to razliko, da so omenjena mamila pomirjevalna, medtem ko deluje kokain spodbujevalno na telo, podobno kot amfetamini. Pospeši srčni utrip, dvigne krvni pritisk in telesno temperaturo ter spravi telo v stanje pripravljenosti in vznosenosti. Zankrat se ni znanstveno dognano, kako kokain sproži vse te procese, strokovnjaki pa domnevajo, da deluje na t. i. nevrottransmiterje, snovne prenašalce električnih impulzov v živčnem sistemu. Posledica je, da pospešeno prenašanje živčnih sporočil zmeša „centralo“; možgani ne morejo več obvladovati poplave sporočil in se nenaravno vzburijo. „Tako je, kot bi se zaradi preobremenjenih telefonskih linij vžgala glavna telefonska centrala,“ pojasnjuje strokovnjak. V tej vzburjenosti se človek počuti „visoko“, ustvarjalnega, polnokrvno živečega — seveda pa so ti občutki kratkotrajni in lažni. Ko „možganski požar“ pojenja, sledi občutek potrtoosti. Človek iz oblakov trešči na trda tla.

Zgodovina kokaina je bila v začetku drugačna. Indijanci v Andih so žvečili liste koke, da so tako lažje prenašali naporne poti po strmih gorskih poteh. Ko je kokain prišel v civilizirani svet, so mu sprva peli samo hvalo. Leta 1885 je neki ameriški farmacevt javno poveljeval

kokain kot čudežno zdravilo, ki bo svet rešilo pijancev in narkomanov. Slavni Freud ga je predpisoval svojim bolnikom, da bi jih ozdravil melanholije ali odvadil jemanja morfija. Trdil je, da učinki kokaina niso nič drugačni, kot je učinek zdrave veselosti. V 19. stoletju je korzijski pridelovalec vrhunskih vin mešal eno od svojih vrst vina z lističi koke. To vino so z užitkom pili in hvalili slavni možje, kot so: pisatelj Jules Verne, Alexandre Dumas in Emile Zola, papeža Leon XIII. in Pij X. ter spanski graški in norveški kralj.

Danes lahko k tem imenom dodamo desetmilijonsko množico Američanov, ki vsako leto ponjuhajo okoli 40 ton kokaina. Koliko denarja gre za mamilo, je težko povedati, vendar ni dvoma, da ogromno. Kokain je namreč nekakšen kaviar med mamilu, zato je tudi postal statusni simbol pomembnosti v družbi, ki ugled človeka meri po tem, koliko denarja ima. „Danes mladenič, ki ima v žepu nekaj kokaina, doseže pri dekletih prav tak uspeh, kot ga je v prejšnjih generacijah fant z lepim športnim avtomobilom,“ pojasnjuje eden od strokovnjakov za mamila.

In kaj nas briga ta ameriška norost? Morala nas bi! Železno pravilo, ki je med strokovnjaki dobro poznano, pravi, da se Evropa po petih letih sreča z natanko enakim narkomanskim problemom kot Amerika. Najboljši dokaz je heroin, ki straši danes po razvitih deželah Evrope, pred petimi leti pa je veljal za izključno ameriški pojav.

Fotografija champlainske pošasti je pristna.

Nessyna sestra

Fotografija neznane vodne živali — Ni ponaredek!

Znamenita pošast iz škotskega jezera Loch Ness že lep čas ni osamljena. Z mnogih koncev sveta so prišla poročila o skrivnostnih vodnih bitjih. Med najbolj vročimi pa je nedvomno novica o pošasti iz jezera Champlain, ki ima med vsemi še največ možnosti, da ji priznajo pravico do obstoja.

Champlainska pošast se je pred štirimi leti brezskrbno sončila na površini jezera, ko jo je zagledala ljubiteljska fotografinja Sandra Mansi. Naredila je nekaj posnetkov in kasneje iz njih dala izdelati nekaj fotografij. Sama ni vedela, kaj je fotografirala, zato je minilo nekaj let, preden so se začeli za fotografije zanimati še drugi.

Letos so Sandrine fotografije romale v arizonski center za optične raziskave, kjer so fotografije natančno preiskali. Zaključek strokovnjakov je, da ne gre za fotomontažo, marveč za pristen posnetek.

Devištvo je nadležno

Je mladina žrtev spolne revolucije? — Travme

„Sem še devica. Kaj ni to pomilovanja vredno? Mislim, da nobena od mojih prijateljic ni več devica. Ne grajajo me, toda devištvo je nekakšna pregrada med nami in menoj. Znebila se ga bom zagotovo pred 17. rojstnim dnevom. Še ne vem, s kom.“

Tako je napisala ena od šestnajstletnic, poprečno dekle ameriške družbe. Do izjave pa so prišli demografski raziskovalci Hopkinsove univerze, ko so delali študijo o spolnosti najstnikov. Dekletovo pismo je jasen dokaz, kako se je med mladimi gledanje na zgodnje spolne odnose spremenilo. V puritanski ameriški družbi je bilo devištvo nekaj, kar naj dekle čimdlje ohrani, danes

pa je nekaj, česar se mora čimprej znebiti.

Raziskovalci so ugotovili, da je dandanašnji najstniška mladina pravzaprav žrtev spolne revolucije, saj jih vse sili k spolnosti. Toda zgodnji spolni odnosi prinašajo ne samo vrsto težav, med katerimi so širjenje spolnih bolezni, večja možnost razvoja raka na vratu maternice, veliko število prezgodnjih nosečnosti, marveč tudi posledice v duševnem življenju mladih, ki jih ni mogoče statistično premeriti. Je pa dovolj stvari, ki opozarjajo, da prezgodnja spolnost ne vpliva najbolje na dozorevanje osebnosti, ker je najstniška mladina ne zna življenjsko sprejemati, ampak ji ponavadi pripisuje prevelik pomen, temu ustrežno pa neizogibna razočaranja postanejo moreča in travmatična.

Po zaključkih ameriških raziskovalcev ne gre najstnikom odrekati pravice do spolnosti, vendar jim je treba kazati pot, kako mimo teh čeri brez brodolomov.

prvi koncert v vrbinu

Vaska pihalna godba ali muzika, kot ji pravijo Ločani, je za ljudi svojevrsten magnet, ki po šestih desetletjih ni izgubil prav nič nekdanje privlačnosti.

Muzika iz Loč pri Dobovi, vasice ob hrvaški meji, je zvesta spremljevalka veselih in žalostnih dogodkov v življenju vasi in sosednjih krajev. Pognala je globoke korenine in se razrasla z okoljem, kjer uživa naklonjenost prebivalstva in vedno znova spodbuja fante, da se ogrevajo za nastope v njenih vrstah.

Kraj, ki je premogel godbo, je včasih nekaj pomenil, zato so Kapelcem marsikje zavidali zanjo. Mladi Ločani so se že pred prvo svetovno vojno navduševali za svojo muziko in to navdušenje med štiriletno viхро ni splahnelo. Ko je bilo vojne konec, so se zadržno odločili slediti zgledu Kapel in Rozge na Hrvaškem, čeprav so bili brez cvenka v žepu. Kmetije so dajale malo kruha, drugih dohodkov niso imeli. Prišli so na izvirno zamisel - se spominja eden najstarejših godbenikov, Franc Bogovič, ki igra pri godbi šestdeset let. Natanko ve povedati, da so ustanovitelji godbe, med katerimi je bil njegov starejši brat Alojz, pozimi lovili premog, ki ga je naplavljal Sava v Ločah. Zemljišča ob reki je imel tedaj v zakupu Janez Cirnski iz Ribnice in ta je mladeničem dovolil, da so prestregli za več voz drobnega premoga in ga peljali naprodaj v Zagreb; kupila ga je opakarna. Vendar je bil izkupiček premajhen za nakup novih inštrumentov. Fantje so se navdušeno odpravili ponje v Zagreb, pa so bili razočarani, ko so zvedeli, da si jih za priloženi skupni denar in skromne prihranke posameznikov ne morejo privoščiti. Bili so mladi, polni volje, zato jim neuspešen poskus ni vzel upanja. Razmislili so bolj trezno in spoznali, da jim je še vedno ostala druga možnost, nakup starih, rabljenih glasbil.

V brošuri „Dobova 1941-1981 beremo v zapisu Franca Bogoviča mlajšega, s kakšnim veseljem so se bodoči „muzikanti“ vračali z inštrumenti iz Samobora. V valu prvega navdušenja so iz njih nerodno izvabljali neubrane, divje zvolke in tuljenje po Vrbinu je bil njihov prvi koncert.

Potem so prišle na vrsto vaje, učenje. Imeli so jih najprej v Savričevi, nato v Držičevi hiši. Pri uvajanju v svet koračnic, valčkov, polk in drugih priljubljenih melodij za najrazličnejše priložnosti so jim rade volje priskočili na pomoč godbeniki iz Rozge na Hrvaškem. Takratni vodja godbe jih je učil, bodril in jim z nasveti pomagal iz začetnih zadreg.

Moj sobesednik Franc Bogovič starejši, čigar brat Alojz je bil soustanovitelj godbe in njen kapelnik, je med drugim omenil, da se je priključil godbi s šestnajstim letom, da pa ni bil med njenimi ustanovitelji.

„Bil sem štiri leta mlajši od Alojza, in godbenik sem postal šele v letu 1920. Prvih pet let smo vadili vsak večer in se v nedeljo popoldne, pozneje bolj poredko, dvakrat ali trikrat na teden. Za učitelja smo od časa do

časa dobili tudi nekega kapelnika vojaške godbe.“ Uvajal je predvsem naraščajnike.

Godba je 1925 štela že štiriindvajset članov. Nastopala je zelo pogosto. Del zaslужka so godbeniki odstopili v skupno blagajno za obnovo inštrumentov, preostalo vsoto so si razdelili. Dinar je bil vsakemu dobrodošel, saj na kmetih ni bilo veliko možnosti za priložnostne dohodke. Ločani so največkrat igrali na svatbah in pogrebi, vabili so jih tudi na razne prireditve. Veteran Bogovič je še danes ponosen, da je nastopal na dveh gasilskih kongresih v Ljubljani. „Če me spomin ne vara,“ je dejal, „je bilo to v letih 1930 in 1938, tik pred vojno pa sem igral tudi na fantovskem taboru v Mariboru. Moj inštrument je bil krilni rog. V naši družini prehaja veselje do glasbe iz roda v rod in zdaj se ji posvečata že vnukinja in

vnuk. Fant se je enako kot jaz pri šestnajstih letih odločil, da bo šel k muziki.“

Ločka godba je v 60 letih obstoja pridobila za igranje okoli 70 mladih fantov, največ zaslug za to pa pripisujejo pred štirimi leti umrlemu Alojzu Bogoviču. Ta jih je znal navdušiti in naučiti. Kdor je postal član godbe, se ni več ločil od nje, razen če je zbolel in onemogel ali pa če se je odselil.

Zadnjih šest let predseduje godbi Jože Zupančič. Tudi on igra od mladih nog. Štirinajst let je bil star, ko ga je Alojz Bogovič povabil zraven in pobaral očeta, če mu bo kupil inštrument. Privolil je, čeprav je veljal celo premoženje.

„Začel sem z S-trompeto,“ je pripovedoval. „Oče je moral odšteti zanjo tisoč dinarjev. Toliko sta takrat veljali dve „fini obleki s šnajderjem vred“. Za isti denar si dobil gnezdo pujskov ali pa slabo kravo. Oče mi je takrat napravil veselje za vselej. Po tistem sem izmenjal še osem različnih inštrumentov, pri godbi pa sem 56 let. Čeprav sem že v letih in še vedno rad igram, vedno poudarjam, da na mladih svet stoji. Zato tudi ves čas pomlajujemo našo godbo. V zadnjih treh letih smo imeli smolo, ker smo v prometnih nesrečah izgubili kar dva mlada godbenika. Letos smo se namenili ustanoviti oddelek za pihalce v dobovski osnovni šoli. Kaže, da nam bo uspelo. Tako bomo načrtno vzgajali podmladek za našo in Kapelsko godbo.“

Z Andrejem Cizljem sta se nato pohvalila še z novimi inštrumenti, ki so jih dobili za jubilej. „To je za nas godbenike velika spodbuda,“ sta dejala. „Za glasbila so največ prispevale delovne organizacije in tudi kulturna skupnost se je dobro odrezala. Zbrali smo 700 tisočakov, inštrumente pa smo dobili iz ZDA. Do njih nam je pomagal naš dobrotnik Franc Polovič, ki nam je podaril tudi blago za nove uniforme. Na oblekah in na kapah imamo ročno izvezene gasilske embleme.“

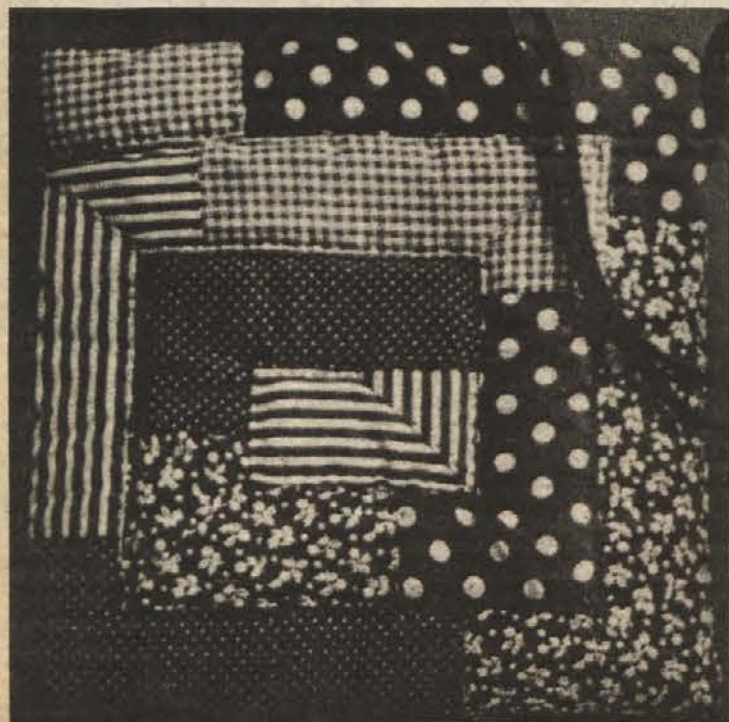
Godba je bila torej za jubilej vsa prenovljena, še bolj pomembno pa je, da je tudi igrala tako dobro kot redko doslej.

JOŽICA TEPPEY

nežne barve in tkanine

Prednost letošnje poletne mode, ki jo lahko nosite tako na letovanju kot v mestu, so lahke, tanke in svilene tkanine, dostopne za vsak žep. Tkanini so prilagojene tudi barve, ki delujejo tako osvežujoče, da spominjajo na barve hladnih napitkov ali sladole- da, s katerim gasimo poletno žejo: od vaniljevo rumene, rožnate, do ananasove zelene. Modeli so tako enostavni, da si jih lahko sešije vsaka, ki zna vsaj malo šivati. Posebne učinke dosežete z volančki, čipkami in različnimi dodatki.

torba iz „odpadkov“

Vse, ki se ukvarjajo s šivanjem, imajo gotovo veliko neporabljenih krp in krpic, ki so jim ostale od prejšnjega šivanja. Da bi jih koristno uporabile, si lahko sešije- jo zanimivo in vsekakor originalno torbo za vroče poletne dneve. Na sliki je torba, sešita iz krp v rdeči barvi in najrazličnejših vzorcev, lahko pa jo napravite seveda iz krpic, ki jih imate. Le z garderobo jih je treba uskladiti!

PEČENA PERUTNINA NA RAŽNJU

Perutnino vsaj dve uri prej nasolimo – dresiramo. Zaželeno je, da kokoši damo v notranjost jabolko ter malo vegete. Počasi pečemo na palici ter ponudimo vroče. Pri peki na pikniku uživamo in pozabimo na tegobe in težave. V tem letnem času ponudimo paradižnik, stročji fižol, kumarice in svežo papriko v solati. Vse, razen stročjega fižola, pripravljamo istočasno, ko pečemo. Na pikniku jemo domač kruh, katerega prinesemo s seboj.

Kuha PETER BEVC

pojedina v naravi

Je čas piknikov. Vse potrebno zložimo v nahrbtnik ali košaro in se z avtom odpeljemo v naravo.

Nastel bom nekaj jedi, ki jih skuhamo že doma, ostale pa pripravimo v naravi. Industrija je veliko pripomogla k hitrejši pripravi jedi (srbski pasulj, goveji golaž, nadevana paprika, razne testenine; hladne jedi: paštete, ribje konzerve, „doručki“; sladice: razna domača peciva, rolade, torte dr. Oetkerja ter vse vrste vložene sadja, sirov, jogurtov). Kupimo še sokove, vino, pivo, radensko. Za večji užitek v naravi tudi nekaj sami spečemo: odojke, janjčke, pečene kokoši, ribe, kranjske, pečence, ražnjice in kotlovino: razne paprikaše ali lovške golaže – sedaj, ko je sezona dlakaste divjadi.

ODOJEK NA RAŽNJU

Očiščenega primerno nasolimo, dodamo po notranjosti malo strtega česna ter peteršilja, po možnosti še kakšno korenasto zelenjavo

– korenjček, to nadevamo v notranjost trebuševine, lepo zašije- mo, še prej pa odojka natakne- mo na drog. Pripravimo primeren ogenj in pečemo 4 do 5 ur, odvisno od velikosti. Najprimernejši so odojki, težki 8 do 12 kg. Med pečenjem večkrat prelivamo z maščobo, ko kožica zarumeni, pa prelijemo s pivom ali belim vinom.

kozico in napravimo ognjišče. Na maščobi malo opečemo meso, ki smo ga prej solili. Na pol pečene- mu mesu dodamo veliko zelenjave. Ne pozabimo na nekoliko več česna, popra, paprike, soli, paradižnika, zelene paprike in peteršilja. Vse to dodamo mesu ter zalijemo z vodo ali belim vinom. Jed pustimo, da dobro pravrje. Okusimo in zboljšamo okus s kislo smetano, če jo imamo pri roki. Goste moramo med kuho zaposliti z delom.

LOVSKI GOLAŽ IZ SRNE, KOŠUTE

Meso narežemo na manjše kose. Vzamemo enako količino čabule kot mesa. Čebulo nasekljamo ali narežemo na lističe in pražimo na maščobi. Še vedno je najboljša svinjska mast. Ko čebula ovrene – zastekli, dodamo meso in nepre- stano mešamo. Primerno je dodati naribano korenje. Ko meso spusti vodo, ko se omehta, dodamo začimbe, in to najprej suho papriko, nato paradižnikovo mežgo, lovrov list, majaron, veliko sesekljane česna, poper (cel), brinove jagode, rožmarin ter zalijemo z vodo, toda ne preveč. Če hočemo res dober golaž, ne dodajamo moke. Okus zboljšamo s črnim vinom ali cvičkom. Preden ga ponudimo, ga ponovno segrejemo. Je veliko boljši, kot če ga jemo takoj.

Pri pikniku ne pozabimo na otroke (slane palčke, čokolade, kekse ter sadje: jabolka, hruške, breskve, marelice).

Najprimernejša predjed – pri- grizek je: prekajena slanina s čebulo in kruhom. To je najbolj originalno, bolj kot vsaka čajna salama ali šunkarica, pariška itd. Drugič kaj več o mleku in mlečnih izdelkih ter njihovi upo- rabi in pripravi v kulinariki.

PRIPRAVA RAZNIH PAPRIKAŠEV ALI KOTLOVINE

Če imamo pri roki kotliček, je delo najlažje, ker stojalo s kotličkom postavimo, kjer si pač želimo. Če tega ni, vzamemo

VOJAŠKI KOTIČEK

SODOBNI OKLEPNIKI

Tank je že dolga desetletja udarna moč kopenskih enot. Pojavil se je med prvo svetovno vojno, se razvijal in razvil tako, da je danes močno orožje, zaščiteno z debelim oklepom, ki se hitro premika po bojišču. Tank ima tri velike odlike: izredno veliko ognjeno moč, veliko hitrost in relativno neodvisnost od poti ter oklep, ki ščiti posadko pred drobcami granat, pehotnim ognjem in sevanjem po jedrskih eksplozijah. Osnove odlike tankov so enake skorajda pri vseh tipih in modelih, med seboj se tanki razlikujejo le po obliki – obrisih (silueti), moči motorja, ognjeni moči oziroma orožju, debelini oklepa in nekaterih podrobnostih. Konstruktorji so se vedno trudili, da bi napravili tank, ki bi imel čim boljši oklep, čim večjo ognjeno moč in bi bil obenem hiter in okreten na bojišču, njegova silhueta pa čim manjša.

Seveda nikoli nikomur ni uspelo napraviti takšnega vozila in orožja, ki bi zadovoljilo vse zahteve. Če, na primer, želimo oklep, ki bi ščitil tudi pred kumulativnimi granatami, bi moral imeti tank izredno debel oklep iz posebnega jekla. To bi vplivalo na težo, ta spet na moč motorja. Z druge strani večji kaliber topa in drugega orožja zahteva, da je tank temu primerno velik, s tem pa je večja tarča... in tako naprej. Zato je vsak model tanka le nekakšen kompromis med zahtevami, bolj ali manjposrečena in zadovoljiva rešitev.

V osnovi pa so si tanki med seboj podobni. Vsak ima kupolo, v kateri sta namerilec topa in komandir tanka, tu je top in tudi drugo orožje. Kupola ima najdebelejši oklep spredaj, debel od 100 do 220 mm in celo več. Kupole so narejene tako, da je njihov oklep poševen za 15 do 30 stopinj, zato da bi se izstrelki ob udarcu v kupolo odbil. Prav zaradi tega nagiba, ki res

otežuje zadetke, je čelni oklep kupole še debelejši. Kupola se lahko vrti v krogu 360 stopinj, tako da posadka uporablja top ali drugo orožje v vseh smereh.

Kupola ima seveda tudi svoje hibe. Oklep na bokih kupole je tanjši, zelo občutljiva je povezava med kupolo in trupom tanka. Posadka tudi ne more iz zaprte kupole dobro opazovati neposredno bližino tanka. Zaradi tega ima tank precejšen mrtvi kot, posadka ne vidi, kaj se godi do 7 in celo do 20 metrov proč od tanka.

V spodnjem delu tanka sta voznik in vezist, v zadnjem delu pa so močan bencinski ali dizelski motor, prostor za strelivo in številna druga oprema. S čelne strani je oklep prav tako kot pri kupoli precej debelejši (do 120 mm), medtem ko je dno tanka debelo le kakih 10 do 20 mm. Tank je pri obstreljevanju na bok veliko bolj ranljiv, zelo občutljiv pa je tudi na mine.

Motor je tankova velika prednost, pa tudi

slabost. Močan mora biti tako, da pride na tono teže 15 do 20 konjskih moči. Motor omogoča po dobrih cestah in poteh vožnjo tudi do 90 km na uro, medtem ko se na bojišču tank premika s hitrostjo od 6 do 15 km na uro. Prednost tanka je tudi premikanje izven poti, kar mu omogočajo gosenice. Tank tako obvlada vzpon do 30 stopinj. Razdalja med tlemi in najnižjo točko na dnu tanka pa je med 30 in 40 cm, kar pomeni, da je vožnja po kamnitem terenu ali globokem snegu kljub gosenicam omejena. V bistvu je tank orožje za ravnine, kajti le tam pokaže vse svoje velike odlike: hitrost, ognjeno moč ter tudi relativno dobro zaščito posadke.

Oborožitev sodobnih tankov je izredno močna. Poleg topa, ki je največkrat avtomati- čen in izredno natančen (kaliber je od 76 mm do 105 mm in celo več) – z njim lahko strelja tudi med vožnjo in med vožnjo po vodi – ima tank običajno na voljo še dva do tri mitraljeze kalibra 7,62 do 12,7 mm. Poleg tega klasičnega orožja imajo številni tanki še lanserje raket zemlja-zemlja in celo zemlja-zrak. Sodobni tankovski motorji imajo nad 250 konjskih moči, njihove hibe pa so, da porabijo ogromno goriva, s hrumenjem tank izdajajo (hrumot se sliši do 5 km daleč), z druge strani pa je motor z rezervoarji tudi izredno občutljiva tarča za skoraj vsako orožje.

Med odlike sodobnih tankov moramo pršte- vati zlasti usposobljenost in vse večjo opremlje- nost za premagovanje vodnih ovir. Že skorajda vsi po vrsti so, kljub vseliki teži, usposobljeni za samostojno plovbo po vodi (amfibije), veliko tankov pa tudi za tako imenovano podvodno vožnjo. Oprema tankov je izredno sodobna in zapletena. Vse več je elektronike, posadka lahko opazuje in strelja celo ponoči (infrardeči žarki).

Seveda ima vsako orožje tudi protiorožje. Za tanke ga načrtujejo in izdelujejo še posebno zavzeto.

Napotki za zdravo in dolgo življenje se od Hipokrata sem niso nič spremenili. Vrednost in dolžino svojih dni in užitek si odmerjamo z zvestobo pravilom, ki jih narekuje zdrava pamet. Nič novega ni, da nas zdravniki odvrtačajo od kajenja in alkohola, da priporočajo vsaj sedem ur spanja na dan in da nas opozarjajo, kako pomembno je zajtrkovati in ohranjati primerno telesno težo.

Vendar zadnje čase vse bolj hrabro svetujejo „doseči“ populaciji, naj s sistematično telesno vadbo redno obremenjuje organizem. Telo imamo zato, da ga rabimo, žal pa proti temu deluje tehnični napredek, ki nas razbremeni fizičnega dela. Zato je telesna aktivnost v prostem času postala najpomembnejša, čeprav ne edini dejavnik vitalnosti in dolgega življenja. Že lep čas jo z eno besedo imenujemo rekreacija. Vsak otrok ve povedati, da je zimska rekreacija smučanje in poletna plavanje, da so rekreacija popoldanski nogomet, tenis ali badminton in da tako imenujemo tudi nedeljski izlet s kolesom ali hojo v hribe pa še marsikaj. Revije, ki pišejo o človekovem prostem času in zdravju pa tudi študijske usmeritve na fakultetah za telesno vzgojo uporabljajo ime: rekreacija. Večina naših večjih delovnih organizacij zaposluje organizatorje rekreacije.

Besedo, ki jo tako vseprek uporabljamo moramo dobro poznati. Websterov slovar angleškega jezika definira rekreacijo kot „osvežitev telesa in duha po delu v obliki igre, zabave ali sprostitve.“ Veliki oxfordski slovar angleškega jezika pa poleg drugih omenja še neki arhaičen pomen, ki ga danes lahko spet mirno aktualiziramo. Beseda „recreation“ je namreč pred nekaj sto leti pomenila tudi „tolažbo, uteho duha“. Naša potrošniško prežgana in ponižana duševnost se, žal, res mora tešiti z upanjem, da jo bo domotožje po lastnem zgubljenem bistvu nekoč spet le privedla tja, kjer je v resnici doma.

Če gremo h koreninam besede rekreacija, k latinske mu glagolu „recreare“, „recreatus“, naletimo na njen prvotni, torej največkrat pomen. Recreatus pomeni ponovno ali na novo ustvarjen. Rekreacija je res namenjena novemu ustvarjanju ali ponovni pridobitvi delovnih moči, pa tudi novemu oblikovanju stališč do mnogih življenjskih vprašanj; rekreativna dejavnost je lepa priložnost za prevrednotenje vrednot in za oblikovanje življenjskega sloga, kjer so stvari postavljene na pravo mesto. Če se nam nenadoma upre, da bi se odpeljali v hribe le zato, da bi se tam zvalili v travo, zakurili ogenj in začeli cvreti meso, in če nas naenkrat ni več sram pri belem dnevu in kratkih hlačkah in preznojeni majici teči v parku ali mestnem gozdiču, si lahko priznamo, da smo naredili velik korak nazaj k svojemu pravemu bistvu.

TEKAČI ŽIVIJO OD ZRAKA

Človekova najboljša dolgoročna naložba je dobra telesna pripravljenost; to je zmožnost, da delovne naloge opravljamo brez pretirane utrujenosti in z dovolj energetske rezerve, da ustvarjalno prebijemo tudi svoj prosti čas. Fiziologi trdijo, da je vzdržljivostna aerobna aktivnost najboljši način za pridobitev in ohranjanje primerne telesne kondicije; ugotovili so tudi, da je najboljša aerobna aktivnost tek na daljše razdalje. Amerikanci tak rekreativni tek na kratko in hudomušno imenujejo LSD — long, slow distance — ali po naše: počasna, dolga razdalja. To „mamilo“ rešuje iz telesnih in duševnih stisk že na milijone ljudi po vsem svetu. Tek je dostopen vsakemu človeku, ker je oprema zanj preprosta in poceni. Seveda lahko tečemo kjerkoli in kadarkoli. Kratak čas, ki ga posvetimo teku, se v primerjavi s katerokoli drugo obliko rekreacije močno obrestuje. Že po 6–8 tednih počasnega vzdržljivostnega teka lahko opazimo naslednje spremembe: počasnejši srčni utrip in povečan utripni volumen, kar pomeni, da se je učinkovitost srčne mišice izboljšala, nižji krvni pritisk, manj holesterola v krvi, zmanjšanje skupne telesne mase in zvečanje namestne mišične mase, in končno zvečano splošno delovno sposobnost. Poleg telesnih so še duševne koristi sproščene teka v naravi: to je čas za razmišljanje, pogovor in tekmovanje. Življenje dobiva s tekom nove razsežnosti; človek se nauči pogledati vase, krepiti si sposobnost premagovanja težav, zmanjšuje kronično zaskrbljenost in se lažje bori proti potrtosti.

Začetnik seveda potrebuje napotke, da se varno loti rekreativnega teka in ga ohrani kot del svojega življenjskega sloga.

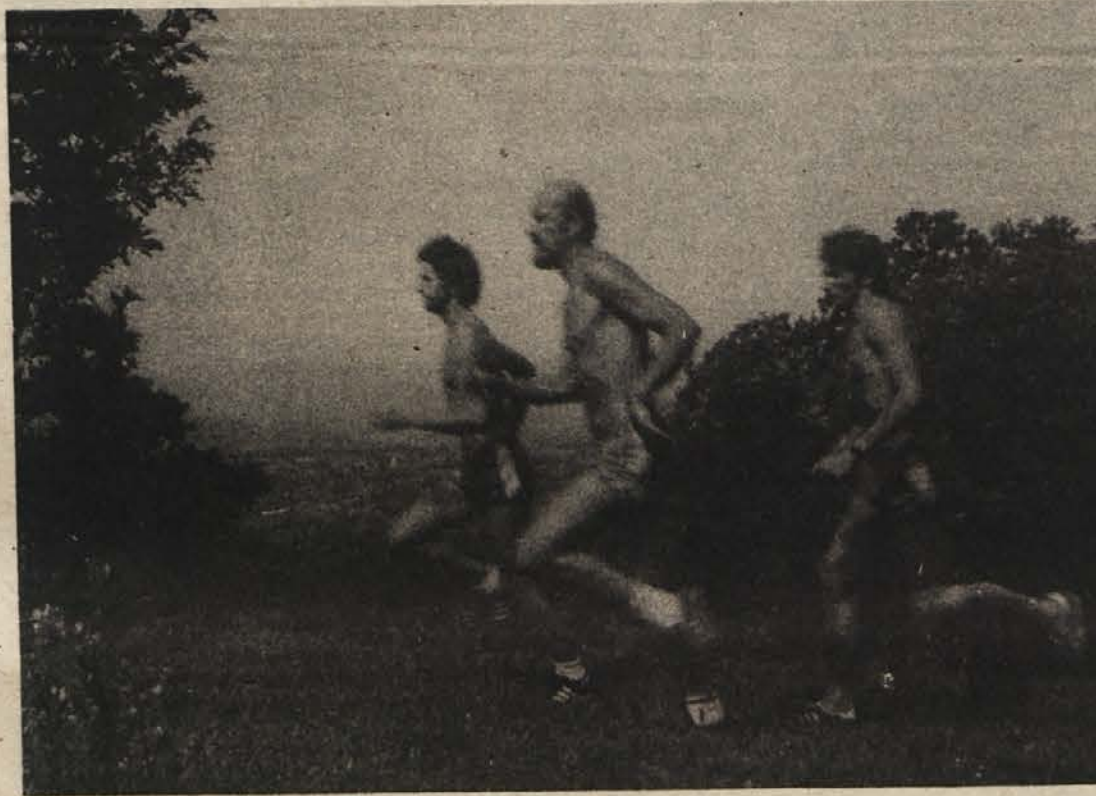
Preden začnemo teči, moramo poznati svoje zdravstveno stanje. Tisti, ki jih imajo čez štirideset, in tisti, ki vedo, da je v družini srčna bolezen, naj naredijo obremenitveni test. Možne srčne nepravilnosti med napornim zabeleži elektrokardiograf. Če je potrebno, bo mejo skrajnega napora pri vadbi določil zdravnik. Namen tekaškega vadbenega programa je v prvi vrsti izboljšanje vzdržljivosti srca in ožilja, kar pomeni, da s treningom zvečujemo preskrbo s kisikom v telesu. Morda bi se lahko spomnili med jedci nekoliko neprijazne krilatice znanega nemškega strokovnjaka za tek Ernsta van Aakena: Tekalci živijo od zraka, ne od hrane!

KRAMLANJE MED TEKOM

Hitrost rekreativnega teka ni pomembna, zato pa je tembolj pomemben čas, ki ga prebijemo na teku. Pri aerobnem teku (aerobni pomeni, da je preskrba s kisikom ustrezna potrebam pri določeni intenziteti) se krepijo srce, pljuča in mišice. Načrt vadbe naj obsega vsaj štiri tedenske teke. V začetku naj vsaka vadbeni enota traja od deset do petnajst minut. Kar je manj, nima pravega aerobnega učinka. Med tekom ali mešanico teka in hoje) naj se srčni utrip dvigne na 60 do 80 odstotkov od maksimalnega. Navadno pomeni to 135 do 150 srčnih utripov v minuti. Ne glede na to, kakšno je stanje naše telesne pripravljenosti, se moramo ravnati po vadbenem načrtu: treniranje, ne ubijanje s treningom! Med tekom naredimo preskus s pogovorom. Če dihamo tako sunkovito, da se ne moremo pogovarjati s spremljevalci, gremo prehitro. Upoštevati moramo tudi načelo valovite obremenitve, kar pomeni, da dnevu naporejše vadbe sledi dan lažje. Sprva se izmenjujejo dnevi teka z dnevi hoje ali dnevi vadbe z dnevi počitka. Da bi lahko redno tekli, se moramo ubraniti poškodb in naveličanoosti. K obrambi pred poškodbami in boleznimi sodi tudi pravilno oblačenje. V toplem vremenu so najboljše ohlapne majice in kratke hlačke. Telo poskušamo hladiti. Pijemo lahko pred tekom, če je naše „potovanje“, dalje pa tudi vmes. Vsakih 20 minut lahko spijemo približno 25 dkg tekočine. Kljub vsem mogočim krepilnim napitkom je še vedno najboljša voda. V hladnem vremenu se oblačimo v plasteh; tako zadržujemo toploto. Volna naj bo neposredno na telesu, ker je dober izolator, čeprav je mokra. Pokriva naj glavo od kodre gre v zrak 40 % vse toplote, pa tudi roke in noge. Ko se ogrejemo, nekaj plasti obleke slečemo. Najpomembnejši del tekaške opreme so copati. Podplati morajo biti primerno mehki, da vsrkajo udarce stopal ob trdo podlago, gibljivi in z dvignjeno peto, da razbremenjujejo Ahilovo tetivo, in s stabilno opetnico, da noga v

STECIMO K SVOJEMU PRAVEMU BISTVU

copatu ne pleše. Že takoj na začetku morajo biti čisto po nogi, ne tolažimo se, da jih bomo razhodili, če nas sprva tiščijo!

NEGA NOG

Pomembna obramba pred poškodbami je nega nog in še posebej stopal. Statistika pravi, da dva od treh poškodovanih tekačev težijo poškodbe v predelu stopal. Eden od glavnih vzrokov poškodb je mišično neravnovesje. Hrbtne mišice, ki pomagajo pri premikanju nog, od teka otrdijo, trebušne pa postanejo zaradi neaktivnosti ohlapne. Zato moramo otrdele mišice raztezati, šibke pa krepiti; to lahko opravimo z desetminutno gimnastiko pred vsakim tekom. Z lahkotnim tekom, ki naj traja vsaj 8 minut, se ogrejemo. Znak ogretega organizma je rahel znoj, ki pomeni, da je telo že začelo vključevati hladilni mehanizem. S počasnim tekom na začetku se izognemo marsikateri poškodbi.

Do teh pa prihaja tudi zaradi nepravilnega postavljanja stopal na tla. Pri kilometru in pol dolgem teku stopali približno tisočkrat udarita ob tla. Zato moramo paziti, da ju pravilno postavljamo; teči moramo pokonci, noga pa naj pristaja na podlagi navpično pod trupom. Postavljanje stopal na podlago je skoraj plosko, toda na tleh je prva peta. Koleno naj bo pri tem rahlo upognjeno. Površino, po kateri tečemo, si moramo dobro ogledati. Na cestah se noge hitro utrudijo. Za večino ljudi so posebno asfaltne ceste pretrde, zato raje tečejo po travi ali v gozdu. Nekaterim pa se zdijo naravne površine preveč naravne, zato si raje izberejo gladko cesto.

Tudi ponošeni copati so lahko vzrok za kup tekaških poškodb. Ogledati si velja tudi stopala. Morda so slabotna in nepravilno oblikovana; krepiti jih moramo z raznimi vzponi na prste, kadar naletimo na posebno prijetno mehko površino, pa tečemo bos. Zelo pogost vzrok nepravilnostim v stopalnem predelu je daljši drugi prst. Na koncu koncev se moramo zavedati, da večina ljudi nima enako dolgih nog; če je ta razlika večja, lahko pride do resnih težav. Ker pri nas še ni zdravnikov specialstov, ki bi se ukvarjali samo s problemi noge (imenujejo se podiatrji), bodo pri teh težavah najlažje pomagali ortopedi.

KAKO HITRO? KOLIKO? KAKO POGOSTO?

Kakšen naj bo vadbeni načrt rekreativnega teka? Koliko kilometrov naj pretečemo, s kakšno hitrostjo in kolikokrat tedensko? V domišljiji se radi vračamo v otroška leta, ko je telo še brezhibno ubogalo našo voljo. Takrat je le mrak lahko prekinil igro, ki je včasih trajala od zore. Nič kolikokrat si zaželimo, da bi spet okušali kipeče mladostne moči in otroško igrivost, pa si ne vemo pomagati. Toda poznati moramo le enačbo telesne pripravljenosti, odgovor na vprašanja: kako hitro? koliko? in kako pogosto?

Le malo ljudi ve, kako hitro naj tečejo. Večina misli, da se mora za telesno pripravljenost priganjati do izčrpanosti. Prepričani so, da pomeni postati tekač isto kot neizprosno garati. Vendar le ni tako hudo. Telesno pripravljenost moramo pridobivati z veseljem. Tempo teka, ki zagotavlja dobro telesno kondicijo, naj bo udoben in v užitek. Merilo napora morajo biti moči, ki jih vlagamo, ne hitrost teka; tempo teka mora narekovati tla, ne ura.

Namesto „hitrost“ raje uporabljamo izraz „ritem“ teka, ker je bolj življenjski in manj nasilen. Z njim v zvezi so oznake lahote, udoben, oster. Udoben ritem teka bomo našli, če bomo poslušali svoj organizem.

Švedski fiziolog Gunnar Borg je leta 1960 ugotovil, da je ocena napornosti določene obremenitve, ki jo zaznava telo, skoraj identična z oceno, ki jo beleži natančna aparatura. Borg se je tudi prepričal, da je telesna zaznava bolj navadna od katerekoli druge posamične fiziološke določitve. Borgova skala obremenitve se začne s številko 6 in konča pri 20. Če omeni napora dodamo ničlo, dobimo številko, ki pomeni srčni utrip pri tisti stopnji obremenitve. Sprehajalec ali rekreativni tekač sodi nekam med oceni „lahen“ in „močan“ in v tem območju zasledimo oznako „udoben“. Udoben ritem teka je tisti, pri katerem se še lahko brez težav pogovarjamo s sotekači.

Kaj pa ljudje, ki imajo občutek, da ne morejo preteči niti dolžine dnevne sobe, ne da bi se zadihali? Če je njihova telesna pripravljenost res tako na psu, naj začnejo s sprehodi, ki jih vedno pogosteje prekinjajo s krajšimi odseki teka. Sčasoma bodo prav vsi sposobni za neprekinjen tek v zanje primernem udobnem ritmu. Takrat pa lahko vključijo svojega „avtomatskega krmarja“ in uživajo v razmišljanju in naravnem okolju.

PRISLUHNI MO TĚLESU!

Človek ne sme biti slep in gluha najemnik svojega telesa, ampak mu mora prisluhniti. Pri teku moramo poslušati, kaj nam pripovedujejo mišice, srce in pljuča. Kaj kmalu bomo postali gibanje samo in volja telesu ne bo več delala sile, ampak ga le spodbujala v preskušanje lastnih moči. Toda preverjanje lastnih zmožnosti niti ni več potrebno: udoben ritem teka namreč zagotavlja ohranjanje dobre telesne pripravljenosti. Čeprav dobro počutje in vedno boljše aerobna sposobnost tudi tekače za zdravje izzivata v tekmovanje, mora biti začetnih 6–8 minut teka vedno zelo počasnih. Telesna temperatura se mora vzpeti, krvni obtok prilagoditi zahtevnejši obremenitvi in sokovi morajo steči po telesu. Organizmu moramo dati čas, da opravi vse čudovite in natančne prilagoditve, ki so nujno potrebne za hitrejšo gibanje. Navadno je znak ogretega telesa topel znoj in z njim se pojavi občutek, da bi lahko tekli v neskončnost. Hitrost teka je odvisna od dnevnega časa (jutranji teki so

navadno počasnejši), vlažnosti zraka in vročine ali mraza. Nanjo vplivajo tudi protiveter, klanec in psihično razpoloženje. Ne glede na zunanje okoliščine, pa mora biti vložen napor glavno merilo učinkovitosti vadbe. Naporu namreč ustrezajo fiziološke koristi, ki jih lahko pričakujemo od vzdržljivostnega teka.

Če se lotimo rekreativnega teka na ta način, je uspeh zanesljiv. Ni treba hiteti ali se vznemirjati; kadar tečemo v udobnem ritmu, je obremenitev dovolj močna, da jamči pridobivanje ali ohranjanje telesne kondicije.

Tudi na vprašanje o količini teka nam bo odgovorilo telo samo. Ne glede na raven svoje tekaške pripravljenosti se mora tekač ukvarjati z minutami, ne s kilometri, s časom, in ne z razdaljo, ki jo v tem času preteče. Cilj rekreativnega tekača je kakih 30 minut neprekinjenega teka v udobnem tempu. Zanj velja pravilo: Tek v tem ritmu do prvih znakov utrujenosti. Razdalja nas ne sme vznemirjati. Organizmu koristita napor in trajanje premagovanja tega napora. Ta enačba nas osvobaja tiranije hitrosti in razdalje. Zato nam ni treba šteti krogov na stadionu ali meriti kilometrov; tudi štoparica in hropeenje, ki je nujno povezano z lovom na minute in sekunde, ne sodita k rekreativnemu teku. Na pot se odpravimo v svojem ritmu teka in pri prvih znakih utrujenosti ali po tridesetih minutah (kar pač pride prej) vemo, da smo telesu dali primeren tekaški zaloga.

RECEPT JE 30 MINUT

Trideset minut teka v udobnem tempu človeka usposobi do 95-odstotna srčne in pljučne vzdržljivosti; tu je končna postaja zaželene telesne kondicije povprečnega človeka. Pri energetski porabi okrog dvanajst kalorij v minuti bo tudi telesna teža kmalu prišla na predpisano raven. Znižala se bosta krvni pritisk in srčni utrip. Prvih trideset minut teka je namenjenih predvsem telesnemu počutju. V tem času uživamo v splošni telesni zmogljivosti, v učinkovitem delovanju mišic, skratka, v obvladovanju organizma.

Kaj pa je onstran organske telesne pripravljenosti, ki ji zadošča pol ure opisane gibanje? Zakaj večina tekačev za zdravje teče po eno ali celo dve uri skupaj? Odgovor na to vprašanje lahko posnamemo iz besed urednika zdravstvene rubrike tekaške revije Runner's World, zdravnika Georga Sheehana, ki ima pri šestdesetih letih že 15 let tekaških izkušenj: dolg tek v naravi je za duševno sprostitve. V teh trenutkih se zliješ v naravo in se hkrati poglabiš vase. Iz spomina priključiš stvari, ki si jih prebral ali doživel kdove kdaj, in odklepajo se predali, ki so bili bogve zakaj toliko časa pozabljeni. Tek odkriva nove življenjske razsežnosti. Dr. Sheehan pravi: „Nedavno tega sem se spopadel z dolgim klanecem na neki obrečni cesti in zmeren tekaški korak sem moral spremeniti v počasnega. Prevzel me je občutek miru in zadovoljstva. Najraje bi objel ves svet; za tek nisem več potreboval volje. Zdelo se mi je, da teče cesta sama in da se sploh ne trudim več. Tako razpoložen bi lahko tek el ves dan.“

USKLAJENA OBREMNITEV IN POČITEK

Za telesno pripravljenost ni potrebno več kot pol ure teka. Preko te mjeje pa moramo posegati previdno, kajti organska pripravljenost lahko spremeni telesno počutje, opisana izkušnja pa kar ves človekov življenjski slog!

Rekreativnega tekača zanima tudi tedenska razvrstitev polurnih tekov. Fiziologi menijo, da moramo teči vsaj štirikrat na teden. To so ugotovili s testiranjem velikega števila ljudi obeh spolov in vseh mogočih starosti. Če gledamo na tek še z vidika gospodarne izrabe časa, lahko takoj zapišemo, da gre pravzaprav le za dve uri tedenske vadbe. Naj bo med dnevi vadbe vedno dan počitka? Lahko vse opravimo z enim dveurnim tekom ob koncu tedna? Ali bi bilo morda najbolje teči eno uro vsak tretji dan?

Strokovnjaki odgovarjajo na ta vprašanja različno. Vprašanje, kako hitro zginje koristi dolgotrajnega vzdržljivostnega treninga, še ni do kraja razjasnjeno. So celo dokazi, da koristi en sam dolg tek v tednu. Vadba je stvar obremenjevanja, počitka in ponovnega obremenjevanja organizma. Ritem obremenitve in odmora, ki sta OBA faktorja napredka, pa je specifičen za vsakega posameznika. Seveda v minimalnem programu za telesno pripravljenost preobremenjevanje ni problem. Skoraj vsak zmore pol ure teka štirikrat na teden, uro dvakrat ali celo dve uri enkrat na teden. Vendar človek stremi k višku in njegove težave so kmalu v tem, da skuša narediti preveč, ne premalo. Tekača kaj pogosto prevzame ambicija. Ugotavlja, da mora teči vsak dan in vedno več. Vprašanje torej ni več, koliko je dovolj, ampak koliko je preveč. Uganka ni več telesna pripravljenost, ampak izčrpanost. Človek hoče biti tudi psihično, ne le organsko pripravljen.

TUDI DUŠEVNO RAVNOVESJE

Večina ljudi potrebuje minimalni program za telesno kondicijo zato, ker jim vsakdanje delo ne zagotavlja dovolj energične telesne aktivnosti. Teh pol ure štirikrat na teden pa navadno ne more odtehtati stisk vsakodnevnega psihičnega življenja. Za duševno ravnovesje potrebuje človek veliko več telesne dejavnosti. Enotnega recepta za vadbo, ki nam bo zagotovila prijetno in zdravo življenje ter dovolj moči za delo in prosti čas, ni.

Vse prepogosto so dnevi, ko človeku pač ni do teka, in tedaj niti ne vemo, ali smo utrujeni, leni ali telesno izčrpani. Ko nam manjka volje, želje ali navdušenja, pa kljub vsemu pojdemo ven zato, da bomo ugotovili, ali je razlog za nerazpoloženje telesen ali duševen. Ko končno počasno ogrevanje in se poženemo v svoj običajni ritem, lahko realno ocenimo stanje. Če se počutimo prijetno, če nas obliva topel znoj, če se pojavi občutek moči, vemo, da je bil odpor le duševen. Morda potrebujemo novo stezo v gozdu, drugačen ritem teka ali sotekača, ki teče drugače kot naš običajni.

Če pa začutimo hladno, lepiljiv pot in slabost, se obrnimo domov. Včasih se lahko nazaj kar sprehodimo. Znaki telesne izčrpanosti se navadno že prej pokažejo v zvišanem jutranjem srčnem utripu. Kadar je ta za deset nad običajnim (in če nismo bolni), vemo, da smo pretrenirali. Namesto teka si zato raje privoščimo pošten spanec.

Na kraju lahko povemo, da je organizem zadnji in najvišji razsodnik vadbenega načrta rekreativnega tekača. Telo nam bo povedalo, kako hitro naj tečemo: udoben ritem teka mora omogočati sproščene pogovore s sotekači. Povedalo nam bo tudi, koliko časa: teči moramo skoraj do utrujenosti. In končno nam bo določilo tudi razdaljo.

Če bomo ubogali ta pravila, bomo nekje med predlaganim minimumom in skrajno mejo napora našli nekaj več kot le mišično moč in vzdržljivost, nekaj, kar vsi potrebujemo za dobro življenje.

JANEZ PENCA

OD ŠESTNAJSTIH OSTAL EN SAM

Dokler niso prevladali električni mlini, je v dolini Sevnice veselo ropotalo kar 16 vodnih mlinov. Financarji so tudi dokaj dobro vedeli, kje se vrti kakšna venecijanka. Ob lepi, že do gostilne Pipan asfaltirani cesti Sevnica — Planina ni sedaj nobenega mlinkega kolesa več. Malo dlje od odcepa za Zabukovje stoji ob cesti sicer še hiša z napisom „mlin“, to je pa tudi vse. Kolesa so se sesula.

Nedaleč izven Šmarja pa se še vrti krepko kolo Kozinčevega mlina. Tam okrog pravzaprav hišne številke oznanjajo Metni vrh, ki pa v resnici leži dosti višje. Za slikovitost doline je kar škoda, da stoji ta mlin na drugi strani Sevnice, dokaj zakrito pred to regionalno. Verjetno pa ga je razen žilavosti Kozinčevih ohranilo prav to. Ob prvih metrih asfalta in nekaterih malo bolj zravnanih ovinkih so bila namreč še pred leti napoti ravno mlinska kolesa še dveh tik ob cesti ždečih mlinov.

Pri Kozinčevih pa se bo mlinsko kolo še vrtelo. Malo niže, žene voda tudi sinovo žago. Takšne in drugačne spomine na stare mline pa rad obuja 81-letni oče Jože Kozinc. „Tale mlin je leta 1828 kupil od močnega gospodarja Mrviča, čigar brat je bil celo minister na cesarskem Dunaju še leta 1912, moj ded. Bojda pa se bi v njem še našel kakšen tram, star 600 let,“ ponosno pove mlinar Jože. Mlin so kajpak večkrat obnovljali, zadnjič leta 1961. Kozinc ne bi bil Kozinc, če ne bi vedno kaj novega pogruntal. Tako je ob tej poslednji obnovi namesto nekdanjih štirih ostalo le eno kolo. S sistemom prenosov in jermenic v notranjosti je prav lahko pogrešal izgubo teh trhljih koles. Oče Kozinc je popravil tudi stope. Sin je pred nedavnim pripeljal od nekod še dober star generator. „Če bodo z navijanjem cen za elektriko še nadaljevali, ga bomo priključili,“ pribije oče Jože.

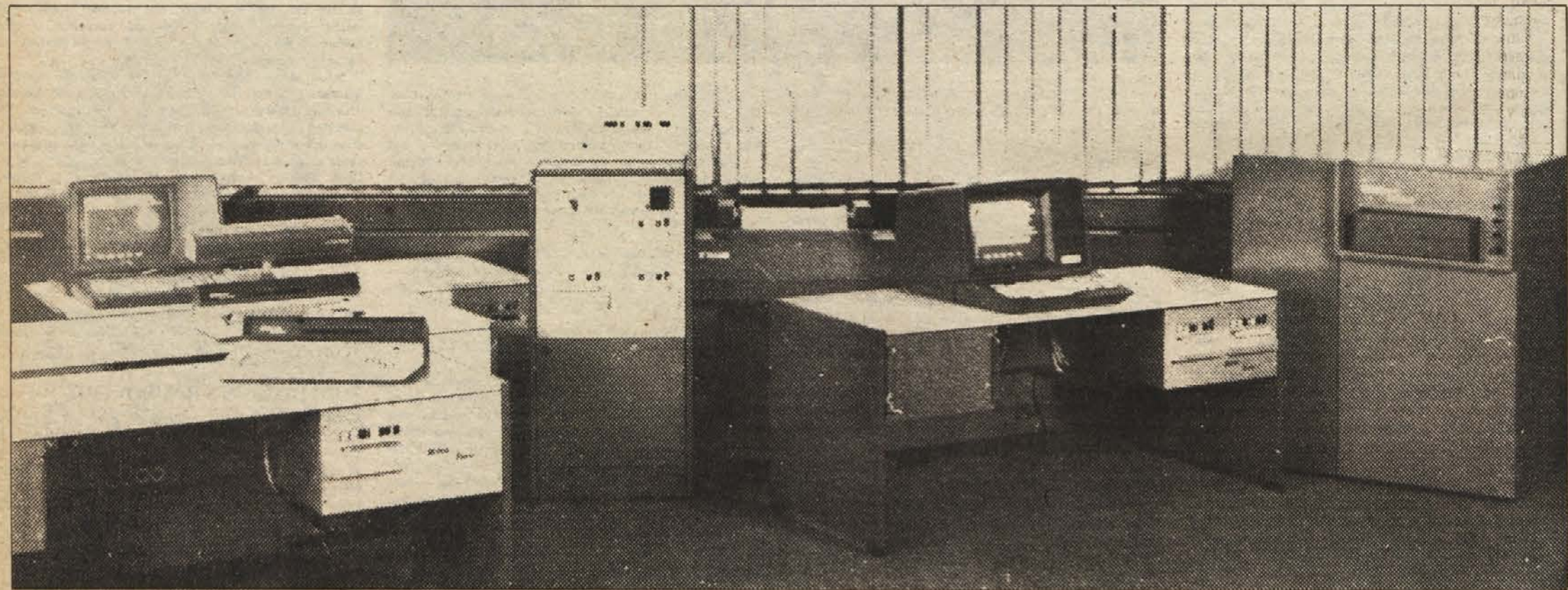
S posebnim leskom pa mu zasijejo kljub dobrim osmim križem še vedno iskriče oči, če lahko spregovori o mlajših letih. „S košem je vsak dan prihajalo v mlin vse od Žabjeka, Žurkovega dola in še kod tudi po 15 ljudi. Vedno sem mlel izključno za druge. Kontrola pa je bila strožja

kot dandanes. Pločevinasti liter za merico je bilo treba dvakrat letno ajhati v Gradcu, kasneje smo morali tehtnice redno žigosati v Celju. Posebno strogo je oblast pritiskala na mlinarje med prvo svetovno vojno. Tudi moka je bila na karte, skoraj sleherni zrno je bilo treba popisati, merice in vage pa smo morali oddati. Davkarji so zasegli vsako deseto kilo,“ pripoveduje o dostikrat grenkem kruhu tudi za mlinarje.

Vse skupaj se sliši dandanašnji že komaj verjetno. Takšna kontrola in popisovanje, ko je jasno, da skozi en kamen cel dan ni bilo mogoče spraviti kaj dosti več kot cent žita. „Če je kamen dober, je mogoče zmleti do 150 kg, če melje še ponoči, tudi 180 kg,“ pravi Jože Kozinc.

Vodni mlini vsekakor ne morejo več vstric s sodobnimi valjčnimi, kjer zmeljejo na vagono žita. Mlinar Jože pravi, da valjčni mlini zrnje dobesedno stiskajo, ne meljejo. Zato je za poznavalce pravi ne le tisti kruh, ki je spečen v kmečki peči, temveč samo tisti, ki je tudi zmesen iz moke, zmlete na kamnih. „Kamni se bolj polagoma vrtijo, mlinar melje po naročilu, mehko ali ostro moko. Pravo moko za kruh je treba še ovlažiti,“ strokovno svetuje mlinar Jože. Škoda se mu zdi nekdanje ajde, ki so jo toliko sejali tudi po okoliških hribih. Včasih je lahko mlel noč in dan domala vse dni v letu. Sedaj opravi z večino prinesene letine v dveh, največ treh dneh. Kakopak se mu zdi skoraj narobe svet, ko lažja vreča koruze odtehta pri zamenjavi težjo pšenično. „Ne bi smelo pri tem ostati, pa če nam merice ponovno ajhajo!“ de kar malo nejevoljno osemdesetletnik. Sicer pa je korenina, da malo takih. V njegovih letih ni bilo več kot šest razredov. Doma je moral pri dedu na žagi kubicirati napamet že zdajnaj prei, kot so to jemali v ponavljalni šoli. Če je odkod prišel kakšen inšpektor, je mali Jože kot za šalo brez krede množil velika števila. Do pred štirimi leti je še sam mlel. Zatem je priskočila na pomoč snaha. „Sedaj bo zibalala, pa bom spet lahko vskočil jaz,“ hudomušno pripomni dobrodušni očanec. Njegov mlin pa bo imel klene naslednike.

ALFRED ŽELEZNIK

RAČUNALNIŠKI TATOVİ

računalniških operacij ne predstavlja nič težje ovire, kot prejšnji generaciji avtomobilska ključavnica. „Z nekaj časa in truda moj 13-letni sin in njegov prijatelj vdreta v katerikoli računalniški sistem tod okoli,“ izjavlja direktor neke družbe, ki proizvaja računalnike.

Težave ne tičijo le v vse globljem in širšem znanju o elektroniki, ampak tudi v čedalje gostejši mreži poslovnih računalniških enot. Število računalniških terminalov se je v petih letih v ZDA podvojilo. Zdaj jih je več kot 3 milijone in tudi najbolj oddaljeni med njimi so povezani z računalniškimi središči v deželi.

Ocene kompjuterskega kriminala so različne. Banke prijavijo na leto za okrog 100 milijonov dolarjev te vrste sleparij. Mnogi menijo, da je to le manjši del in da bi pravi obseg goljufij, če bi jih banke prijavile, znašal okrog 3 milijarde dolarjev.

Tudi če so takšne ocene pretirane, velja, da je računalniška tehnologija ustvarila možnosti goljufij, ki jih ni mogoče podcenjevati. Tveganja, zaradi katerih je v vseh poslovnih krogih zavladal preplah, so predvsem tri: število zasebnih računalnikov se skokovito povečuje, narašča število študentov in drugih, ki znajo delati z računalniki, hkrati pa narašča obseg zaposlenih, ki imajo dostop do računalnikov preko terminalov, vgrajenih na veliko mestih.

Bojazni so seveda upravičene. Računalnik nezadržno prodira v vse pore človekovega življenja, zaradi česar je možnih vedno več načinov zlorabljanja razpoložljivih podatkov. Dejstvo je, da je kriminal umskih delavcev dosegel raven, ki vzbuja strah. Naraščajoče število računalnikov, s katerimi se je mogoče povezati preko

telefona, povečuje nevarnost, da bodo kriminalci uporabili zasebne računalnike kot terminale in se vtihotapili v banke podatkov, ki so še nedavno veljale za povsem varne.

Najnevarnejša možnost, ki jo lahko izrabijo zasebni lastniki računalnikov, je prisluškovanje tokovom prenašanja sredstev. S takim prisluškovanjem je mogoče ukrasti poslovno skrivnost ali vstaviti lažno sporočilo, zaradi katerega se prenese denar z enega na drug bančni račun. S pomočjo elektronskih računalnikov, ki so povezani s telefonom, se dnevno pretaka v ZDA več kot 400 milijard dolarjev. Položaj je neprijeten, ker zasebniki na ameriškem tržišču lahko brez težav in poceni kupijo prisluškovalce telefonskih sporočil.

Prisluškovalce je omogočil vsakomur, kar je bilo še nedavno domena najbolj talentiranih med računalniškimi kriminalci. Vrednost opreme, ki jo potrebujete za rop, ni velika (okrog 1000 dolarjev). Potrebne aparate lahko kupite v sleherni prodajalni elektronske opreme v ZDA: brezžični mikrofoni, opremljeni s kondenzatorjem in induktorjem, kasetofon z AM-FM radijskim sprejemnikom, kombiniran modulator-demodulator in računalniški terminal s tipkami.

Sama kraja poteka približno takole: najprej je treba raziskati bančno računalniško omrežje. Računalniško linijo je mogoče poiskati s pomočjo radijskega sprejemnika in mikrofona, ki sta uglasena na enako valovno dolžino. Z mikrofonom preučite linije. Ko naletite na zvok, podoben cviljenju, je zelo verjetno, da ste odkrili ustrezen signal. Signale je potrebno posneti na kaseto. Na varnem posnetek predate modulatorju—

demodulatorju. Ta prevede signale v ustrezne impulze, ki jih uporabi terminal in natipka, kar je bilo posneto. V besedilu je potrebno najti določen znak, ki ga z lastnim računalnikom posredujete ustrezni banki in prenesete denar na svoj račun.

Postopek je resda prikazan malce poenostavljeno, vendar je v glavnih potezah takšen. Kaže, da je zanesljiv in uspešen. V Kaliforniji na primer so nedavno prijeli uslužbenca neke avtomobilske družbe, ki so ga zalotili, ko je zbiral računalniške podatke o avtomobilskih registracijah, in člane tolpe avtomobilskih tatov „spreminjal“ v zakonite lastnike ukradenih avtomobilov.

V Los Angelesu si je računalniški strokovnjak Stanley M. Rifkin v banki Security Pacific prigrabil več kot 10 milijonov dolarjev. S pomočjo javnega telefona je denar prenesel na svoj račun v Švici.

Kriminalci so, kot vse kaže, boljše izrabili priložnosti, ki jih ponuja računalniško poslovanje, kot tisti, ki z računalniki poslujejo ali jih izdelujejo. Še nedavno so varovali računalnike z zapletenimi ključavnicami, s čuvaji in z magnetnimi karticami. Izkazalo se je, da zdaj to ne velja več in znanstveniki razmišljajo o drugačnih načinih zaščite. Zavarovanje računalnikov pred sleparijami postaja cvetoč posej. Ameriške družbe bodo letos za ustrezne elektronske dodatke računalniškim sistemom plačale okrog 150 milijonov dolarjev, desetkrat več, kot so v ta namen dale pred petimi leti.

V katerikoli smer že tečejo raziskovalna prizadevanja za obrambo računalniških sistemov, zdi se, da niti človek niti mehanična ključavnica, ampak edino računalnik lahko zavaruje računalnik.

Računalniki so ustvarili možnosti za zločine, kakršnih doslej nismo poznali. Neki strokovnjak ameriške družbe IBM, ki proizvaja tudi računalnike, pravi, da je kompjuter demokratiziral ropanje: z njim da se zdaj uspešno ukvarjajo tudi umski delavci.

Število bančnih ropov novega tipa, to je z računalniki, naglo narašča in to dokazuje, da se možnosti „elektronskih“ sleparij večajo hitreje, kot se pojavljajo varnostni mehanizmi. Kraje s kompjuterji so se na veliko razmahnile v zadnjem času. In kaj je oviralo sleparje, da že prej niso odkrili neslutnih možnosti? Ameriški časopis Business Week navaja kot glavni vzrok neznanje. Ker danes v šolah poučujejo računalništvo in ker je elektronska oprema vse bolj dostopna, so se stvari temeljito spremenile. Zdaj raste generacija, ugotavlja omanjeni newyorški tednik, ki ji varnostni oklep okrog

Življenje hitrih, vendar pravilnih odločitev

Te dni praznujemo dan vstaje in z njim se spominjamo vseh tistih naših ljudi, ki so s svojimi odločitvami, akcijami in delom usodno posegli v življenje Slovencev. Pripomogli so, da je Jugoslavija postala dežela svobodnih ljudi.

Fani Košir — Meta je ena izmed mnogih, zaradi katerih je 22. julij tako slovesen. Aktivistka, partizanka, po vojni družbenopolitična delavka in dolgoletna urednica Naše žene, danes članica sveta republike, je pred kratkim ob svoji sedemdesetletnici prejela red zaslug za narod z zlato zvezdo kot priznanje za svoje dolgoletno pomembno družbeno delo. Naj bo naš pogovor z znano Novomeščanko posvečen njenemu osebnemu prazniku, hkrati pa naj bo tudi spomin na tiste velike čase, ki jim je posvečen praznik vstaje.

Živahen pomenek s tovarišico Koširjevo pokaže, da je za predstavitev njene osebnosti gotovo ena od najpomembnejših lastnosti, ki jo je zato treba poudariti že kar na začetku, hitro sprejemanje življenjskih odločitev. Številni reki o tem, kako je vsako pomembnejšo življenjsko odločitev treba dobro pretehtati, za Fani Košir pač ne veljajo.

„V meni je neka nuja, ki me v določenem življenjskem trenutku sili k odločitvi. Ko zdaj gledam na minula leta in na moje hipne odločitve, tako za šolanje, kot za partijo in vse druge, vem, da preprosto nisem mogla ravnati drugače. Zakaj sem se odločila za partijo, recimo? Ne zato, ker bi poprej študirala marksizem, marveč iz življenjskega imperativa. Življenje samo, vsi tisti ljudje, ki sem jih gledala, kako težko živijo... morala sem se odločiti tako, kot sem se.“

Novomeščanom je dobro znana Koširjeva hiša, čeravno je ni več. Stala je na Glavnem trgu, kjer je dandanašnji prehod na tržnico, a je bila pri bombardiranju povsem uničena. Pred vojno je bila v njej trgovina, v kateri so prodajali tekstilno blago. Pa devet Koširjevih otrok se je podilo po njej. „Vem, da sem kot štirinajstletna deklica mislila po končani nižji gimnaziji ostati kar doma, a se mi je ob drobnih prijateljih čini opazki — boš čakala na ženina, kaj? — v trenutku porodila misel, da se moram šolati naprej. Ne da bi doma kdo vedel, sem pisala na mariborsko učiteljsko, ali me sprejmejo. Prejela sem pritrdilen odgovor. Oče je bil moje odločitve zelo vesel. Vse bi dal za to, da bi se njegovi otroci izobražili in bili pošteno v življenju. Na žalost je umrl, ko smo bili še vsi nepreskrbljeni. A nas otroke je vodil v življenju zgled njegove poštenosti.“

PARIZ IN HRIBOVSKA VAS

„Po končanem učiteljsku sem čutila, da se moram še kaj naučiti in spoznati svet. Odšla sem v Pariz na tečaj francoskega jezika. Dve leti po tem, ko sem šla v Pariz, sem se na isti dan peljala na lojtrskem vozu na svoje prvo službeno mesto v hribovsko vas. Po dobrih dveh letih službovanja sem se nekega dne obupano vprašala: naj bom vse življenje v hribih? Takoj naslednji dan sem že vse uredila, da bi šla čez počitnice na Dunaj, jeseni pa na višjo pedagoško šolo v Zagreb. In oboje mi je uspelo.“

Ko mi je takole nizala drobce iz svojih važnejših življenjskih dogodkov v časih pred vojno, sem jo zagledala v svojem spominu, ko smo otroci občudovali mestne „gospodične“. Koširjeva Fani je bila izrazito svetlih las, ki so ji tišči čas segali do ramen. Zbujala pa je pozornost zavojljo celotne pojave. Vitka, vselej oblečena po zadnji modi in vedno nasmejana. In kako je takšno izrazito meščansko dekle prišlo na revolucionarno pot?

„Že doma sem bila napredno vzgojena. Moje politično zorenje in delovanje pa se je utrdilo na meščanski šoli v Žalcu, kjer sem poučevala tik pred vojno. V Žalcu sem se srečala z Zimo Vrščajevo, z Zorko in Mirkom Peršičem ter z dr. Petrom Držajem, ki so bili vsi povezani s komunistično partijo. Pritegnili so še mene; povezali smo se s sekretarjem partijske celice v Zabukovici in postali kandidati za KP. Iz Ljubljane je nekajkrat prišel k nam tudi Boris Žiherl. Po kapitulaciji Jugoslavije sem iz Žalca zbežala domov v Novo mesto. Bila sem skozi Ljubljano, kjer sem našla Žiherla, ki me je povezal s Tonetom Tomšičem, ta pa mi je dal navodila, naj se doma oglašim pri veterinarju Dušanu Jerebu. Poznala sem ga še od prej, pa

nisem mogla verjeti, da je on okrožni sekretar KP, on pa tudi ne, da sem jaz komunistka. Tovariš Jereb me je takoj vključil v partijsko delo. Prva najvažnejša naloga tistega obdobja je bila ustanavljanje OF odborov, organizacija ljudskega posojila za OF, razdeljevanje literature, zbiranje orožja, vzdrževanje zveze z Ljubljano in okolico in drugo. Za vse je bilo treba poprijeti. Med drugim sem bila okrožna blagajničarka. Ob nemškem napadu na Sovjetsko zvezo je bil ustanovljen tričlanski revolucionarni komite z namestništvom, katerega član sem postala tudi jaz. Konec poletja 1941 sem po nalogu partije začela zbirati ženske v krožke in jih pridobivati za OF. To gibanje se je neverjetno hitro širilo.“

KOŠIRJEVI NE VEDO DRUG ZA DRUGEGA

Zanimivo je, da so v Koširjevi hiši delali za NOB vsi bratje in sestre, pa dlje časa niso vedeli drug za drugega. Tako je Fani nekoč presenečena obstala, ko je na partijskem sestanku srečala mlajšega brata Jožeta. Sčasoma je Koširjeva postala glavna javka in zatočišče za revolucionarje, ki so iz Ljubljane prihajali na teren, pa za domačine, ki so od tu odnašali najrazličnejši material in orožje. Zgodilo se je tudi, da je bilo v hiši naenkrat več stankov, ki so jih organizirali domači otroci in prodajalke vsak po svoji liniji.

Že januarja 1942 pa se je hiša začela prazniti. Koširjev najmlajši, Ljubčič, je odšel iz 5. razreda gimnazije v partizane (kjer je jeseni 1943 padel). Februarja so na poti v partizane ujeli in zaprli Jožka. Maja sta odšla v partizane brata Stanko in Božo, v začetku junija pa še Fani. Nato so Italijani najprej zaprli trgovino, nato odpeljali mamo in najmlajšo sestro na Rab, hišo in trgovino pa zaplenili.

Fani, po partizanski Meta, je odšla v hosto s skupino aktivistov, ki so šli iz Novega mesta prek raznih prehodov. Na Podstenicah je najprej naletela na znanca Aleša Beblerja in Jaka Avšiča, ki sta jo odpeljala do lovske kočice na Cinku, kjer je bil sedež Urbana Dermastje. Po poti so se pogovarjali, da bodo morda Angleži zavlekli z drugo fronto tja do novega leta, a je bila Meta kljub temu prepričana, da bo jeseni že doma. Na

Cinku so bili že zbrani drugi člani okrožnega odbora OF in komiteja. Prišel je tudi Peter (Boris Kidrič) in jim dal navodila za nadaljnje delo. Kot članica okrožnega komiteja je Meta odšla na politično delo v topliško in šmarješko podokrožje, jeseni pa je prevzela vodstvo okrožne tehnike. Po zboru aktivistov na Pugledu aprila 1943 je odšla v neposredno bližino Novega mesta in od tam vzdrževala zvezo z mestom vse do kapitulacije Italije.

Spomini na aktivistično in partizansko delovanje Mete Koširjeve so lepi. Mladi takrat niso kaj dosti mislili na nevarnost, ki so se jim izpostavljali iz dneva v dan, ko so trenutki tolikokrat odločali o življenju in smrti. Tudi Meta je bila zlasti proti koncu vojne velikokrat izredno nevarnem položaju in premagovala je napore, za katere se še danes čudi, kako jih je zmogla.

OB KONCU VOJNE NAJHUJE

Za novo leto 1944 je bila v Semiču, od koder so jo s skupino aktivistov poslali na Štajersko, pripravljati teren na prihod 14. divizije. Na Štajerskem je delala kot članica in pozneje kot sekretarka pokrajinskega odbora AFŽ. Ustanovila in urejala je list Borbeno Slovenka. In prav na Štajerskem je čakal Meto najhujši križev pot — čeprav so bili vmes seveda nepozabni lepi dnevi, zlasti poleti in jeseni, ko je bila osvobodjena Gornjesavinjska dolina. Takrat so prirejali mitinge, zborovanja AFŽ, opravljali volitve v NO odbore, ustanovili učiteljske... Bila je tam že sovjetska in angleška misija. Vse je kazalo, da bo vsak čas konec vojne, pa so prišli vmes Metini najbolj črni dnevi...

„Štirinajsta divizija je že bila na Štajerskem v borbah, ko se je hotel pokrajinski odbor preseliti pod Lisco. Bila sem v prvi skupini. Morali smo priti čez Savinjo po lesenem mostu pri Rimskih Toplicah. Most je bil na obeh koncih brez desk in ovit z bodečo žico. Pod žico in nad vodo se je bilo treba po trebuhu prevleči po vzdolžnem tramu. Eden od tovarišev je bil ravno pod žico, jaz bi morala biti naslednja, ko je začela na nas streljati mimoidoča nemška patrolja. Ne vem, kako sem pritekla po mostu nazaj. Nemci so streljali iz vseh strani in nas osvetljevali z raketami. Bil je pravi pekel. Na strmem pobočju

hriba nad reko smo se znašli štirje od tovarišev in prebili tam, skriti v grmovju, brez hrane in vode cele tri dni...“

Najhuje pa je bilo prav ob koncu vojne, ko se je del nemške vojske umikal preko našega osvobojenega ozemlja. 8. decembra so sr di deževne noči začele padati bombe pred našo hišo. Zdrveli smo v strmi hrib. Mica Marinkova je bila ranjena v nogo. Odpeljali so jo v podzemski bunker. Z njo vred so strpali vanj še nekaj zaščite in nekaj nas, neboljenih. Pozneje je prišel v bunker Miško Kranjec, ki je prišel prav tisti dan iz Prekmurja v partizane, pa še Ahac, Dušan Bole in drugi, tako da nas je bilo kar štirinajst. Zapadel je sneg. Potrebovali smo hrano, puščali sledi za seboj. Vse okrog nas so padali borci, bolnišnice, bunkerji, talci... Večina nas je v smrtni grozi preživela pod zemljo dva meseca, dokler ni prišla po nas četa partizanov in nas pripeljala na Koroško, pod Urško goro. Bilo je še veliko snega in Nemci so nam bili ves čas za petami. Tudi sli smo v snegu, podnevi pa iz gozda skozi gole je opazovali Nemce okrog nas...“

Ker takrat ni bilo mogoče na Štajerskem politično delati, so tudi mene odpoklicali v Beli krajino. A kako priti do tja? Na obeh straneh Save pa tja do Krke so se med Nemci sprehale belogardisti in črnokoci. Pa se je zgodilo naključje: srečala sem komandanta TV postaja ki se je z dvema kurirjema po nekaj mesecih hrabro prebil skozi to golazen na Dolenjskem. Komandant Švigelj mi je lani rekel, da je bila to njihova najbolj nevarna pot in naj jo enkrat posebej opišem...“

S PARTIZANSKEGA LETALIŠČA V ITALIJO

Meta je doživela tudi evakuacijo s partizanskim letališčem v Beli krajini. Z Ivančičevo mamo in nekim ranjencem so jih naložili v letalo, ki so se srečno odlepilo od tal. Mislili so, da se peljejo v Split, a so nekam dolgo gledali morje pod seboj. Pristali so v italijanskem Bariju. V bližnjem mestu Altamura je potem Meta dočkala konec vojne. Z ladjo se je pripeljala v Split, od tam pa s tovornjaki do Ljubljane. Kar dva sta bila po partizank z dojenčki, Meto in Angelco Ocepko-vo, ki sta bili tik pred porodom, sta šoferja vzela v kabino.

Navzlic taki odisejadi je Meta v osvobodjeni Ljubljani srečno povila hčer.

Po vojni je bila Fani Koširjeva z majhnim otrokom nekaj časa doma v Novem mestu, kjer je bila aktivistka pri volitvah 1945, nato pa se je preselila v Ljubljano, kjer živi še danes. Opravljala je razne dolžnosti: od ministrstva za prosveto jo je službovanje po kadrovske liniji vodilo najprej v uredništvo Kmečke žene, nato pa je bila celih petnajst let glavna in odgovorna urednica takrat edine ženske revije Naša žena.

RECEPT ZA VISOKO NAKLADO

Uredniškemu delu tovarišice Koširjeve bi lahko posvetil nov pogovor. Kako pomembno delo je opravljala in koliko truda in znanja, koliko premišljevanj in iskanj je vložila v ugledno revijo, naj pove le podatek, da je Naša žena prvič izšla pod njenim uredništvom v 16.000 izvodih, po petnajstih letih pa je naklada dosegla za takratne razmere neverjetno številko — 83.000. Pojasniti tu uspeh se v enem stavku seveda ne da, a je vendarle najpomembnejše to, kar je v en sam stavek zajela bivša urednica Fani Košir: „Vselej sem se življala v vlogi bralca, in se zmiraj spraševala, ali bo to, kar pišemo, za bralca zanimivo, razumljivo in koristno.“

Odkar je v pokoju, je življenje Fani Koširjeve bolj mirno, a ne pasivno. Z Žagarjem je prevladala dve debeli kuharski knjigi iz francoščine in srbohrvaščine, ob njeni hišici na Gorenjskem jo boste lahko srečali, kako urejuje vrt, nabira gobe ali dolge ure uživa v hoji po naravi; videli jo boste, kako se igra s svojimi vnuki, ki jih kar naprej omenja, češ tile „moji trije“... Rad se srečuje s soborci in prijatelji iz Dolenjske pa seveda s svojimi brati in sestrami, ki so p prvi z gleda složne družine. In morda jo boste opazili kdaj, kako se zamisli... Najbrž je takrat tudi s spomini, ki smo jih nekaj zapisali na tej strani za njen in naš praznik.

OREL IN KORENINE

(ODLOMEK)

Zjutraj prvega marca 1949 se je zima vrnila v Slovenijo z vso maščevalnostjo. Mrzli alpski veter je prinesel sneg, ki je padal dva dni in eno noč. Prinesel je veliko neudobja, celotrlpljenja in tudi optimističnih govoric o dobri žetvi v severozahodni Jugoslaviji.

Tri tedne sem se udeleževal družabnih prireditev, obiskoval sorodnike in se privajal na trumo paglavcev, ki so me klicali „stric Lojze“; sprejemal sem obiske ljudi, katerih sorodniki so bili zaprti, delal kratke izlete, se ustavljal, da bi bral napise na množičnih grobovih, se udeleževal zasedanj ljudskih odborov in kmečkih združenj, postavil vprašanja, poslušal ljudi, opazoval njihove obraze. Snežni metež je zavrl to javnost in tudi vse družabno življenje v mestu. Lice so predstavljale navigacijski problem tudi tisti, ki so se nehali snežiti, pa tudi malo podinjstev je imelo dovolj drv in premoga, da bi lahko ljudje zakurili dnevne sobe in povabili k sebi družbo. Mnogi so se še najbolje grali tako, da so ostajali po delovnem času v delavnicah ali uradih ali pa so se pridružili najbližji „brigadi“ za odmetavanje snega ter vihteli lopato tako krepko, kolikor jim je dopuščala množina kalorij, ki so jih bili deležni.

Kakšen teden sem se delal, da sem prehlajen in sem ostajal v postelji po dvajset ur na dan. Hotel sem pregledati skoraj tristo strani, ki sem jih napisal v dnevih po odhodu iz New Yorka, vključiti vanje kopije svojih zadnjih pisem prijateljem v Združenih državah in napisati še kakih dvesto strani o Francu Leskošku, Borisu Kidriču in Litostroju, o svojem izletu na Šajersko, o Božidarju Jakcu in sončnem žarku v jami, o Malči Albinec in njenem pogledu na življenje, o Svetem Urhu in Pletterjah...

Medtem ko sem čepel te zapiske, mi je z vso ostrino postalo jasno, kar mi je že prej spet in spet segalo v misli: da se lovim v začaranem krogu.

„Napisati ali ne napisati novo knjigo o Jugoslaviji?“ sem zapisal 5. marca. „Nekateri ljudje v Ljubljani pričakujejo, da bom izpolnil svojo trilogijo“, kakor je to pred kratkim izrazil Jakac. Pozneje so tudi drugi delali glede tega pripombe. Vendar kaj pomaga pojasnjevati Will Rogers je imel prav: vsi smo enako nevedni; le da v različnih zadevah. Ljudje nimajo niti pojma o ameriški založniški politiki. Če bi jim povedal, da „Moja rodna dežela“ leta 1943 ni bila objavljena, ker ni bila v skladu z obveščanjem javnosti, kar je bilo v veljavi za tisto obdobje (pisoval je Mihailovičevim četnikom, ki so sodelovali z okupatorjem, zasluže za vojaške operacije tovih partizanov), bi bil moral imeti pravo pravičino, v tem primeru pa bi ne mogel biti prepričan, da ne bi položil temeljev za več zmotnih pojmovanj o Združenih državah, kakor bi jih bil razpršil.

Celo „najbolje“ informirani ljudje v Jugoslaviji vedo za J. Parneela Thomasa in za Komite zoper protiameriško dejavnost. In večji del tistega, kar vedo, ne drži popolnoma. Manjka jim poznavanje, da ne rečem razumevanje za druge skupine in posameznike, ki zdaj nekaj pomenijo v ameriškem življenju in razpihujejo historijo „mrzle“ vojne, od politično usmerjene katoliške hierarhije do slaboumnno nepolitične komunistične partije, od blazne in gangsterske desnice do ekscentrične in neskrupulozne levice — samih dejavnikov, katerih intenzivna dejavnost v sedanji mednarodni mori, ki tlačijo ljudi, lahko odvrne večino ameriških založnikov od rokopisa o Jugoslaviji, ki ne bi Tita dočela zdelal — čeprav je zdaj nenadoma videti, kot da so se spremenili odnosi do njega v State Departmentu in v zadnjih številkah New York Timesa, ki sem jih videl.

Po drugi strani pa — kako naj ne pišem o Titu in novi Jugoslaviji? Če se temu ognem, potem lahko kar obesim svoje pisateljstvo na klin. Zdjaj ko prebiram zapiske, ki sem si jih napravil o X-ovem izbruhu glede na resnico in Ameriko, ne soglašam z njim vsaj v eni točki. V Združenih državah in drugje na Zahodu so ljudje, kakor domnevam, ki želijo izvedeti resnico o kominformskem razdor in o tem, kaj se je zgodilo v Jugoslaviji in zakaj.

Ampak kaj vem v resnici? Vse, kar imam doslej, so tile na hitro roko načekani zapisi in moji vtisi, ki jih še nisem prenesel na papir, in to me navdaja z ostrim občutkom, kako pomemben je ta trenutek v Jugoslaviji, hkrati pa občutim vzdušje, ki obkroža in prešinja vso to zgodbo. Še nikoli ni nobena snov tako močno učinkovala name, hkrati pa nisem bil še nikoli tako negotov glede na svoje možnosti, ali jo bom znal v celoti dojeti in ali bom znal ustvariti iz tega nekaj, kar bo imelo vrednost.

„Zdjaj je jasno, da sovjetskega vizuma ne bom dobil, in če ga bom vseeno dobil po nekakšnem čudežu, ne bo noben ruski voditelj razpravil z menoj o kominformskem razdor, razen tako, da mi ne bi morda rekel o Titu, kakšen malopriden tako—in—tako je, in da mi ne bi svetoval iti na Češkoslovaško, Poljsko in Madžarsko. Torej kaj bi imel od tega celo v primeru, da bi zvedel za vse nadrobnosti razkola z jugoslovanskega gledišča? Omenjeno „enostransko“ zgodbo. Ali to lahko izjavim in pričakujem od bralca, da bo sprejel to omejitev, se zadovoljil z delno podobo in si ustvaril lastno sodbo?“

In tudi to je treba upoštevati, da sem

jugoslovanskega rodu. Tako komunisti, kot desničarski brezumneži, kot sredinci bodo zavrnilo vse, kar bi utegnil ugodnega napisati o Titu in Jugoslaviji, z obrazložitvijo: „Kaj pa pričakujete drugega? Jugoslovan je pač. Moral bom pojasniti, da se seveda zanimam za deželo tudi zaradi svojega porekla, da pa kolikor mogoče objektivno gledam na razmere, ker hočem vedeti, kaj pomeni Tito za novo Jugoslavijo in kaj lahko prinese „titoizem“ svetu.“

O tem sem do malega prepričan, da Jugoslavija nima prihodnosti v sovjetskem taboru, kakor v nobenem drugem taboru ne. Ne vem, kaj vse je rojilo Titu po glavi, odkar ga nisem videl (pred šestimi tedni), ampak če še zmerom misli na možnost sprave, se moti ne samo zato, ker hočejo Kremeljčani njega spraviti s poti in uničiti kvaliteto, ki jo je on s svojimi sodelavci posredoval deželi, temveč predvsem zato, ker je neodvisnost bistvo jugoslovanskega značaja. Prihodnost Jugoslavije je v tem, da bi postala, kar so bile Združene države za napredne pobude sveta konec osemnajstega stoletja, kar je Francija postala v devetnajstem, Sovjetska zveza okrog leta 1920 in Španija okrog leta 1930. Jugoslavija lahko povzroči zgodovinske posledice tudi tedaj, če to samo poskuša.

Torej kje sem zdaj jaz? V precepu... Sklenil sem, da pojdem v Italijo za dva ali tri tedne, da bi videl Firence, nato se bom vrnil v Jugoslavijo ali pa tudi ne; to bo odvisno od tega, kako se bodo čez nekaj časa obrnile zadeve, pa od tega, ali se bodo Tito in njegovi prijatelji prebili iz začaranega kroga in ali bo Jugoslavija prenehala biti državna tajnost še sama zase... Za nekaj časa bi lahko šel v Francijo ali v Izrael; tega ne vem. Lahko bi se vrnil domov prej, kakor sem nameraval. Morda še pravočasno, da bi videl, kako se razcveta španski bezeg...

Včeraj sem šel v ministrstvo za notranje zadeve in dobil izhodni vizum, in k Putniku, kjer sem si rezerviral prostor na Simplonu, ki odhaja iz Ljubljane v nedeljo, dvanajstega. Sinoči me je po telefonu poklical Slovenski poročevalec; Ali je res, da odhajam? Ali se vrnem? Da, sem rekel, z neprijetnim občutkom, da se to morda ne bo zgodilo in bodo navsezadnje mislili o meni, da s tem se zlagal...

Proti koncu februarja 1949 je tržaški radio poročal, da je Tito na Brionih, otoku, ki leži tam, kjer se Istra oblikuje v konico, vstric njene obale. Pred vojno je bil pod Italijo in v lasti mednarodne družbe pod angleškim nadzorom in ta družba je napravila tam nekakšen lovski rezervat in manjši Monte Carlo. Ameriška oddajna postaja v Frankfurtu, Nemčiji in BBC so ponovile to poročilo. Budimpeštanski radio je to razpihnil v razbeljeno kominformsko senzacijo.

„... fašist Tito je na Brionih, da bi se posvetoval z wallstreetskimi agenti in anglo-ameriški vojnimi hujskači in zasnoval z njimi novo potezo v izdajstvu socializma in mednarodnega delavskega razreda. Ampak dnevi gnusnega izdajalca so šteti. Njegova trdnjava na otoku ni nezavzetna trdnjava. Niti James Forrestal in drugi Wall Street ga ne moreta rešiti pred jezo jugoslovanskih ljudi, zakaj njihova ljubezen do Sovjetske zveze in ljudskih demokracij ostaja neomajna. Vstali bodo zoper tega šakala. Brioni so prabežališče te sprijene zveri na jugoslovanskih tleh. V zalivu nasproti njegovi vile, v kateri se skriva in zviija ta kriminalc, je njegova jahta — darilo Wall Streeta — pod paro, natovorjena s plenom, pripravljena, da ga na njegov ukaz že trenutek nato odpelje v Združene države ali v Argentino.“

Novice takšne vrste so več dni trgale zračne valove. V Ljubljani so se ljudje pogovarjali o tem z mešanico smeha, užaljenosti in zaskrbljenosti. „Ali so popolnoma znoreli?“

Trst je pobral za njimi brionsko zgodbo, se oprl na budimpeštansko različico ter jo povedal s svojimi besedami, izjavljajoč, da je „predvčerajšnjim (v torek, 2. marca 1949) bilo videti motorni čoln, poln ljudi, kako so odpluli iz Reke proti Brionom“. Skoraj precej nato je budimpeštanski radio identifikiral potnike kot nove „Wallstreetske agente in angloameriške vojne hujskače, ki so šli obiskat svoje malopridno orodje, Tita“.

V ponedeljek, 6. marca, je eden izmed potnikov motornega čolna planil v mojo sobo v Ljubljani — Vlado Dedijer v visokih škornjih in kratkem nepremočljivem suknjiču, čisto takšen kot dvojček Paula Bunyana.

„Torej nas zapuščate, ha!“ je eksplodiral, kakor da sva se nazadnje pogovarjala pred sedmimi minutami, ne pa pred sedmimi tedni, in se je, ker mu nisem povedal, da nameravam odpotovati. „V Italijo, ha! Kaj pa vam je šinilo v glavo? In zakaj ste v postelji v nezakurjeni sobi, da si uboga Jožinka dela skrb, ker ji ne pustite zakuriti in nočete sprejeti ne zdravnik ne koga drugega? Niste videli bolni. Zakaj niste zunaj in ne odmetavate snega? Kaj pa je sploh z vami?“

Vesel sem ga bil, ampak zdaj je že postalo zafrkavanje del moje lastne taktike in osebnih odnosov, in rekel sem: „Odgovor na zadnje vprašanje je ta, da sem sit in navaličan te dežele — zlasti nekaterih ljudi, ki ji baje vladajo. Preveč dobro sem bil vzgojen, da bi omenjal imena.“

Vlado je napravil velike oči, ne vedoč, ali mislim resno ali ne, si odpel jopič, se usedel in

pogledal vame, jaz pa vanj. Posmejala sva se... in se nato pogovarjala več ur.

Brionska zgodba je bila tale: Ko so kominformske radijske postaje začele svojo gonjo zoper „Titovo kliko“ v začetku februarja, je to Tita tako razkačilo, da je spet zbolel. Dr. Džoni Popović ga je pregovoril, da se je vrnil na otok, kjer se je lahko sprehajal dolge ure, se otresel jeze in začel mirno premišljevat. Prejšnji teden so šli tja Kardelj, Djilas, Ranković in nekaj drugih; odrinili so z Reke, da bi imeli, kakor zmeraj prve dni v mesecu, konferenco s Titom. Tudi Vlado je bil z njimi. „Mi smo bili tisti wallstreetski agenti in vojni hujskači itd.“ je rekel. „Nihče drug ni pristal prejšnji teden na Brionih. Ampak seveda je vse to uradna skrivnost.“

Zastokal sem.

„V redu,“ je zaklical Vlado. „Kaj pa pričakujete od nas — naj zanikamo, da se je Tito posvetoval z wallstreetskimi agenti in vojnimi hujskači? Če bi dali takšno izjavo, bi bilo to tako, kakor če bi zanikali, da brčne Tigra vsako jutro pred zajtrkom... Mimogrede: Tito je vprašal po vas, kako se počutite, ali ste si odpočili, ali ste dobili sovjetski vizum in kakšni so vaši načrti. Nato je nekdo rekel, da se odpravljate v Italijo. Torej sem prišel v Ljubljano, da bi se prepričal, ali to drži. Ali res odhajate? Kdaj?“

„V nedeljo.“

„Kdaj se vrnete?“

„Kdo pravi, da se vrnem?“

Vlado si je za trenutek obotavljal.

„Boris Kidrič mi je povedal,“ je rekel, „da pišete dnevnik. Ga nameravate objaviti?“ Vlado Dnevnik v dveh knjigah, v katerem opisuje jugoslovansko revolucijo od 1941 do 1943, je bilo in je še zmerom najbolj brano delo v Jugoslaviji.

„Dnevnika ne. To je vaše področje.“

„Mislim, da mislite resno,“ je rekel Vlado, „ko ste nam rekli, da ne nameravate napisati še ene knjige o Jugoslaviji.“ Planil je pokonci in začel korakati po sobi. „Če ne odidete v Italijo pred nedeljo, vam ostane skoraj še teden dni tukaj. Zakaj ne skočite na Brione za nekaj dni, da bi se pogovorili s Starim?“

„Kaj — da bi me razglasili še za enega obiskovalca z Wall Streeta ali da bi se udeležil že spet pogovora, ki bi moral ostati skrivnost?“

„Ko bi mogel,“ je rekel Vlado, ne meneč se za mojo pripombo, „bi se vrnil z vami na Brione in povedal Staremu vprično vsaj, kaj vas muči, vendar moram biti jutri v Beogradu... Poglejte, avto, ki me je pripeljal iz Reke, je zunaj; pustite mi, da se dogovorim za vas, naj vas odpelje tja. Telefoniral bom Staremu, da prihajate.“

„In da bi z novim vznemirjenjem škodoval njegovemu zdravju?“

„Njegovo zdravje je izvrstno; to je bila samo prehodna motnja. Veselilo ga bo, če vas bo videl.“

Mikalo me je iti na Brione in spet govoriti s Titom in videti nekaj od tistih sedem tisoč glav srnjadi in trideset tisoč fazanov in druge divjadi v tamkajšnjem zavetišču. Toda ko sem zadevo malo premislil, sem se odločil, da bom raje učinkoval na Vlada s svojim neomajnim značajem, sicer pa sem imel tehtnejše razloge: „Ne.“

Vlado je zmajal z glavo in se nasmehnil. „Tuji korespondenti v Beogradu bi dali svoje podočnike za pogovor s Titom, ki bi trajal vsaj nekaj minut na Brionih ali kje drugje — in vi, vi odklanjate, da bi prebili nekaj dni z njim — no, lepa peč! Počakajte, da mu to povem.“

Pogovarjala sva se, dokler ni moral Vlado na vlak. Kako dolgo bom v Italiji? Kje me lahko dobi?

Ko sva se na postaji poslovila, je Vlado rekel: „Firence... Nikoli nisem bil v Firencah. Želim si, da bi lahko šel z vami. Pošljite mi razglednico, kajne, da boste?“

Deset dni pozneje sem mu jo poslal s podobo Michelangelovega Davida.

V Firencah, nato pa v Rapallu, Genovi in Milanu sem vsak dan pregledal sveženj časnikov. Skoraj vsi italijanski časniki so prinašali več zgodbo o „državljanski vojni“ in „terorju“, ki da divjata v Jugoslaviji, pa o Titovih „skrivnih konferencah“ na Brionih, pa o tem, kako kmalu ga bodo likvidirali Staliniovi revolvertaši, pa o ljubezenskih aferah: samo zabeljeno in pogreto čvekanje.

Daily American, ki je izhajal v Rimu, pariška izdaja New York Herald Tribune, mednarodna izdaja newyorškega Timesa in letalska izdaja londonskega Timesa — vsi so prinašali od dva do osem člankov dnevno o Titovem „kljubovanju“ Stalinu in o nereditih v Jugoslaviji, ki so posledica tega. Večina tega pisanja je bilo kominformsko blago, začinjeno za ameriški in zahodnoevropski okus, deloma ali docela neresnično, nekaj pa je bilo prav slaboumnega bodisi z vzhodnega, bodisi z zahodnega zornega kota.

Ob koncu prvega tedna, ki sem ga preživel v Firencah, sem pisal urednikoma Daily Americana v Rim in Herald Tribune v Pariz, da sem pravkar preživel dva meseca v Jugoslaviji in da je dežela mirna in se izredno vneto trudi, da bi razvila svoje gospodarstvo z lastnimi močmi. Medtem nisem videl nikakršnega „terorja“ v tistem

Ob tridesetletnici tragične smrti ameriško — slovenskega pisatelja Louisa Adamiča je Državna založba Slovenije ponatisnila njegovo delo „Orel in korenine“. V njem nam Adamič kot stvaren iskalec resnice predstavi Jugoslavijo v letu 1949, ko je že prišlo do spora s Sovjetsko zvezo. Hrati nam seveda skozi razgovore z mnogimi voditelji, ki jih je spoznal že pred vojno, predstavi priprave na oboroženo vstajo in herojski boj jugoslovanskih narodov za osvoboditev izpod okupacije.

Kot rečeno, je knjiga nastala ob Adamičevem obisku v stari domovini leta 1949. In prav to dogajanje tudi predstavlja težišče knjige: s pripodobo orla, ki se skuša rešiti korenin, v katere se je bil zapletel, nam na jasen, impresiven način opiše, kako se Tito in z njim vsa Jugoslavija bore za neodvisnost, za samostojno pot v socializem, osamosvojenost od vplivov Vzhoda in Zahoda. Rečemo lahko, da je zgodovinski okvir dogajanj znan vsakomur izmed nas, o njih pa smo vedno dobivali nekritične, enoplastne razlage. Z Adamičevim delom, ki nikakor ni bil apriorni somišljenik nove Jugoslavije, še manj seveda socializma, saj je moč videti iz njegovega pisanja, da je bil poln pomislekov, očitkov in dvomov, pa dobiva naš pogled na preteklost objektivnejšo podobo. Ko se je pogovarjal z jugoslovanskimi voditelji, skorajda ni izbiral besed, zato je knjiga ponekod tudi nekolikant provokativna, mestoma celo naivna za našega bralca. Vendarle pa iz celote plane na dan izredna in na vsakem koraku očitna vera mnogih ljudi v novo Jugoslavijo, v socialistični red. Prav tako je velika vrednost knjige v tem, da se skozi razkriva zgodnja zamisel o politiki neuvrčenosti, o lastni poti v socializem.

Za knjigo lahko rečemo, da je aktualna še danes, še posebej velika vrednota, ki nam jo prinaša, pa je vera, da je mogoče premagati vse težave, če je le ljudstvo enotno.

J. SIMČIČ

pomeni, ki ga ima ta beseda na Zahodu, in državljanska vojna je navadna izmišljotina — „protititovske“ gverile pa sploh ni.

Pismi sta bili objavljeni in dobil sem prijazni zahvalni pismi od urednikov. Eden od njiju mi je napisal, da se mu je ves čas zdelo, da zgodbe, ki jih priobčuje na prvih straneh „smrdijo“.

Pismo rimskega časnika mi je posredovalo znanstvo s celo vrsto Florentincev različnih političnih nazorov in ti so mi dali priporočilna pisma za svoje prijatelje v Genovi in Milanu.

Zgoščeni izvlečki iz dnevnih zapisov in pisem, ki sem jih pisal iz Firenc od 14. do 26. marca:

„Priti iz Jugoslavije v Italijo je skok iz nekega sveta v neki čisto drug svet. V Jugoslaviji ne moreš dobiti vsega, kar potrebuješ ali želiš, ne glede na to, koliko imaš denarja. V Italiji lahko kupiš za denar skoraj vse, kar si lahko izmisliš, skoraj tja do najboljšega na svetu. V Jugoslaviji uživajo prednosti in dobivajo nagrade tisti, ki trdo delajo, v Italiji se brezdelje družijo z denarjem pri mnogih najuglednejših dejavnostih.“

Da živim v drugorazrednem hotelu, me stane kakih pet tisoč lir na dan. Povprečna mestna družina baje shaja z manj kakor petdesetisoč lirami na mesec.

Seveda si glede tega ne morem biti docela na jasnem po tako kratkih in pičlih opažanjih, ampak ko sem si ogledal italijanske komuniste in socialiste (večina jih je osebnost zelo simpatičnih na živahni, ekstrovertirani italijanski način) in jih poslušal, sem dobil vtis, da je italijanska levica številčno sicer močna, drugače pa precej medla in plaha, da ne rečem prazna zadeva — vsaj v tem trenutku. Morda se mi to zdi po dveh mesecih v Jugoslaviji... Če ima italijanska levica kaj revolucionarnega poleta, je pa preveč rahel, da bi ga jaz lahko opazil. Nič tiste trdoživosti nima, ki odlikuje junaka italijanskega filma „Odrto mesto“.

obzorja

prebrali smo

DOLGA NOČ

Branko Hofman je svoj roman „Noč do jutra“ pisal šest let, potem je roman čakal nadaljnjih šest let, da je končno letos zagledal beli dan pri Slovenski Matici. Vendar ne bi mogli reči, da je v vsem tem času roman kaj izgubil, saj je njegova aktualnost ne toliko v modernem pripovednem načinu kot v problemu „uskaljevanja notranjih etičnih zahtev in zunanje logike družbenih in zgodovinskih tokov,“ kot je zapisal avtor v spremni besedi.

Zunanji okvir pripovedi je časovno zelo omejen. Vse se dogodi v osmih urah noči, ko miličniki, inšpektor in preiskovalni sodnik raziskujejo domnevno posilstvo in umor hribovskega dekleta na osamljenem zaselku. Izkaže se, da je dekle insceniralo posilstvo in naredilo samomor. Ob tej pripovedi, ki poteka kot realno dogajanje, pa je zato v skladu z značilnostmi modernega romana neprozorno in mu ni mogoče odkriti smisla in pomena, se odvijajo notranji monologi poglavitnih oseb romana: nekdanjega političnega zapornika in intelektualca Petra ter preiskovalnega sodnika Kovača. Oba sta se v temnem obdobju informbiroja znašla v vlogi žrtve in preganjalca sovražnih elementov, ki so to bili ali pa ne. Notranje izlete v preteklo čase je Hofman izrisal z izredno sugestivnostjo. Nekateri prizori mučenja ujetnikov, trpljenje po nedolžnem osumljenih ljudi in

prizori nečloveškega ravnanja z njimi se bodo bralcu globoko vtisnili v spomin, morda tudi zato, ker ni vajen, da bi o njih bral v domačem sodobnem delu, ki govori o naših povojnih razmerah. Vendar pa pisatelj problematike ne ideologizira. Kaže predvsem na njeno etično in splošno človeško plat, v zgradbi romana pa nastopa kot subjektivno doživljanje bodisi žrtve Petra, bodisi preiskovalnega sodnika Kovača. Oba sta namreč nosilca subjektivnega dogajanja v romanu, ki je prepleteno z objektivnim.

Navidez poteka ta dvo-plastnost romana brez globljih povezav in deluje bolj kot vzporednice, ne pa kot organska spletenost. Kljub temu je mogoče sporočilo realnega dogajanja osmih ur noči razumeti kot razrešitev subjektivnega dogajanja v preteklosti. Človekova usoda in njegovo življenje sta neprozorna, nedoumljiva v luči iskanj končnih smislov in ciljev. Če naj življenje ne povzroča bolečin in groze, mora biti spravljivo: Branko Hofman namreč roman končuje s temi katarzičnimi besedami: „Potem je z očmi premeril senoženet in gozd in mejico na obronku in občutil, kako diha iz zemlje spravljivost, ki ne pozna ne groze ne bolečine.“

M. MARKELJ

knjige

SPOMINI

Verjetno ni prav veliko ljudi, ki lahko zaključijo račun svoje- ga življenja z besedami: „Sre-

čen sem“. Franc Kurinčič, znani slovenski izseljenec, je eden od njih. Tako vsaj lahko sodimo po zaključnih stavkih, ki jih je zapisal v svoji knjigi „Na tej in na oni strani oceana“. Knjigo je pred kratkim izdala založba Borec.

Avtor je svoje spomine razdelil na več poglavij, v katerih opisuje svoj domači kraj v začetku tega stoletja, nato prvo svetovno vojno in begunstvo, čas novoustanovljene Jugoslavije, rast fašizma in trpljenje Slovencev pod Italijo. Drugi sklop spominov obsega tisti del Kurinčičevega življenja, ki ga je preživel kot izseljenec v Argentini, medtem ko v tretjem popisuje svoje srečanje z novo Jugoslavijo.

Pripoved je razdeljena na veliko kratkih poglavij, zato jo je mogoče z lahkoto brati. Pripoved o tako bogatem življenju pa je tudi vredno prebrati. Cena knjige: 460 din.

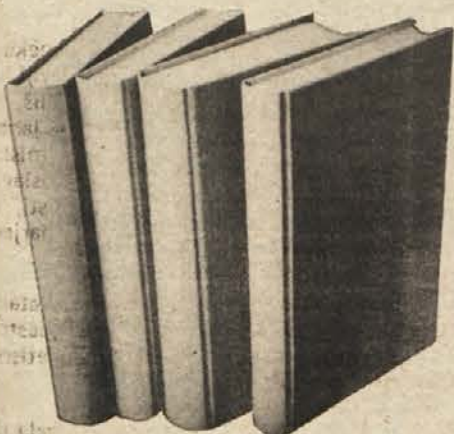
KLICI

O knjigi „Klici“, ki je nedolgo tega izšla pri Slovenski Matici, je France Vodnik v krajši spremni besedi zapisal, da gre za zanimivo, poučno, aktualno in spodbudno knjigo o pomembni kulturni problematiki in da je moč že po naslovu razumeti, da delo vabi k raz-

mišljanju o pravih vrednotah kulture, hkrati pa da je opozorilo na napake in svarilo pred stranpotmi in zablodami. S temi strnjjenimi besedami je podana osnovna značilnost „dnevniških zapiskov gledališkega lektorja“, ki jih je avtor Mirko Mahnič zbral pod naslovom „Klici“.

Za vse ljudi, ne samo za strokovnjake

Po smrti Antona Ocvirka je na pobudo Državne založbe glavno uredništvo zbirke, ki že tri desetletja in pol prinaša zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, prevzel France Bernik. Ta literarni zgodovinar je v nedavnem pogovoru za časnik Delo očrtal osnovne značilnosti zbirke, ki je po njegovem mnenju „pomemben dosežek naše povojne literarne vede, edinstven v jugoslovanskem, izreden celo v evropskem merilu“.

Bernik je poudaril, da je zmotno javno mnenje, češ da je zbirka namenjena zgolj strokovnim bralcem. „To mnenje se sklicuje

na znanstveni aparat v vsaki knjigi, na opombe, na zgodovinski in jezikovni komentar k posameznim delom.“ Glede na to, da so v zbirko uvrščena največja imena slovenske književnosti, je res prav nasprotno, in sicer to, da so knjige namenjene širokemu krogu bralstva. Da slednje zbirko pušča nekolikanj ob strani, gre tudi na račun množičnih občil, ki še niso podala prave podobe zbirke in poudarila, „da imajo knjige... poleg svoje znanstveno-kritične vrednosti tudi bralno funkcijo ali širše kulturno poslanstvo“.

Po Bernikovih besedah si bodo uredniki prizadevali najprej zaključiti izdajanje zbranih del Jurčiča, Kersnika, Aškercarja in Voranca, z morebitno pripravo zbranega dela Valentina Vodnika „bomo imeli natisnjeno in znanstveno dokumentirano vso klasiko slovenske besedne umetnosti do leta 1918“, naprej pa teče tudi dopolnjevanje Župančiča, Finžgarja in Kraigherja.

Pred kratkim je izšla četrta (132. v zbirki) knjiga slednjega. Prinaša „Mlado ljubezen“, v slovenski literarni zgodovini dokaj raznoliko razlagan roman, zaradi neprikritega, naturalistično zasnovanega pojmovanja spolnosti, „ki usmerja življenjska pota, prekvaša in zori značaje, krivi in ravna usodo“ (P. Karlin), nekateri v njem ne najdejo umetniških vrednot, drugim pa pomeni celo fantazijsko razglabljanje o „etiki ljubezni“ (J. Mahnič). Kot že veliko del slovenskih književnikov je zbirka tako rekoč na novo odkrila tudi ta Kraigherjev roman, katerega dandanes kajpak beremo z drugačnimi očmi, kot so ga pred več kot šestimi desetletji. V knjigi sta objavljena še noveli „Matej in Matilda“ in „Martin Klobasa“.

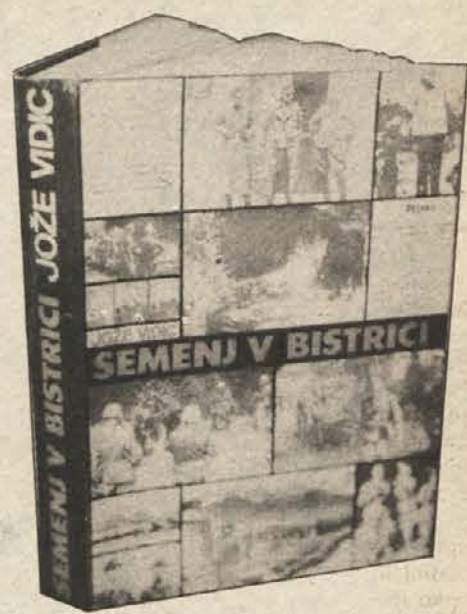
D. R.

iz izložbe

„Semenj v Bistrici“. Tako je Jože Vidic naslovil svojo peto knjigo, ki, podobno kot prejšnje (naj omenimo le „Po sledovih črne roke“ in „Sedem krst za Ronkarjevo družino“), zvečine na feljtonističen, mestoma pa reportažen način razkriva posamezna grozodejstva okupatorjev in domačih izdajalcev med zadnjo vojno.

Tokrat je Vidic popisal, kako strahovito nasilni so bili tlačitelji slovenskega življenja poleti 1942. Tedaj so se Nemci zlasti na Gorenjskem krvavo maščevali za vsakršno partizansko akcijo, morili so, ne da bi žrtvam dokazali „krivdo“, sodelovanja z „banditi“, požigali so hiše, vasi, ljudi izseljevali in vlačili v taborišča. Samo konec tistega vročega julija je v Kokri padlo 11 talcev, v Retnjah 21, v Brodeh 7, na Belem polju 45 in v Bistrici 59. Opirajoč se na stvarne dokaze, predvsem pa na izjave ljudi, ki se še zmeraj podrobno spominjajo pošastnih dogodkov, je Vidic ne le opisal, kako surov, neprizanesljiv čas je bil to, temveč je iztrgal pozabi številne žrtve, njihove življenjske usode, končane na moriščih.

Knjiga razčlenjuje tudi vrsto dokumentov, ki govorijo o tem, kako so nemčurji, nacisti in orožniki ocenjevali javno razpoloženje in nato streljali še v več drugih gorenjskih in štajerskih krajih. Nič milejše ni bilo sočasno nasilje Italijanov, njihova zločinska početja je Vidic popisal nekolikanj splošnejše, nazorno pa je prikazal posebno vrsto kazni, to je smrt z obejanjem. Pripoveduje o vislicah na Gorenjskem, Štajerskem in Primorskem (domala nepojmljivo je obejanje 52 talcev v nekem tržaškem nemškem oficirskem klubu), na kratko pa so opisana tudi obejanja na Dolenjskem (žrtve so v zadnjih treh mesecih 1943 visele na železni vrtni ograji Koširjeve

gostilne na današnji novomeški Cesti herojev, v Mačkovcu, na Pluski pri Trebnjem in na novomeškem Glavnem trgu, kjer so z obejanjem Franca Janca in Alojzija Hacina domobranci hoteli zastrašiti ljudi).

V uvodni besedi Vidic pravi, da je bil partizan „v krajih, kjer ni bilo množičnih morišč“, šele pri zbiranju gradiva (nudil mu ga je tudi Dolenjski muzej, posamezne podrobnosti pa je razbral celo iz sestavkov v Dolenjskem listu) za pričujočo knjigo, ki je bogato opremljena s slikami, pa je dobobra spoznal, koliko gorja je moral prestati slovenski človek med osvobajanjem.

D. R.

Mahnič posveča v knjigi glavno pozornost gledališkemu jeziku, odrskemu govorjenju, vendar ne piše samo o tem; razmišlja še o mnogih drugih vprašanjih, ki niso povezana z gledališčem, marveč se dotikajo splošne kulturne problematike. Ob strokovnem premišljanju o gledališkem jeziku mu misel in beseda zahajata h krizi gledališča, krizi obiska in besede, zanima ga vloga pisatelja, dramaturga, režiserja, igralca in prav tako občinstva. Pozornost posveča tudi avantgardnemu gledališču, ob tem pa mestoma zahaja že v pravo polemiko z nekaterimi sodobnimi gledališkimi teorijami in „odrskimi zablodami“.

Napačno bi sodili po vsem tem, da je knjiga le za strokovnjake in najbolj zagrizene ljubitelje gledališča. Vsakemu kulturnemu človeku bo branje zanimivo in privlačno.

VRNITEV

Jože Peternelj je sicer bolj znan kot slikar samorastnik, ima pa v sebi tudi pisateljsko žilico. Svoj čas je pisal krajše spominske tekste za radijske oddaje „Še pomnite, tovariši“, pred 17 leti pa je napisal obsežno pripoved „Vrnitev“, ki je zagledala beli dan nedolgo tega v Kmečki knjižni zbirki založbe ČZP Kmečki glas.

Peternelj je pripoved zasnoval na dveh temeljnih konfliktih, ki naj bi bila značilna za našega človeka v povojnem obdobju: gre za razkol v človeku, ki iz kmeta postaja delavec, ter za razkol, ki je nastal v udeležencih NOB, ko so se soočili z zgodovinsko nujo, da nadaljujejo revolucionarno pot v odporu zoper informbiro. Da je Peternelj oba konflikta lahko oživil, je za junaka pripovedi vzel dvojce oseb, Andreja in

Martina. Usoda obeh junakov je, kot se za roman pravzaprav spodobi, tragična. Martin, obremenjen zaradi nerazčiščene likvidacije med NOB, konča svojo pot tako, da se zapije in ustrelji, medtem ko Andrej poskuša zajadrti v novo življenje v mestu, zapusti kmetijo, vendar se po več razočaranjih vrne na opuščeni dom.

Pripoved se prijetno bere in ni obremenjena z miselnimi poudarki, kot bi morda sodili po zasnovi, zato je primerna za vsakogar. Cena: 290 din.

ŽENSKA S PEŠČIN

175. knjiga zbirke „Ljudska knjiga“, ki jo izdaja Prešernova družba, prinaša v našo prevodno književnost zanimivo delo japonskega pisatelja Koboja Abeja „Ženska s peščin“. Kobo Abe je v svoji domovini in v svetu poznani ustvarjalec, o čemer med drugim pričajo tudi najvišje japonske literarne nagrade, ki jih je prejel, pa tudi dejstvo, da so po njegovih romanih posneli že nekaj filmov, eden med njimi, narejen po „Ženski s peščin“, je bil deležen precejšnje pozornosti na canskem festivalu leta 1963.

Pripoved „Ženske s peščin“ je po zunanem okviru preprosta. Pisatelj pripoveduje o učitelju, ki med lovom na žuželke zaide do globoke jame sredi mivkastih sipin. Tam naj bi začasno prenočil, toda vaščani mu prirede presenečenje, ko vrveno lestev potegnejo stran, tako da je prisiljen ostati v jami in z žensko, ki tudi tam živi, kopati mivko. Sprva skuša pobegniti, doživlja težke trenutke, kasneje pa se naveže na žensko, in ob koncu pripovedi, ko ima

priložnost, da bi lahko pobegnil, se odloči, da ostane.

Zgodba je napisana strogo realistično, pa vendar je v podtekstu čutiti, da gre avtorju za več kot za nenavaden motiv. V bralcu se ob branju vse bolj prebuja misel o splošno človeških problemih, ki so vpeti v

navidez preprosti zgodbi. Življenje v sipinah postaja podoba naravnega, pristnega življenja, koristnega dela za skupnost in hkrati osnova, na kateri se grade globlji in pristnejši medčloveški odnosi, medtem ko svet, iz katerega je učitelj prišel, postaja podoba plehke civilizacije, ki ne globi temeljnih vrednot življenja.

Opozoriti velja na še eno značilnost romana: avtor je pisanju dal nekakšen kufkovski nadih, ko se je grozljivo držal realizma v opisovanju nadrobnosti, s čimer je dosegel stopnjevnan občutek more in tesnobe.

MIM

VRT POČITKA

Ko so nekoč Ba Jina, enega najbolj poznanih in plodnih sodobnih kitajskih pisateljev, vprašali, katera svoja dela bi najraje videl prevedena, je brez premisleka odgovoril: „Vrt počitka in Ledeno noč.“ V Pomurski založbi so torej ravnali po avtorjevi želji, ko so se odločili, da slovenskemu bralstvu predstavijo tega pisatelja s prevodom romana „Vrt počitka“. Roman je prevedla Maja Kraigher.

Ba Jin, pravo ime je Li Feigan, velja v svetu za najbolj prevajanega sodobnega kitajskega pisatelja, k čemur je nemalo pripomogla njegova pisateljska neodvisnost od prevratniških kulturnih tokov v njegovi nemirni domovini. Neodvisnosti si ni dal vzeti, četudi je živel v razmerah, ki niso bile naklonjene samosvojim pisateljskim potem, in je moral nekaj let celo povsem opustiti pisanje. Kljub temu je ustvaril eno največjih del, kar jih premore sodobna kitajska književnost. Bil je že tudi kandidat za Nobelovo nagrado.

V romanu „Vrt počitka“ se Ba Jin loteva svoje precej priljubljene teme: propada stare kitajske družbe. „Vrt počitka“ je nekakšna pogrebna pesem tradicionalne družbe. Pisatelj opisuje počasno propadanje dveh družin, ki se zamenjata kot lastnici Vrta počitka. Sam pisatelj je v epilogu romana zapisal, da opisuje velike hiše in lepe vrtove, ki pogosto menjajr lastnike. „Kdo je kdaj videl, da bi se zasebno bogastvo obdržalo stoletje ali več stoletij? Ohranja se le tisto, kar imajo nekateri za neprijemljivo in nepomembno: ideal in vera, premišljiva pisatelj. Ta misel vab k branju. Cena knjige: 280 din.

SLIVARJI SO PREŠLI SLIVARJI SO PREŠLI

Če rečem, da bomo letos na Bizeljskem spet lupili slive, se nekdanjim slivnarjem razjasni oko, nejeverno me premerijo, a se jim obraz kljub temu raztegne v nasmeh. Oni vedo, za kaj gre. Lupo rumenih (žutih) sliv, posebne sladice, ki so jo zaradi izrednega okusa prodajali v tujino, se radi spomnijo. Napeto pričakovanje, „da bodo slivarji prešli“, prijetno vzdusje med lupljenjem, ker so se sešli in se je lahko popevalo, kvantalo, kuga s koticom očesa ljubeznivo pogledalo in še kaj, vse to in končno še dobro plačilo za delo je vleklo Bizeljance „k slivnarjem“.

Suhe fige in dateljni so Slovencem dobro znani „prinele“, „prnele“ ali „brunele“, kot so jim tu rekli, pa so manj znana specialiteta. Njihovo izdelovanje se je razširilo le ponekod in je bilo tako krajevno kot časovno omejeno.

Z majhnimi ukrivljenimi nožki olupljene slive so sušili na soncu, žveplali v žvepleni peči, ponovno sušili, izločili koščice, ponovno žveplali in razravnane stiskali z notranjo stranjo po dve in dve skupaj v obliko goldinarja.

Začetki takšne predelave sliv segajo v zadnja desetletja prejšnjega stoletja, ko so se prebivalci Goriških Brd (Briči) začeli s tem intenzivno ukvarjati. To je tudi obdobje, ko so posamezniki z Bizeljskega odhajali v Brda, kjer so bili zaposleni kot pomočniki pri predelavi sliv v pinele.

V prvi tretjini našega stoletja se je omenjena dejavnost močno razširila na območju med Savo in Sotli, v vaseh okoli Bistrice ob Sotli, posebno intenzivno pa na Bizeljskem in skoraj v vsakem kraju od Bizeljskega preko Pišec in Artič do Brežic. Razen Štajercer so slive lupili tudi v brežiški občini na kranjski strani ob hrvaški meji in Dolenjci v okolici Šentjerneja.

Številni kraji, kamor so leto za letom prihajali Briči organizirati lupljenje sliv, so večinoma na območju Bizeljskega. Znanih je 25 krajev med Bizeljskim in Brežicami, kjer so Štajerci pod vodstvom briških slivnarjev slive lupili in oblikovali v pinele. Nekaj od teh krajev je celo slovelo po izredni kakovosti tu pridelanih sliv in po posebni prikladnosti za predelavo v pinele. Spričo velike razširjenosti te dejavnosti in zanimanja tukajšnjih prebivalcev za sodelovanje so slive pogosto držali še iz drugih spodnještajerskih in hrvaških krajev in v večjih količinah iz Bosne.

V nekaj letih so se tukajšnji prebivalci dobro naučili omenjene obrti. Tako so v dvajsetih in tridesetih letih Briči prihajali še vedno v številnih, a glede zasadbe v številčno omejenih skupinah, organizirali so lupljenje, štajerske ženske in dekleta pa so se zaradi dobrega zaslužka brez posebnega vabljenja prijavljale k delu.

Lupljenje sliv je imelo desetletja, posebno pa v dvajsetih in tridesetih letih veliko vlogo v

življenju tukajšnjega prebivalstva. Zaslužek od lupljenja je znatno prispeval k ugodnejšemu družinskemu proračunu. Marsikatero kmečko gospodarstvo si je vsaj deloma opomoglo z omenjenim dohodkom; dokupljena je bila njiva ali „gorca“, popravljeni svinjaki ali hiša, prikrbljena obleka ali obutev.

Primeren letni čas, ko je bilo delo na poljih opravljeno, do trgatve pa je bilo treba še počakati, je ženskam dopuščal številno udeležbo pri lupljenju sliv. Poleg obiranja hmelja, ki pa so se ga udeleževale v manjši meri, je bilo lupljenje sliv ena redkih, a dobro plačanih zaposlitev za ženske v tem obdobju.

Nekaj let pred drugo svetovno vojno so Goričani opustili delo na Štajerskem. Vinarica in sadjarska zadruga Bizeljsko je pričela s predelavo 4000 kg sliv v pinele leta 1936 na Bizeljskem v zadrugi. Za začetek je pri predelavi sliv zaposlila 250 delavk in delavcev in je za naslednja leta načrtovala razširitev te dejavnosti.

Z začetkom druge vojne je živahno delo in petje slivark utihnilo. Molč je trajal štiri leta, a takoj po vrnitvi iz izgnanstva, že avgusta 1945, je prostor pred Vinarico in sadjarsko zadrugo na Bizeljskem oživel. V naslednjih letih se je obrt močno razvila. Tudi po 20 ton prinel v sezoni se je Vinarica in sadjarska zadruga obvezala dobaviti izvoznemu podjetju Slovenija Sadje v Ljubljani. Dohodek od predelave sliv je bil posebno v letih po drugi vojni izrednega pomena za prebivalce izseljenega območja.

V letu 1957 so na Bizeljskem slive zadnjikrat lupili. Izdelek, ki se je drago prodajal v tujino, je izginil s trgov. Mladi so odhajali v mesta iskat zaposlitve, s porokami deklet se je pričela njihova vsakdanja skrb za otroke; nekdanje luparke so ostarele, nastopile so slabše letine sliv in obdobje, ko se je na lupljenje povsem pozabilo.

Ker se ob besedi „slivarji“ razžiivi vsak, kdor je nekaj sodeloval pri lupljenju sliv, se je rodila misel, da bi ga v avgustu 1981 oživil, na istem mestu, z istimi pripravami in kolikor mogoče pod enakimi pogoji kot zadnjikrat — pred 24 leti.

Izredno zanimivo bi bilo posneti postopek predelave sliv na filmski trak in ga ozvočiti s pristnim živzavom in petjem, ki je vedno spremljalo lupljenje sliv. Končni izdelek bi bilo moč predstaviti javnosti leta 1982 na razstavi o slivarih.

Spričo vloge, ki jo je imelo lupljenje sliv na Bizeljskem vrsto desetletij, bi bila kasneje dovolj tehtna vsakoletna turistična prireditev s praktično predstavitevjo celotnega postopka predelave sliv v pinele in nato pokušanja končnega izdelka.

IVANKA POČKAR

NAŠI ZAKLADI

novi kruh

Mlatev je bila nekdanj na kmetih vrhunec prazničnih opravil. Z njiv pospravljen in navadno v kozolcu posušeno, v snope povezano žitno klasje je bilo treba omlatiti, da bi žitno letino lahko spravili v kašče za hrano skozi vso dolgo zimo in do prihodnje letine. Mlatev je bila svoje čase pravi obred, ki je predvsem ob dobri letini prinesel v hišo veliko veselja, dobre volje in najrazličnejših smešnih dogodkov, saj so si mlatiči pri različnih gospodarjih med sabo radi nagajali.

Mlatve so se veselili otroci, ker so vedeli, da se bodo lahko do sitega najedli štrukljev in potic, veselili pa so se je tudi mladi kljub trdemu delu, ki jih je čakalo. Mlatev je bila priložnost za skupno delo, ki ni nikoli minilo brez veselja in zabave, trajalo pa je tudi do štirinajst dni, pač odvisno od tega, koliko je bil gospodar premožen, koliko žita je bilo treba omlatiti. Kasnejša uporaba mlatilnic, sprva preprostih, ki jih je bilo treba poganjati na roke, kasneje pa vse bolj modernih in izpopolnjenih, ki so mlatev skrajšale na vsega nekaj ur, je stare običaje skoraj povsem izpodrinila. Posebno danes bi jih z veliko težavo še kje našli, ko večinoma vsi kmetje požanjejo žito s kombajni. Tako sta žetev in mlatev, ki so ju ljudje včasih zelo težko čakali, ker je marsikje zmanjkalo tudi najslabšega žita za kruh že mesec pred dozoritvijo nove letine, združeno v eno, kratkotrajno in veliko lažje opravilo.

Mlatev se je začela v različnih krajih različno, navadno pa v začetku avgusta. Za ločevanje zrnja od klasja so poznali na Slovenskem več načinov, od otepavanja, mlatenja s cepci do kasnejšega mlatenja s pomočjo raznih strojev. Njavečkrat so otepali rž, da je slama, ki so jo uporabljali za prekrivanje streh (tudi te so danes že redkost), ostala nepoškodovana. Prazne klase so potem povezali v škope in jih shranili za prekrivanje streh ali vezanje mladih poganjkov na trtah. Otepavanje rži se je prav iz tega razloga ohranilo tudi še potem, ko so mlatev večinoma že zamenjali z drugimi načini.

Za otepavanje so postavili na pod sod, stol, lestev ali kar sneta vrata in potem sta po dva in dva tolkla s snopom po vratih, da je zrnje popadalo iz klasja. Po končanem otepavanju so drugo jutro začeli z vejanjem. Najbolj preprosto vejanje je potekalo tako; vejač je z nečkami ali velnico zajemal zrnje in ga metal v nasprotno kot. Najprej so seveda padle na tla pleve, nato slabše žito, najlepše in najboljše žito pa je letelo najdlje. Že kmalu pa se je uveljavil preprosti leseni vetnik ali pajkelj, s katerim so delo opravili bolj in hitreje. Čiščenja žita so se mlatiči pri ročni mlatvi lotili, takoj ko je bilo žito omlateno. Z uporabo različnih motoriziranih mlatilnic je potreba po čiščenju žita odpadla, vendar pajkelj hranijo še pri marsikateri kmečki hiši.

Mlatili so svoje čase največ s cepci na pokritem podu. Cepci je bil sestavljen iz lesenega dela, s katerim se je udarjalo po žitu, ročnika za katerega je mlatič držal, jermena in gožarji, ki je povezoval med seboj cepci in

ročnik. Mlatenje s cepci je zahtevalo precej moči, vzdržljivosti in navajenosti, zato so ponekod mlatili samo moški, marsikje pa tudi ženske. Dekleta seveda niso smela manjkati, sicer ne bi bilo tako zabavno. Običajno so bili štirje, pri večjem kmetu pa tudi osem mlatičev, od katerih je imel vsakdo svoje delo natanko določeno. Prva dva, glavna mlatiča, sta bila navadno moška in sta tudi določala ritem mlatenja. Po dva mlatiča sta se „spustila“ na eno vrsto, nasad oz. vršaj žita vsak s svojega konca. Eden je mlatil naprej, odrival in obračal snope, drugi pa je snope še enkrat premlatil. Slamo so potem otesli in spravili v otepe, škope ali na svisli. En nasad se je ravnal po velikosti prostora in je štel na vsako stran tudi po 64 snopov. Ko je bil en nasad omlačen, slama pospravljena in žito pograbljeno na kup, so nadaljevali z naslednjim nasadom, dokler ni bilo vse žito omlačeno.

Mlatiči so začeli z delom že zgodaj zjutraj, ob dveh, treh. Mlatili so vse do večera, dokler se je kaj videlo, nadaljevali pa spet drugo jutro. Marsikje so ves čas mlatve spali kar pri gospodarju, na že omlačeni slami. Starejši ljudje pa še danes vedo povedati, da so se takrat dekleta „mirno naležala pri fantih“. Mlatiči pri različnih gospodarjih so se kosali, kdo bo zjutraj prvi začel, kje bodo cepci najprej zapeli. Če so kje malo dlje poležali, so si jih drugi privoščili z najrazličnejšimi burkami. Teh ni manjkalo tudi skozi ves dan, ko so si „izmenjavali darila“. Ponoči so pod pripravljen nasad radi kaj podtaknili, stare lonce, pločevino, jajca, brezovo metlo ali skrili cepce, tako da zjutraj ni manjkalo ne smeha ne jeze. Velika sramota je bila, če so čuvaja žita ponoči, ki je po trdem celodnevem delu zaspal kot ubit, prenesli z enega pada na drugega, k tujemu žitu. Najbolj približljiva in razširjena mlatiška šala, ki se je nemalokdaj izrodila celo v izzivanje ali sramotitev, je bila ravno šala z metlo, ki je mlatiče, med katere je padla, velikokrat stala nekaj bokalov vina.

Ker je bila mlatev težaško opravilo, so morali biti mlatiči seveda siti, na voljo pa je bilo tudi dovolj pijače. To je bila gospodinjska skrb. Mlatiči po Dolenjskem so dobili že zgodaj zjutraj bel kruh in žganje. Za drugi zajtrk je gospodinja pripravila kavo, cvrtje, fižol, žgance ali žgance, zelje, fižol in krompir. Malicali so slanino, za južino pa so dobili meso, krompir, fižol, potico ali štruklje in mlince. Popoldne so malicali navadno potico, obilna pa je bila predvsem večerja s kumarami, krompirjem, štruklji ali kašo. Še posebno bogato je bila miza obložena za likof ob koncu mlatve.

Uvedba mlatilnice, ki so jo začeli uporabljati že sredi 18. stoletja, je delo zelo skrajšala in olajšala. Že za ročne mlatilnice in gepije je bilo potrebnih manj mlatičev in krajši čas, tako da je marsikatera stara šega utonila v pozabo. Še vedno pa sta žetev in mlatev opravili, ki ju ne moremo opustiti, saj „prineseta“ žito za vse naslednje leto.

Adut je kakovostno delo

V novem kolektivu Gradbenik iz Žužemberka stremijo za boljšim nagrajevanjem proizvodnega dela

Vsak nov delovni kolektiv pomeni še posebno za nerazvite kraje veliko pridobitev, saj med drugim nudi možnost zaposlitve določenemu številu domačega prebivalstva. Prav zato ne gre prezeti sicer majhnega novega kolektiva Gradbenik (v ustanavljanju), ki deluje v Žužemberku, središču manj razvitega suhokrajinskega področja. Že prej je v okviru krajevne skupnosti Žužemberk delovala gradbena skupina, ker pa tega zakon ne dovoljuje več, so se delavci z referendumom odločili za ustanovitev gradbenega podjetja. O njegovemu delu smo se pogovarjali s Silvom Trpinom, tehničnim vodjo v Gradbeniku.

58 delavcev. Posebnost našega kolektiva je in naj bi ostala minimalna režija. Računamo, da naj bi kolektiv imel največ okrog 100 zaposlenih, od tega 10 najnujnejših režijskih delavcev. Tudi ko bo podjetje večje, na novogradnje ne računamo, ampak bo naša delovna ponudba ostala taka, kot je sedaj.

— Kako so zadovoljni delavci? Kakšni so osebni dohodki? „Osebnih dohodkov, mislim, da so kar solidni, saj npr. kvalificiran zidar dobi okrog milijon tristo na mesec. Stremimo predvsem za tem, da bi bilo proizvodno delo dobro nagrajeno. Vse delo je normirano, vseskozi pa se ugotavlja delovni učinek vsake skupine. Mislim, da je nagrajevanje po delu steklo zelo dobro. Delavci so sami domačini iz Žužemberka in okoljskih krajev, ki so že prej delali v okviru gradbene skupine. Imamo nizke cene, trudimo pa se tudi, da bi dosegali čim boljše kvaliteto del. Da bi bili res dobra in močna gradbena skupina, bi morali dobiti še okrog 5 zidarjev.“

— Kako ste opremljeni s stroji? Kje največ delate?

„Mehanizacije imamo kar veliko, posebno za delo v peskokopih, v glavnem še od prej. Naše glavno delovno območje je Novo mesto s širšo okolico, saj samo v Suhi krajini dela ni ravno na pretek. Sicer imamo delo vseskozi zagotovljeno. Trenutno obnavljamo gradove po širši Dolenjski za republiški Zavod za spomeniško varstvo. Sedaj so delavci v Kostelu, obnavljali pa bomo tudi grad Soteska, Žužemberk, Pleterje itd. Gre predvsem za popravilo zidov in ostraš. Sodelovali smo tudi pri urejanju brigadirskega naselja v Žužemberku, avgusta pa naj bi začeli preurejati konjušnico in samostan na Strugi. Rešiti pa bomo morali tudi vprašanje dela izven gradbene sezone, saj ne moremo stati in se bo zato treba ozreti po delih kje ob morju.“

Silvo Trpin: „Gradbenik se poleg izkoriščanja peskokopov ukvarja z vzdrževalnimi gradbenimi deli in popravilom cest v Suhi krajini...“

Smo šle podjetje v ustanavljanju, vendar pa nadaljujemo z delom, ki ga je prej opravljala gradbena skupina. Vse potrebno za formalni obstoj Gradbenika na bi opravili do začetka prihodnjega leta. Do takrat moramo izvesti registracijo podjetja, sprejeti vse potrebne samoupravne akte itd.“

Kaj spada med vaše glavne dejavnosti? Koliko delavcev je zaposlenih?

„Naša osnovna dejavnost je izkoriščanje peskokopov, adaptacije, rekonstrukcije in vzdrževalna dela na stavbah ter vzdrževanje makadamskih cest v Suhi krajini. Trenutno je zaposlenih

45 BRIGADIRJEV NA KRAS — Po enodnevnem usposabljanju na delovišču zvezne MDA Suha krajina in po dodatnih napotkih tik pred odhodom se je v nedeljo zjutraj odpravila na mladinsko delovno akcijo Kras '81 45—članska brigada novomeških srednješolcev. Na Krasu bodo mladi brigadirji tri tedne kopali jarke za vodovod. Pokrovitelj brigade Baza 20 je Iskra—Tovarna napajalnih naprav, ki je tudi prispevala majice. Na sliki: zbor brigadirjev in razdelitev nalepk akcije pred občinsko stavbo v Kettejevem drevoredu tik pred odhodom.

Slabše zdravje zaradi težav?

Skupna poraba v skladu z možnostmi gospodarstva — Razen v zdravstvu izvedba dogovorjenih programov ni vprašljiva — Preveč zatekanja k zdravniku

Gospodarske težave, ki pestijo tudi združeno delo novomeške občine, ne dovoljujejo, da bi kakorkoli povečevali skupno porabo, za kar seveda so težje. Nasprotno, treba jo je omejiti. Če bi hoteli finančno pokriti dogovorjene programe interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za letošnje leto, bi morali v občini prekoračiti mejo dovoljene porabe 993,71 milijona dinarjev za 1,69 odstotka. Ker pa prekoračitev ni dopustna niti opravičljiva, so nujne drugačne rešitve.

Izvedbo programov interesnih skupnosti družbenih dejavnosti hromi več dodatnih razlogov. V najtežjem položaju je zdravstvena skupnost, ki ima do sedaj pokrite komaj polovico 22-milijonske izgube, s katero je zaključila preteklo leto, kar ob hitro rastočih materialnih stroških in vedno večji uporabi pravic iz zdravstvenega varstva dodatno postavlja pod vprašaj pokrivanje letošnjega programa te skupnosti. Skupnost otroškega varstva je ostala letos brez okrog 20 milijonov republiških solidarnostnih sredstev za otroški dodatek. Prekomerno združevanje sredstev za skupni program republiške kulturne skupnosti pa ogroža dejavnost kulturnih organizacij v občini. Poleg tega morajo nekatere skupnosti družbenih dejavnosti po najnovejšem zveznem ukrepu združiti za pospeševanje izvoza 35 milijonov, kar bo za vse hudo breme.

Ocena socialne politike

Poleg operativnega načrta dela novomeškega občinskega sindikalnega sveta za drugo polovico letošnjega leta, ki daje slutiti, da si lenarjenja niti v poletnem času ravno ne bi smeli privoščiti, so člani sveta na seji pretekli četrtek največ pozornosti posvetili akcijskemu programu poteka priprav na 3. konferenco Zveze sindikatov Slovenije.

Aksijski program poudarja, da morajo v vseh organizacijah združenega dela strokovne službe in osnovne organizacije sindikata pripraviti gradiva za oceno dosežene stopnje na področju socialne politike, ki bo osnovna tema konference. V razpravah o gradivih, za 3. konferenco naj bi v delovnih organizacijah opredelili najpomembnejše svoje probleme na tem področju. V septembru pa bodo o posameznih področjih organizirane tematske razprave.

Knjige ne samevajo

Koliko in kaj berejo Novomeščani?

Se želite zvečer razvedriti ob prijetnem branju? Tedaj si morate izbrati knjigo, ki je primerna za vaš okus. Pogovorite se lahko s prijazno knjižničarko Marjeto Dajčman v Ljudski knjižnici v Novem mestu in vam bo primerno svetovala.

Ljudska knjižnica ima širok krog bralcev. Prevladujejo dijaki, toda odrasli več preberejo, zlasti upokojenci. Med počitnicami pa bodo dijaki prekosili odrasle po prebranih knjigah. Bralci izbirajo največ med leposlovno tujjo

Marjeta Dajčman

literaturo. (Najbolj brana knjiga je „Pesem ptic trnov“ pisateljice Goluhove) in se radi posvetujejo s knjižničarko. Ta meni: „Kakšne knjige bralci izbirajo, je odvisno od starosti, spola, poklica; kje kdo bere: pri kuhanju, pri zobozdravniku, ali v prostem času. Pogosto se bralci odločijo za lažje čtivo, berejo zvečer, kajti podnevi so preutrujeni. Žene si najraje izposojajo ljubzenske romane, možje pa zgodovinske, življenjske romane, potopise in politična dela.“

Judita Hrovat

V pionirski knjižnici sprajujejo mlajši otroci po slikanicah in pravljicah. Starejši fantje prebirajo knjige s pustolovsko tematiko: Dekleta imajo raje berivo z ljubezensko vsebino.

Knjižničarka Judita Hrovat meni, da so zaželena dela njihovih avtorjev. Pionirji se zanimajo za Kestnerja, Julesa Verna, Subodolčana, Ingoliča. Posebno radi imajo Dolinarjeve „Dvojne počitnice“. Otroci si radi naenkrat veliko izposodijo, vprašanje pa je, če vse preberejo.

V. PLUT

VSU POHALO GRMSKI ŠOLI

Na osnovni šoli Grm tudi po zaključku šolskega leta niso povsem zaprli svojih vrat. Ker se zavedajo, da mnogi zaposleni starši nimajo varstva za svoje male solarje v počitnicah, so se odločili organizirati poskusno počitniško varstvo, da mladina ne bi bila prepuščena cesti. V to varstvo je sedaj vključenih okrog 30 solarjev, v šoli pa so od 9. do 14. ure. Program je zelo pester, saj mladi s študenti pedagoške akademije obiskujejo razstave, hodijo na izlete in se ukvarjajo z različnimi interesnimi dejavnostmi.

Kadrovske službe nesposobne?

Manjše zaposlovanje le posledica ukrepov

Po sprejetju družbenega dogovora o izvajanju kadrovske politike v novomeški občini v lanskem letu je bil ustanovljen tudi posebni odbor, ki spremlja uresničevanje tega dogovora. Pri izvajanju kadrovske politike pa naj bi se posebej sodelovala skupnost za zaposlovanje, ki je bila udeležena že pri samem oblikovanju politike zaposlovanja. Vendar pa skupnosti marsikaj uhaja iz rok. Tako se je v preteklih letih preko nje zaposlilo le slabih 20 odstotkov vseh novo zaposlenih delavcev, vsi ostali pa mimo nje.

Sicer syje v preteklih letih v novomeški občini zaposlilo precej manj delavcev, kot je bila načrtovana stopnja rasti zaposlovanja. Sam po sebi je ta podatek razveseljujoč, vendar ga izničujejo vzroki manjšega zaposlovanja. Le-to je namreč v glavnem rezultat sprejetih stabilizacijskih ukrepov, zlasti omejevanja rasti sredstev za osebne dohodke, manj pa prizadevanja delovnih organizacij za produktivno in načrtovano zaposlovanje. Delovne organizacije še vedno načrtujejo precejšnje stopnje zaposlovanja, vendar napovedi v nobenem letu niso bile uresničene. Temu je vzrok predvsem neredno planiranje, delno pa tudi pomanjkanje delovne sile, še posebno, ker delovne organizacije v novomeški občini glede na strukturo dela še vedno izkazujejo 50 odstotkov potreb po delavcih ozkega profila. Teh pa ni, saj se je preko 90 ods. učencev odločilo nadaljevati izobraževanje po končani osnovni šoli.

Nerealno prikazovanje srednjeročnih kadrovskih potreb pa je zmanjševalo tudi učinkovitost poklicnega usmerjanja mladine. Upanje je, da bo usmerjeno izobraževanje spremenilo razmere na bolje, čeprav kadrovske službe zaradi sedanje strukture dela ostajajo takorekoč zvezanih rok.

Sto let gasilstva v Šentjerneju

Leta 1881 je v Šentjerneju na pobudo gostilničarja Franca Zagorca zaživela gasilska dejavnost. Danes, točno 100 let po ustanovitvi, šteje Gasilsko društvo Šentjerneje 90 aktivnih članov, razporejenih v pionirske, mladinske in članske desetine. Vsako leto se jim pridruži nekaj novih mladih članov, saj na osnovni šoli uspešno deluje pionirski gasilski krožek.

Delo društva je usmerjeno predvsem v preventivno dejavnost, saj je „pravih“ požarov bolj malo (lani so na primer intervenirali samo trikrat). Vsako leto organizirajo predavanja, v tednu požarne varnosti pregledajo ostrašja in dimnike, vključujejo pa se tudi v akcije civilne zaščite.

Stoletnico so v Šentjerneju praznovali cel teden. Že v ponedeljek, 13. julija, so v gasilskem domu odprli razstavo stare in nove opreme. V sredo so krajanom zavrtili film o požarni varnosti, na petkovi slavnostni seji pa so podelili priznanja najzaslužnejšim članom. Nedeljske parade so se udeležili vsi gasilci šentjernejskega okoliša. Več kot 500 se jih je zbralo, od najmlajših, ki šele spoznavajo skrivnosti gasilstva, do tistih, ki so tej dejavnosti posvetili 40 in več let dela. Na zaključni slovesnosti na hipodromu jih je pozdravil predsednik društva Franc Kovačič. Zagotovil je, da bo društvo tudi v prihodnje uspešno delovalo in tako pomagalo širši družbeni skupnosti.

Besedilo in foto: STOJAN PFLKO

MIMOHOD — Pred odrom z gosti se je v slovesni paradi zvrstilo več kot 500 gasilcev.

GASILSKI PRAZNIK — Na zaključni prireditvi ob stoletnici društva so se zbrali gasilci iz vsega šentjernejskega sektorja.

OBETAVEN PODMLADEK — V okviru gasilskega društva Šentjerneje deluje tudi pionirska desetina.

Novomeška kronika

KAM PO NAKUPIH? — V novomeških trgovinah že dalj časa ni moč kupiti črno-belih filmov navadnega formata in marsikateri bolj ali manj strastni ljubitelj fotografiranja ne more zadovoljevati svojih tovrstnih želja, če si ni pravočasno ustvaril zaloge ali če se ne odpravi po nakupih v Ljubljano ali druge kraje, kjer se filme le da dobiti.

NE BO NAS ZEBLO — Kot smo zvedeli na novomeški podružnici Petrola, zaenkrat razvažanje kurilnega olja vsem, ki se pozimi grejejo na tovrstno gorivo, poteka brez zastojev in zapletov. V teh dneh razvažajo olje kupcem, ki so ga naročili v marcu. Več gneče pa bo verjetno neposredno pred začetkom kurilne sezone.

PIZZA A LA JUKE BOX? — V spodnje prostore kavarne na Glavnem trgu, kjer že več let obratuje pizzerija, se očitno vračajo stari časi. Že nekaj časa iz juke-boxa namreč odmeva glasba v veselje mlajših obiskovalcev tega priljubljenejšega lokala, pa v grozo vseh jedcev pizz malo starejšega letnika. Manjka samo še to, da na gromke in večinoma vedno iste zvoke iz glasbene skrinje, ki načenjajo potrpljenje tako oseba kot bolj ali manj stalnih gostov, mladi tudi zaplešejo. Prostor za to pa je tako na voljo že iz časov, ko je bil v „bunkerju“ bar.

POLETNA SUŠA — Pretekli teden se je v novomeški porodnišnici rodil le en mali Novomeščan.

Rodila je Marinka Priselac iz Dške 50 — Jožeta.

BOGATA IZBIRA — Tudi zadnji tržni ponedeljek so bile tako stalne kot občasne stojnice na novomeški tržnici izredno dobro založene z najrazličnejšimi vrstami sadja, zelenjave in drugih pridelkov. Vabile so zelo lepe breskve po 35 dinarjev, nove hruške po 30, toliko pa je stal tudi kilogram sliv. Banane so bile po 50 din in lubenice po 30 dinarjev, dobiti pa se je dalo tudi še borovnice, čeprav je sezona že mimo. Kmetice so ponujale predvsem kumare po 15, krompir po 20, stočji fižol po 40 dinarjev, na izbiro pa je bila tudi domača smetana, jajčka in ovirki.

Ena gospa je rekla, da se nekateri trgovci že obnašajo stabilizacijsko. Tako Novotehna z verigami in žabicami oklepa posode za smeti, da vanje ne bi zašla tudi kakšna smet iz kavarne.

Otrok ni igračka ne „orodje“

Analiza varstva otrok in družine razgrinja, da so žrtev nezrelih staršev prav otroci

Že dolgo je znano, da v neurejenih družinah največkrat „potegne kratko“ prav otrok, čeprav je še najmanj kriv za nastale razmere. „Kriv“ je po mnenju nerazodnih in nevestnih staršev. Kar 358 takih otrok in mladoletnikov iz razpadlih družin ali pa tistih, ki so družine le še na papirju, se je lani znašlo pred brežiško občinsko skupnostjo socialnega skrbstva.

Skupnost je poskrbela, da so preživino dobivali tudi nezakonski otroci. Število teh v brežiški občini nezadržno narašča; tako je bilo leta

1975 rojenih izven zakonske zveze 16 otrok, lani pa že 27. Tako, kot se očetje izogibajo plačevanja preživnine, se svedca izmikajo tudi tedaj, kadar gre za priznanje očetovstva. Ugotavljajo, da bi bilo moč v okviru prazakonskega in zakonskega svetovanja, zlasti pa še pri pravnih poskusih pred zakonskim brodolomom osvoboditi zakonca. Ti naj bi spoznali, kako pomembno je nadaljevanje urejenih stikov tudi po razvezi. Primerov, ko je bil otrok samo „orodje“ in ni bila prevelika žrtev sebičnih staršev celo zavrt otrokov zdrav razvoj, je bilo lani že enajst!

Rešitev za otroke, ki nimajo

staršev, ali če ti ne morejo in tudi ni nobenih izgledov, da bi zanje kdaj lahko skrbeli, pa je posvojitev in tudi rejništvo. Brežiška skupnost socialnega skrbstva je lani izvedla 5 enostranskih posvojitvev, 31 otrok in mladoletnikov pa je bilo v rejništvu. Najpogostejši vzrok za oddajo otrok v rejno je alkoholizem staršev. Iz obsežne analize socialne problematike v brežiški občini povzemamo, da je bilo lani pod stalnim skrbništvom 7 otrok.

Analiza, ki so jo ugodno ocenili predsedstvo OK SZDL in delegati občinske skupščine 16. 7., bo v javni razpravi do sredine septembra. P. P.

NOVO V BREŽICAH

ULICE BREZ IMENA – „V Brežicah imamo kar 86 ulic brez imena. Če hočemo povedati, o kateri govorimo, rečemo kar „od Šetincev koruze do Jakčeve njive“, je na seji zboru združenega dela potožil tajnik SKIS Maks Topliček.

BO SE KOGA SPodneSEl PLAZ? – Ze od 1. novembra 1979 se vleče sanacija plazov na Bojsnem. Čeprav sodi reševanje problema pod okrilje SKIS, so o tem že nekajkrat ostro razpravljali delegati občinske skupščine. Predsednik občinskega izvršnega sveta Stano Ilc je rekel na pol za šalo, da bi bilo najbolje, da bi kar pljunili v roke, če se toliko časa stvar ne premakne, saj ima izvršni svet trenutno pomembne naloge. Delegati zboru združenega dela pa so na zadnjem zasedanju odločno zahtevali, da mora biti do oktobra (letos!) plaz odstranjen, če ne, bodo zahtevali odgovornost tudi za cenodstopov. Naročilo za odstranitev plazov je bilo dano Komunalno-obrtnemu podjetju.

DELEGATI NA POČITNICAH? – Zbor krajevnih skupnosti 16. julija ni bil sklepčen, kar malce preseneča. Poletni resda vsak tišči v hlad, na kopanje, kmetje se tudi v vročini ne ustrašijo kopanja in drugih del. Toda če se nesklepčnost primeri že petič, kakor je povedal predsednik zboru Rok Keržan, se kaže temeljito zamisliti.

BREŽIŠKE VESTI

Prav vsem nalogam ne bodo kos

V Trebnjem terjajo večjo odgovornost nosilcev družbenih funkcij – Prednost investicijam, ki povečujejo izvozne zmogljivosti – Kmetijstvo ni pastorek

Vsi nosilci družbenih funkcij, v občini in na sploh, se morajo obnašati odgovorneje, skladno s stabilizacijskimi prizadevanji, so poudarili delegati vseh zborov skupščine občine Trebnje na zasedanju 17. julija v Trebnjem. Menili so, da je potrebno v občini spodbujati izvoz in razvijati kmetijstvo.

Predsednik izvršnega sveta skupščine občine Trebnje Nace Dežman je uvodoma seznanil delegate z uresničevanjem družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 – 1985 in resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letošnjem letu. Ko je poročal o doseganju razvojnih ciljev v občini Trebnje, je dejal, da letos planiranih nalog v občini ne bodo mogli uresničiti. Vzroki za to po njegovem v veliki meri izhajajo iz težav, ki jih imajo organizacije združenega dela v občini z nabavo reprodukcijskega materiala in delno s prodajo izdelkov. Največje probleme imajo trenutno v Iskri, Trimu, IMV in Krojaškem podjetju.

Tone Žibert, predsednik skupščine občine Trebnje, je menil, da morajo vsi nosilci družbenih funkcij delati odgovorneje. Poudaril je, da je potrebno v občini povečati izvoz. To naj bi dosegli po njegovih besedah tako, da bodo izvozno usmerjene delovne organizacije ves čas delale z nezmanjšanim tempom. Obenem je potrebno dati prednost investicijam, ki povečujejo izvozne zmogljivosti. Žibert je opozoril, da je potrebno posebno skrb posvetiti

ODLIKOVANJA OBCANOM

17. julija je predsednik skupščine občine Trebnje Tone Žibert v prisotnosti najvidnejših družbenopolitičnih delavcev iz občine podelil odlikovanja predsedstva SFRJ. Prvoborec Jože Simončič je prejel red zaslug za narod s srebrnimi žarki, borec Anton Kožamej red dela z zlatim vencem, udeleženka NOB Ivanka Smole red zaslug za narod s srebrno zvezdo in Anton Sever red zaslug za narod s srebrno zvezdo.

POČITEK NA POTI – Številni dopustniki se na svojem potovanju na počitnice vsaj za kratek čas ustavijo ob Putnikovem motelu v Trebnjem. Družina na posnetku si je v senci dreves ob Petrolovi črpalki pripravila malico, preden bo njen avto z oznako „D“ odpeljal naprej. (Foto: Jože Simčič)

avtomobila. Delegati so sprejeli sklep o podelitvi posebnega priznanja kiparju Bečiru Beganovcu iz Bihača, ki je izdelal spomenik Mokronoške čete v Zabukovju.

Delegati so na petkovi seji sprejeli še predloge nekaterih pravnih predpisov.

MARTIN LUZAR

BRIGADIRJI DOMA

16. julija so se vrnil domov brigadirji, člani mladinske delovne brigade Bratstvo in enotnost, ki je sodelovala na delovni akciji v Nišu. Trebanjci so bili v brigadi skupaj z mladinci iz Ilijaša, Velike Gorice in Obrenovca. 18. julija pa se je iz Brkinov vrnila mladinska delovna brigada Matija Gubec, ki jo je sestavljalo 47 delavcev, dijakov in študentov iz občine Trebnje.

IZ KRAJA V KRAJ

DELAVCE, ki so pretekli petek popravljali cesto med Trebnjem in Mirno, je potrebno vsekakor pohvaliti. Obenem jim je treba povedati, da bi morali na precej zoženo in ovinkasto cesto postaviti ustrezno prometno signalizacijo, ki bi vozniške opozarjala na oviro. Nemalokrat sta se namreč voznika presenečena znašla tik drug ob drugem na isti polovici ceste, ker je bila druga ograjena. Če je bila ob cesti široka bankina, je še šlo, čeprav na tesno.

ZELENJADAR JOŽE GRACAR po svojih močeh pomaga premagovati občasne težave v preskrbi občanov s kavalitetnim sadjem in zelenjavo. Brez posrednikov vseh vrst večkrat ponudi Mirečanom in drugim tam okrog sveže sadje in zelenjavo. Prejšnji teden je na Mirni že prodajal svež paradiznik iz lastne grede. Lepo zreli sadeži so kazali, da niso potovali skozi desetero rok in po kilometre in kilometre dolgi sončni poti.

BRIGADIRJI, ki delajo v Suhi Krajini, so letos uredili že precej spomenikov NOB. Pred kratkim so v gozdu Kremenjak v krajevni skupnosti Sela-Šumberk očistili predel, kjer je bil tabor štaba II. grupe odredov.

TREBANJSKE NOVICE

TOKRAT BOLJE PRIPRAVLJENI

Predsedstvo občinske konference SZDL v Brežicah je minuli teden razpravljalo o uspehu akcije „Nič nas ne sme presenetiti!“ in sprejelo oceno koordinacijskega odbora. Napredek se kaže zlasti v množičnosti ter sodelovanju delovnih organizacij v krajevnih skupnostih, med pomankljivostmi pa so omenili slabo slišnost siren, neuporabna zaklonišča in razporejanje istih občanov na več strani. O oceni naj bi razpravljali vsi udeleženci in iz nje oblikovali sklepe oziroma napotke za v prihodnje, ko naj bi bila akcija popolnoma presenečenje, upoštevala pa naj bi predvsem bližino jedrske elektrarne, avtoceste, železnice in Save.

KAJ BO S ŠOLO V GLOBOKEM?

Do 31. avgusta, ko naj bi se v osnovni šoli pričel pouk, bi morali urediti vsaj kuhinjo in sanitarije, saj inspekcija grozi, da bo šola zaprla. S tremi študijami je težko skuhati 200 obrokov otrokom. Res pa je tudi, da bo potrebno najti odgovornega, ki je „ustrelil kozla“, da so pri dozidavi tako mojstrsko zastri hodnike in stranišča. Denar za „popravni izpit“ bo očitno dokaj težko izbežati.

BODO PRIDELKI CENEJŠI?

Delegati zboru združenega dela brežiške občinske skupščine so sklenili, naj občinski izvršni svet ponovno razpravlja o odloku za pospeševanje kmetijstva. Delegat Agrarje je namreč povedal, da so mali kmetje, ki niso kooperanti, precej prizadeti, saj so njihovi pridelki zavoljo omejenega odloka dražji za 20 odstotkov. Menda tudi v drugih občinah ne izvajajo dosledno odloka o prispevku za pospeševanje kmetijstva, kajti težko je zahtevati od kmetov, ki niso blagovni proizvajalci, da plačajo prispevek od, denimo, nekaj kilogramov prodanega krompirja, orehov ali nekaj sto jajc.

KJE „ODREZATI“?

Da bi povečali izvoz in spodbudili gospodarstvo, bo potrebno v brežiški občini glede na dogovor v zvezi in republikli omejiti skupno porabo za 2,347 odstotka. Občinska izobraževalna, zdravstvena, kulturna in telesnokulturna skupnost bodo morale svojo porabo v naslednjih petih mesecih znižati za 14 odst., kar znese skupno 11,6 milijona dinarjev. Ob dejstvu, da ima zdravstvena skupnost izgubo in da so tudi drugi sivi v stiski, bo seveda položaj zelo zapleten.

Volja močnejša kot denar

Uspešno delo raziskovalne skupnosti v Krškem

Med prednostne naloge občinske raziskovalne skupnosti v Krškem za letos sodijo raziskave možnosti proizvodnje proteinske hrane iz celuloznih lugov, pričetek reševanja vprašanja pitne vode in toplifikacija naselij v občini.

Raziskovanje možnosti prestrukturiranja gospodarstva, ki naj bi bolj kot doslej nadomeščalo uvožene materiale z domačimi, je slej ko prej dolgoročno in stalna naloga, čeprav je ta čas morda še bolj v ospredju. Take prioritete so potrdili tudi

delegati občinske skupščine. Največ spodbudnih besed je veljalo skrbi za pitno vodo. Konferenca delegacij prosvetnih delavcev je predlagala sodelovanje v raziskovalno skupnostjo pri popularizaciji inventivne in raziskovalne dejavnosti na šolah. Ena teh bo potekala družno s Prirodoslovnim društvom iz Ljubljane pri raziskovanju onesnaževanja voda s pomočjo lišajev.

MNOŽIČNO NA OSREDNJO PROSLAVO

Ocenjujejo, da se je proslave ob 40-letnici vstaje in ustanovitve OF v terek v Ljubljani udeležilo več kot 800 občanov iz krške občine. Občinska konferenca SZDL in občinski svet ZSS sta pobudo za množičen odhod v Ljubljano očitno spretno izpeljala.

ZA BOLJŠE GOSPODARJENJE

V ponedeljek so na razširjeni seji delavskega sveta tovarne „Djuro Salaj“ skušali ugotoviti, kako izboljšati poslovanje, od povečanja proizvodnje pa do boljše izkoriščenosti delovnega časa. Že na delavskih svetih tozovor so namreč ugotovili, da so se notranje rezerve. Z izkoristkom le-teh bi lahko izboljšali donosnost in storilnost, ki zaenkrat padata.

VSE VEČ UNIFORM

Med 386 člani krškega združenja šoferjev in avtomobilistov je tudi 22 žena. Skrb za člane, družabna srečanja, izobraževanje in že usklodnolani novotniški obiski upokojenih in ostarelih članov so bila v minulem letu poglavitna delovna točiča ZSAM. Prizadevali si bodo, da v edenidnatim informaciono pri-družijo še več članovskih kolektivov v svečanih uniformah.

Predsednik skupščine občinske raziskovalne skupnosti magister Ivan Binički meni, da je storjen precejšen napredek pri reševanju bazena pitne vode na desnem bregu Save z dogovorjenim prenehanjem črpanja gradbenega materiala. Skupaj s sevniško raziskovalno skupnostjo in Pionijem bodo raziskali nove zaloge gramoz.

Navkljub temu da krška raziskovalna skupnost nima poklicnih delavcev (njen sedež je pri tajništvu razvojne službe v Celulozi), je zavzetost pešiče navdušencev obrodila prav letos izdatne plodove. Nagradili so številne inovatorje, v delovnih kolektivih pa bo poslej več razumevanja za domačo pamet. Upajmo, da krškim raziskovalcem ne bo tako težko zbrati kakšen dinar več za koristno delo siva brez poklicnih moči. P. P.

SKUPNO O SOCIALNIH VPRAŠANJH

Delegati skupščine občinske skupnosti socialnega skrbstva v Krškem bodo 24. julija družno z delegati krške občinske skupščine obravnavali poročilo o uresničevanju socialnovarstvenih programov v občini v lanskem letu in o uresničevanju socialnovarstvene politike v letošnjem polletju. Razpravljali bodo tudi o programu reševanja romske problematike.

VABILO KRVODAJALCEM

Občinski odbor Rdečega križa Krško vabi vse prostovoljne krvodajalce, da se udeležijo krvodajalske akcije in darujejo kri v enem od navedenih odveznih centrov: v torek, 28. julija, med 7. in 13. uro v osnovni šoli v Leskovcu; v sredo, 29. julija, med 6. in 13. uro v Celulozi v Krškem; v četrtek, 30. julija na Senovem v osnovni šoli med 6. in 13. uro; v petek, 31. julija, med 7. in 13. uro v zasebnem domu v Kostanjevici.

Primer, ki ni dober za pravilo

Komunalna skupnost sevniške občine je končno le dobila letni plan – Denarja ni preveč, zato ponekod ceste asfaltirajo napol, drugod pa jih uredijo do konca, a zato veliko manj

Na skupščini sevniške komunalne skupnosti so v sredo, 15. julija, med drugim sprejeli letošnji plan. To je nedvomno hudo pozno. A kaj, ko so curki pipic, od koder naj bi pritekal denar, bolj negotovi kot kdaj prej.

Precej hude krvi je povzročilo med delegati to, da je treba globoko seči v žep te skupnosti za asfalt, točneje: fini zaporni sloj na Dro-

SEVNIŠKI PABERKI

V TRETJE NI ŠLO – Konec tedna je spet gorel sevniški „olimpijski ogenj“ na gmajni. Silni beli dim je nekaj časa skoraj popolnoma zasenčil novi del mesta, da pa bi se vedelo, da tudi Boštanjčani odlagajo smeti tja, je kdaj pa kdaj zavelo tudi čez Savo. Še dobro, da so v soboto ponoči bile tako hude plove, da je zublje zadušilo. A kaj, ko je v nedeljo po dežju spet zagorelo. Če je že kdo zažgal, se mu to očitno ni dalo tretjič, zakaj, ko je nevihta pogasila tudi drugi vžig, ni več gorelo. Morda pa ni imelo več kaj goriti.

V POTU DO KRUHA – Če nam že uspe s kompenzacijami nekako zadrževati cene kruha, ga v Sevnici ne znajo prodajati. V poslovalnici 12 nastane dolga vrsta ne le pri blagajnah, temveč pri pultu, kjer prodajajo to vsakdanjo dobrino. Lepo je sicer, da vsakomur naredijo sendvič po meri, a kaj, ko se ob tem „kaža“ za kruh podaljšuje. Rešitev bi bila tudi v tem primeru preprosta: nekdo naj še naprej dela sendviče, drugi pa daje kruh.

„Sedaj mi je jasno, zakaj komunalna skupnost ne vabi časnikarjev. Ceste so asfaltirali, delegati pa so morali sklep o plačilu računa šele izglasovati.“

sloj. „Zato smo, v primerjavi z drugimi, ki so delali kot slabi gospodarji, asfaltirali resda dobro, a manj,“ je potožil predsednik loške skupščine KS.

A. ŽELEZNIK

KAMENJE, KI VIJE JEKLO – Rovokopač JLA na gosencih naj bi bil praviloma kos zemljišču do 3. kategorije, kot to razvrščajo inženirji. Pri novem sevniškem vodovodu pa mora dostikrat zagostiti tudi v kame-nje. Če mogočnemu kolesu le odpade kakšna lopatica, je precej pri roki strokovna pomoč. (Foto: A. Železnik)

IZKAZALI SO SE

Poletna krvodajalska akcija v sevniški občini je uspela nad vsemi pričakovanji. Celo ekipa Zavoda za transfuzijo krvi je bila prijetno presenečena ob tolikšnem odzivu. Večina največjih sevniških kolektivov je namreč pred tem začela s kolektivnimi dopusti. Krvodajalci iz Jutrjanek in Lisce so vseeno prišli polnoštevilni. Poleg teh dveh kolektivov so se v Krmelju podobno kot običajno izkazali delavci tozda TLK – Metalne in Lisce. V Sevnici je oba dneva prišlo na odvez 586 krvodajalcev, od tega so jih morali večino-ma iz zdravstvenih razlogov, odkloniti 57.

SEVNIŠKI VEŠTIK

KRŠKI TEDNIK

Za donosne naložbe je denar

V ribniškem Riku bodo še do konca leta pridobili nekaj tisoč kvadratnih metrov novih delovnih površin — S Sovjetsko zvezo podpisane pogodbe o dobavi 10-tonskih stiskalnic

Čeprav sedanjí čas ni posebno naklonjen naložbam, zlasti če z njimi niso povezani večji gospodarski dosežki, pa ribniški Riko gradi dva objekta. Pa tudi teh dveh se v ribniški občini ne bi lotili, če ne bi od njih pričakovali vsestranskih koristi, zlasti večji izvoz.

H koncu se zdaj bliža gradnja novega obrata v Loškem potoku, ki bo že letos dobil streho nad glavo. V obratu, ki bo postavljen v izredno pasivnem področju, bodo izdelovali nakladišče, odzivne deske ter nekaj drugih izdelkov. V obratu bo dobilo

delo štirideset delavcev, kasneje, ko se bo proizvodnja razmahnila, pa bo delo verjetno potekalo v dveh izmenah in v obratu bo dobilo delo še nadaljnjih 60 delavcev. Skoraj 40 odstotkov proizvodnje pa bodo izvozili na zunanje trge.

Tudi Rikov tozd Ricomag se bo v kratkem preselil v nove prostore, kjer bodo na 2.600 kvadratnih metrih proizvodnje površin izdelovali vibrirni valjarji. Ta proizvodnja poteka skupaj z nemškimi partnerjem in je skoraj vsa namenjena izvozu, pri njej pa bo zaposlenih 24 delavcev.

Tudi sicer se v ribniškem Riku ta čas lahko pohvalijo z delovnimi rezultati, saj imajo že podpisane pogodbe za izvoz v Sovjetsko zvezo, kamor bodo pošiljali večje količine 10-tonskih stiskalnic. Prav tako bodo izvažali tudi na druga tržišča. Pri svojem delu doslej niti niso imeli kaj

dosti težav, saj so imeli dovolj materialov, le njih cene so zrasle nekoliko nad pričakovanji. Občasnega pomanjkanja tega ali onega profila pa so se že tako navadili, da se zlahka prilagajajo takim težavam.

— Zakaj kulturno-umetniška društva naše občine kupujejo šotore?

— Ker imajo tako slabe dvorane, da bodo morali v njih v kratkem popolnoma prenehati s kulturnim delom.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCE

SAMOVOLJA UKINJA AVTOBUSE — Avtobusno podjetje Sap iz Kočevja je nedavno kar nekako samovoljno, brez posvetovanja s krajanji ali družbenopolitičnimi organizacijami ukinilo avtobusno progo med Loškim potokom in Travo. No, avtobus sicer še vozi, toda le zjutraj in popoldne, čez dan ga pa ni več. Krajanji, ki se čutijo oškodovane, sprašujejo, zakaj je prišlo do tega. Seveda bomo odgovor rade volje objavili, če se bo Sapu iz Kočevja le zdelo vredno odgovoriti.

BO SLEDIL UKREP DRUŽBENE NEGA VARSTVA? — Kot kaže, se tudi v ribniški občini težko dogovarjajo, kako bodo skupaj nastopali na trgu. Tako je nedavno propadel dogovor o gradnji skupnega prodajnega prostora za prodajo gradbenih materialov. Medtem ko sta Mercator in Inles bila za tako prodajno skladišče, pa obrtna zadruga Stangrad ni bila posebno navdušena za to. Kot kaže, bodo zato sledili tudi potrebni ukrepi, morda celo družbeno varstvo.

REŠETO

MLADINCI NISO ZADOVOLJNI S SVOJIM DELOM

Prej kratkim je bila v Ribnici programska konferenca ZSMS, na kateri so obravnavali delovanje ribniške mladine v preteklem obdobju. Kot je bilo moč izvedeti, ocena delovanja ni ugodna. Zato ribniški mladinci pripravljajo paket ukrepov, s katerimi naj bi v jeseni oživili delo mladine.

LIKOVNIKI SO SE SREČALI — Ribniška kulturna skupnost je letos spet organizirala „Srečanja likovnikov — Janko Trošt“, katerih se udeležijo 10 likovnih umetnikov: Jože Centa, Jure Cihlar, Lojze Čampa, Milan Čirovič, Draža Davidkova, Bojan Jurca, Stane Jarm, Janez Knez in Ferdo Majer. V lepi okolici Ribniškega gradu pa smo pri delu zalotili Lojzeta Čampo in Staneta Jarma, ki sta hitela dokončevati lesena kipa, ki bosta gotova do ribniškega sejma, ko bodo dela že na ogled javnosti.

Dozidava šole v Dragatušu

Štiri nove učilnice, kabine, telovadnica — Do maja prihodnje leto

RADI SE VRAČAJO — Edini „uradni“ kamp v Beli krajini je še vedno ob Kolpi v Vinici. Sem, kljub temu da ni urejen tako, kot bi naj tak prostor bil, leto za letom prihaja kar precej turistov, ki se na poti z morja ustavi za nekaj dni v Vinici. Vsekakor bi bilo tujih in domačih gostov več, če bi turistični delavci znali prijeten kraj, mir, čisto in toplo Kolpo bolje izkoristiti.

Več na konvertibilni trg

Semiška Iskra v petih mesecih izvozila za 5,5 milijona dolarjev — Osební dohodki pod vsemi povprečji

Kljub temu da so se v sevniški Iskri v petih letošnjih mesecih spopadali s precejšnjimi težavami — zlasti gre tu za pomanjkanje naročil in reprodukcijskega materiala — so s finančnim rezultatom v tem obdobju dokaj zadovoljni.

Tako je celotni prihodek znašal skoraj 495 milijonov dinarjev, kar je 38 odstotkov letnega plana; v tem času so ustvarili 158,5 milijona dinarjev čistega dohodka ali 55 odst. planiranega za letošnje leto, za osebne dohodke pa je šlo dobrih 79 milijonov dinarjev od čistega dohodka ali 40 odstotkov predvidenega denarja za celo leto.

Vrednost proizvodnje v tem obdobju pa znaša 327,8 milijona dinarjev, kar je le tretjina planirane za leto. Medtem ko so za domači trg naredili 31 odstotkov od planirane celoletne proizvodnje, so za izvoz naredili 37 odstotkov letnega plana. Vrednost izvoza v petih mesecih znaša dobrih 5,5 milijona dolarjev, od tega dva milijona dolarjev na konvertibilno tržišče. V tem času pa so uvozili za skoraj 83 milijonov dinarjev, kar je za celih 65 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Povprečni osebni dohodek v

prvem letošnjem četrtletju je znašal v semiški Iskri 7.598 dinarjev ali za četrtino več kot v enakem lanskem obdobju; čeprav je to povečanje malo večje kot v povprečju v sozdu Iskra, kjer so se osebni dohodki v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečali za 21 odstotkov, je osebni dohodek v semiški Iskri še vedno najnižji v sozdu, kjer znaša povprečje 9.785 dinarjev na mesec. Tudi povprečni osebni dohodek v gospodarstvu v črnomaljski občini in dolenski regiji je večji kot v Iskri.

Tudi za naprej ostaja glavna naloga semiške Iskre povečevanje izvoza na konvertibilno tržišče in vestno izpolnjevanje proizvodnih in drugih, s planom zastavljenih nalog.

ČIM MANJ NAĐUR

Da bi kar se le da omejili pogodbeno in nadurno delo, so v črnomaljskem Goku pred kratkim sprejeli ustrezne ukrepe. V prvi vrsti bodo dosledno izvajali določila pravilnika o delovnih razmerjih. Zavedajo se, da nadure lahko zmanjšajo z boljše organiziranostjo dela in načrtovanjem, če pa gre za večja naročila, nadomeščanje delavcev, izredne roke, pa bodo poslej z novimi delavci sklenili delovno razmerje za določen čas.

Pred kratkim je črnomaljski Gok v Dragatušu začel dela za dozidavo tankajšnje šole in adaptacijo nekaj prostorov v sedanjí šolski stavbi.

Taka, kot je, je šola v Dragatušu občutno pretesna za 150 učencev, katerim se vsako leto pridruži še 25 otrok v mali šoli. Za vse je na voljo le šest učilnic, v katerih je doslej potekal pouk v osmih rednih oddelkih, enem oddelku male šole, trije oddelki pa imajo podaljšano bivanje. Šola je bila vseskozi brez kabinetov, telovadnice in kuhinje.

Z dozidavo bodo pridobili štiri nove učilnice, kabine, telovadnico, kuhinjo in večnamenski prostor, skupaj 1.230 m²; v preurejenih spodnjih prostorih sedanje šolske stavbe pa bosta dobila prostor po en oddelk male šole in otroškega varstva.

Dela bodo stala 26 milijonov dinarjev, končana pa naj bi bila do 5. maja prihodnje leto, ko krajevna skupnost Dragatuš praznuje svoj praznik.

ČRNOMALJSKI DROBIR

TUDI NA STRAŽNEM VRHU — Zadnjo soboto so na Stražnem vrhu odprli bife „Pod lipo“. Na otvoritev so vabili lični prelaki, ki jih ljudje očitno niso prezrli, saj je prišlo okoli 400 ljudi. Obiskovalcem ni bilo žal: v soboto in nedeljo je igrala muzika, stregla so brhka črnomaljska dekleta, pijača je bila vrenemu primerno ohlajena, kratka, če bo tudi naprej vsaj približno tako, gostov gotovo ne bo manjkalo.

SAMO DESETINA — V Gribljah so končno dočkali dan, ko jih s svetom veže tudi telefon. Krajanji sami opravili večino del in prispevali veliko denarja, sedaj pa so malo razočarani, kajti obljubljeno jim je bilo, da bodo takoj dobili 20 telefonskih priključkov, dobili pa so le dva. Vešah si ljudje desetino morali dati, sedaj jo pa dobivajo.

Črnomaljski poročevalec

Odgovornost vodilnih pod lupo

V kočevski občini kljub poletju in dopustom dejavnost ZK ni zamrla — Precej pozornosti bodo posvečali stanju v gospodarstvu in pripravam na izobraževanje komunistov

Kočevski komunisti se ta čas krepko ukvarjajo z vprašanjem gospodarskih razmer v občini, pri čemer bodo zlasti pregledali stanje ob polletju. Tako so se na zadnjem sestanku s sekretarji osnovnih organizacij dogovorili za skupno in usklajeno akcijo, v kateri naj se pokaže, kakšno je resnično stanje.

Na sestanku so se dogovorili, da bodo predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih in poslovnih organov skupaj pripravili načrt, po katerem bodo obravnavali poslovne rezultate. V njem pa naj osrednje mesto zavzamejo analize slabosti in način, kako se jih lotiti, da bi jih odpravili. Ker se ugodni poslovni rezultati pogosto rojevajo zaradi visokih cen in podobnih kratkoročnih vzrokov, naj bi v analizi posebej pregledali, kakšni so fizični obsegi proizvodnje. Zlasti pa naj bi se ob pregledovanju polletnih poslovnih rezultatov zaustavili ob odgovornosti delavcev, katerih skrb je organizacija dela, nabava materialov, prodaja, tehnični razvoj itd.

Na skupnem sestanku s sekretarji so se dogovorili tudi, kako bodo v naslednjih mesecih evidentirali kandidate za funkcije v ZK, to je za člane občinske konference, predsednika, sekretarja, delegate za kongres ZKJ in ZKS. Hkrati bodo do 10. septembra pripravili kandidate za politično izobraževanje, dopisno šolo marksizma, partijsko šolo pri občinski konferenci in za Politično šolo Josip Broz — Tito v Kumrovcu.

Pripravili pa bodo tudi programe izobraževanja po osnovnih organizacijah ZK v kočevski občini. Skratka, tudi v času poletja v kočevski občini ne bodo mirovali, saj so na komiteju poskrbeli, da bodo sekre-

tari osnovnih organizacij v času dopustov poskrbeli za svoje namestnike.

KARTA OBČINE KOČEVJE

Geodetska uprava občinske skupščine Kočevje je izdala „Pregledno karto občine Kočevje“ v merilu 1 : 5000. Na karti so poleg občinskih meja označene meje katastrskih občin in krajevnih skupnosti. Poleg običajnih topografskih znakov je na zemljevidu zanimiv znak, neizpolnjen četverkotnik, ki označuje porušeno ali opuščeno naselje. Tako so poleg današnjih krajev zaznamovana imena naselij, ki so jih med NOB zapustili Kočevjarji in so bila porušena. Karto, ki jo je zasnoval Vili Kos, so natisnili v blagih barvah. Priporočiti jo velja tako domačinom kot prišelcem, saj prinaša veliko koristnega o občini, ki je po površini druga v Sloveniji.

A. ARKO

DROBNE IZ KOČEVJA

OD POKOPALIŠČA DO DIJAŠKEGA DOMA urejajo nasip pločnika za pešce. Cesto bodo nekoliko spremenili, tako da bo odpadlo veliko ovinkov. Med cesto in pločnikom bodo uredili zelen pas z drevesi in klopmi, s čimer bo mesto dobilo še eno prijetno sprehajališče.

VEST V ZADNJI ŠTEVILKI Dolenjskega lista o tem, da so popravili Ljubljansko cesto, je bila nepravilna. Zakrpali so namreč luknje na pločnikih in cestišču v Kidričevi ulici na odseku od Ljubljanske ceste do samopostrežne trgovine.

KOČEVSKÉ NOVICE

Da bo setev boljša kot žetev

Precej manj pšenice kot lani — S pšenico še vedno krmijo živino — Bo denar za regres?

Letošnji pridelek pšenice v metliški občini bo po ocenah za okoli 30 odstotok manjši kot lani, za kar je glavni krivec lanski zgodnji začetek zime; pšenica je slabo prezimila, ker je bila redka, tudi škropljenje proti plevelu ni bilo tako učinkovito.

Medtem ko je bil lani povprečni pridelek 36 stotov na hektar, letos s 620 ha s pšenico zasajenih površin ne bodo dobili več kot kakih 28 stotov na hektar. Tako bo gotovo tudi odkup tržnih presežkov pšenice manjši kot lani, ko jo je valjni mlin „Zora“ iz Črnolija odkupil okoli 35 ton. Letošnji odkup bo potekal preko metliške Kmetijske zadruge, ki bo pšenico odkupovala za ljubljansko žito. Zadruga odkupuje pšenico po 8,90 din kilogram, možno pa bo pšenico tudi zamenjali za koruzo, in to v razmerju ena proti ena. Kljub prepovedi še vedno s pšenico krmijo živino, ker je s pšenico manj dela kot s koruzo. Zadnja leta kmetije s pšenico sejejo manj polj, to zmanjševanje gre na račun drugih krmnih žit, zlasti ječmena, ovsu in silažne koruze.

Da bi v občini spodbudili odkup pšenice in se čim bolj pripravili na

jesensko setev, poteka akcija tudi preko svetov za kmetijstvo v krajevnih konferencah SZDL. Ena od pomembnih nalog je, da jeseni s pšenico, za kar si morajo prizadevati vsi, ki so tako ali drugače odgovorni

PRILJUBLJENI SEKSTET VITIS

Sekstet Vitis iz Metlike postaja zelo priljubljen pevski ansambel. Pred kratkim je pel v viniškem kampu in mednarodna družina poslušalcev je fantom ploskala, da je bilo slišati na hrvaško stran. Konec meseca bodo pevci odpotovali v Sečo pri Portorožu, kjer bodo dopustnikom iz „Beti“ pripravili večerni koncert. Folkloristi in tamburaši pa se pripravljajo na letni pregledni nastop.

DOFISNA ŠOLA MARKSIZMA — Na priložnostni slovesnosti so prejšnji četrtek petnajstim občanom, ki so uspešno končali eno zahtevnejših oblik idejno-političnega izobraževanja, dopisno šolo marksizma, izročili diplome. Mladi komunisti, oboroženi z novim teoretičnim znanjem, bodo lahko tvorno delovali v svojem delovnem in življenjskem okolju.

za razvoj kmetijstva v metliški občini. V prvi vrsti je treba iz sredstev skupnosti za pospeševanje kmetijstva in iz sklada za intervencije pri skupščini občine zagotoviti potreben denar za regresiranje nakupa semenske pšenice. Le-te naj bi Kmetijska zadruga nabavila okoli 40 ton, cena pa, računajo, da bo 15 do 18 din za kilogram, kake 4 din pri kilogramu pa naj bi znašal regres.

A. B.

SPREHOD PO METLIKI

METLIKA JE BOGATEJŠA za vokalno-instrumentalni ansambel Bele breze, ki že nekaj časa pridno vadi, pričakovati pa je, da se bo kmalu pojavil tudi v javnosti. Vodi ga Marjan Molek, bobne pa igra Bogdan Končan, fant, ki je igral že pred leti v ansamblu s istim imenom. Slišati je, da se gasilci že zdaj tepejo za njihovo igranje po veselicah.

SREDNJA IN STAREJŠA GENERACIJA METLIČANOV pa navljuje zadnje čase v kino dvorano, kjer predvajajo filme, ki so bili na sporedu pred petnajstimi in več leti. Veliko sivih las je bilo videti na predstavi filma V vrtnicu. Manjka samo še Greta Garbo in En dan življenja, pa bodo spet pokale šipe v prostoru, kjer prodajajo vstopnice. Tako je bilo namreč pred dvema desetletjema.

ZABAVE PA V TEH POLETNIH dneh ni v izobilju. No, gasilci pripravijo kje kakšno veselico, to pa je tudi vse. Metliško kopališče je ob večerih prazno, pred Hotelom Bela krajina sedijo posamezni turisti, na Veselici pa se zbira v glavnem mladina, ker je to gostišče tudi najdlje odprto. Pasji dnevi bodo marsikomu minili v dolgočasju.

METLIŠKI AVTO KAMP ki se rojeva že vrsto let se ne more roditi. Vsako leto je namreč slišati obljubo, da bo kamp zgrajen, a besede zmeraj znova odnese Kolpa. Zdaj je čas, da se dogovorimo za drugo leto, da trdno zaključimo zamisli ter da sprejmemo drugo leto prve goste!

metliški tednik

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dobri in skrbni mož, oče, stari oče, tati, stric in svak

JOŽE VRŠČAJ

iz Cankarjeve 6, Kočevje

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, izrazili sožalje, ga spremili na zadnji poti ter zasuli njegov grob s cvetjem. Priručna zahvala delavcem tozda Strojni obrati Zidar Kočevje in osebju Zdravstvenega doma Kočevje za trud pri zdravljenju pokojnega. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

Žalujoci: žena Anica, hčerka Anita z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, babica in prababica

ANTONIJA LUZAR

iz Dol. Stare vasi 10

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Hvala Gradu in Steklu iz Ljubljane za darovane vence in cvetje ter za izrečeno sožalje, posebno družini Judež in Francič, pevcem ter župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

DOLENJSKI LIST

DITC - TOZD ČASOPIS DOLENJSKI LIST in Emona - Dolenjka obveščata bralce Dolenjskega lista, da lahko od četrta, 25. junija 1981, dalje kupujejo Dolenjski list tudi v naslednjih prodajalnah Emona-Dolenjka:

DOLENJKA-MARKET ŠENTJERNEJ
DOLENJKA-MARKET STRAŽA
DOLENJKA-MARKET DRSKA, NOVO MESTO
DOLENJKA-MARKET KRISTANOVA ul., NOVO MESTO
DOLENJKA-MARKET RAGOVSKA, NOVO MESTO
DOLENJKA-MARKET LJUBLJANSKA c., NOVO MESTO
DOLENJKA-MARKET CESTA HEROJEV, NOVO MESTO
DOLENJKA-SAMOPOSTREŽBA GLAVNI TRG, NOVO MESTO

DOLENJKA-BLAGOVNICA TREBNJE
DOLENJKA-MARKET SEMIČ
DOLENJKA-SAMOPOSTREŽBA „POD LIPO“, ČRNOMELJ
DOLENJKA-SAMOPOSTREŽBA, UL. FRANCA ROZMANA, ČRNOMELJ
DOLENJKA-PRODAJALNA KANIŽARICA

OGLAŠUJTE V DLI!
Berite »Dolenjski list«

**»Dolenjski list«
v vsako družino**

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

TEDENSKA KRONIKA OD TU IN TAM

PROSTE TURISTIČNE ZMOGLJIVOSTI - Hoteli so večinoma zasedeni. Potrebne so predhodne rezervacije. V zasebnih sobah pa se še dobi prostor.

BOHINJ - Za poživitev rekreacije si lahko izposodite kolesa v hotelih Pod voglom in Zlatorog, čolne pa v avtočampu Zlatorog in na začetku jezera. Gondolska žičnica na Vogel obratuje vsak dan od 7.30 do 18. ure na vsake pol ure.

LJUBLJANA - Vsak dan, razen ponedeljka, vozi po Ljubljanci od tromostovja do izliva Iščice ladja MAKALONCA. Cena za odrasle je 60, za otroke do 10. leta pa 40 din.

NOVO MESTO - V Dolenjski galeriji je do 5. avgusta odprta razstava „Nove pridobitve Dolenjske galerije“.

LAŠKO - Turistburo v Laškem je izdal v letošnjem juniju informativno knjižico „Izletniški vodnik po Laškem“. Takšne primere velja posnemati, saj v naših turističnih krajih primanjkuje tovrstnega propagandnega gradiva.

PREVOZ AVTOMOBILOV PO ŽELEZNICAH - Tudi letos je jugoslovansko železniško gospodarstvo uvedlo poleg stalnih tudi sezonske avtovlake v srednjo Dalmacijo. Pri današnjih cenah bencina in gostem prometu tak način prevoza omogoča lažji in cenejši prihod do želenega kraja.

NOVA TURISTIČNA AGENCIJA - V Ptujju so ustanovili novo turistično agencijo POETOVIO, ki posreduje turistične informacije, organizira potovanja, letovanja in izlete, prodaja letalske in železniške vozovnice, ribolovne karte, spominke itd. Slovenci smo torej bogatejši še za eno turistično agencijo. Kot kaže, pa kljub velikemu številu turističnih agencij s tradicijo, novim ne gre slabo, saj je dovolj dela za vse. Tudi vsaka nova metla dobro pometa. Kot posebnost ptujске turistične agencije naj navedemo, da prodajajo tudi letalske vozovnice za zeleni vlak. Morda pa je kdo pozelenel od zavisti, ko je spravljal takšno pogruntavščino v javnost. (Vir: Turistična zveza Slovenije, št. 98, z dne 1. 7. 1981)

CENE ZA OHLADITEV - V posojih dneh bi se vode željni občani radi okopali v bazenih, ki so kolikor toliko čisti (da o čistoči naših rek sploh ne govorimo). Zaradi visokih cen za enkratno kopanje je družin-

ski proračun tako obremenjen, da resno ogroža socialno varnost. Poraža se dvom, ali si lahko n. pr. štiričlanska družina privoščiti kopanje večkrat v mesecu.

Kolpa vabi

Kolpa je najtoplejša reka v Sloveniji in privablja obiskovalce iz bližnjih in oddaljenih krajev. Med kopaljšči je najbolj urejeno tisto na Primostku. Zgradila ga je 1971. leta Iskra iz Semiča, najprej gostinski lokal in higienске prostore, kasneje še 5 kočic. Tako je Primostek Iskrin rekreacijski center, kjer je veliko kopalcev posebno ob sobotah in nedeljah.

Kaj so povedali kopalci na Primostku?

Pavle Sprajcar, oskrbnik rekreacijskega centra: „Letos je Iskra uknila kolektivne dopuste, zato bo kopalna sezona bolj razporejena in ne bo več gneče kot prejšnja leta. Dolej so smeli pri nas kampirati le Iskrini delavci, odslej pa ima vsakdo možnost kampiranja. V stiku Kolpe in Lahinje zelo radi ribarijo ribiči iz vse Slovenije, trenutno pa je ta odsek Kolpe zaprt.“

Marjana Sušanj, Ljubljana: „Poletni dopust bom preživela kar na Kolpi. Tu mi je všeč, le dostop do vode bi bil lahko bolj urejen. Imam občutek, da je tu najboljše kopaljšče v okolici.“

Robi Vogrinec, Semič: „Večkrat pridem sem, zaradi družbe, prijateljev, navajen sem, da hodim prav na Primostek. Če pa bi bil v Semiču plavalni bazen in če bi bilo še veliko mladih tam, potem me verjetno ne bi bilo sem. Tukaj je lepo.“

Jože Pezdirc, Metlika: „Kopat se gremo največ zaradi otrok. Bazen je urejen, voda je topla in čista, tu so tuši, bazen za neplavalce ter bazen za najmlajše otroke. Na razpolago imamo hrano in pijačo. Drugod tega ni, zato je tu več ljudi. Morda bi lahko uredili še več bazenčkov za otroke.“

Boris Plut, Črnomelj: „Zakaj hodim sem? Ker pač že ves čas sem hodim. Kolpa je čudovita, škoda le ker ne sme biti skakalnice, drugače je v redu.“

Jezikovno spodrivanje

32. izjava jezikovnega razsodišča govori o vdiranju srbohrvaščine v slovensko jezikovno področje

Gotovo ste že opazili, kako v nekaterih slojih naše družbe slovenščino spodrija srbohrvaščina. To je obžalovanja vredno zlasti takrat, ko se tako „mešano“ izražajo vodilni ljudje, tj. tisti, ki so sami že zaradi svojega položaja tudi v tem nekaj zgled nižjim. In če se slovenščina v posameznostih seseda tem, kaj se potem ne bo drugim: že tistim, ki smo doma v Sloveniji, še neprimerno bolj pa našim zamejcem in drugim, ki so čisto odtrgani od rodne zemlje in v stalnem stiku z drugače govorečimi!

Da: če človek svoje materinščine ne uporablja za vse, o čemer mora govoriti, ampak za nekatera področja uporablja tuj (ali predvsem tuj) jezik, mora še posebej skrbeti za to, da se mu stavba materinščine ne bo začela kršiti na vseh koncih in krajih, končno pa morda tudi podirati. Tisti, ki imajo v Jugoslaviji pogost stik s srbohrvaščino, smo posebej ogroženi, saj prvine drugega jezika spodrivajo domače za govorečnega skoraj neopazno, ker sta si slovenščina in srbohrvaščina vendar tako blizu.

Tako kar na lepem začnete namesto slovenskih uporabljati srbohrvaške: 1. besede: poedinci (posamezniki), sprovajati (izvajati), napram (nasproti), SIP (SZZ = sekretariat za zunanje zadeve), krivica (krivda), razdelati (obdelati), donekle (do neke mere) ipd.; 2. slovnico: komiteta (komiteta), izpod časti (pod č.), kar zadeva drugih predstavnikov (druge p.), in etnično in širše (tako - kot), ta zadeva je tako začela (se je z.) itd.; 3. v besedotvorju: region (regija, domače seveda področje), izseljenstvo (izseljenstvo), po vezah (po zvezah), odnošaji (odnosi), povratek (vrnitev). Temu in podobnemu symimogrede pridružijo še druge „cvetke“ npr. brez da si povabljen (brez povabila, nepovabljen), kot to določa predpis (brez to), brez zadnje misli (skrite), za emigracijo in izseljenstvo (zadošča izseljenstvo).

Vse take slabosti bi bilo treba zbrati in izdati v drobnem zveščku, po katerem bi ogroženi lahko vsak čas posegel ali pa bi mu drugi pri tem pomagali. Potem njegova vse bolj razslovenjena slovenščina poslušalcev ne bo motila, ampak bodo nemoteno sledili njegovi misli, zaradi katere drug drugega poslušamo in drug drugemu govorimo.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, tata, brata in strica

KARLA MEDICA

kolarja z Drske

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, članom OOS Novoles-TOZD TES, ZS Triglav, Šolskemu centru za gostinstvo, pevcem, duhovniku za pogrebni obred in poslovlne besede, dr. Kramarju in osebju urološkega oddelka za požrtvovalno skrb, Društvu upokojencev ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Hvala vsem za podarjeno cvetje in tolažilne besede.

Žalujoci: vsi njegovi

Elektrarna Brestanica

V skladu s 145. členom statuta in sklepom delavskega sveta Elektrarne Brestanica objavljamo razpis za opravljanje naslednjih del in nalog s posebnimi pravicami in obveznostmi za 4-letno mandatno dobo, in sicer:

1. VODJA SPLOŠNEGA SEKTORJA
2. VODJA GOSPODARSKO-RAČUNSKEGA SEKTORJA
3. VODJA TEHNIČNEGA SEKTORJA
4. VODJA SEKTORJA ZA VARSTVO PRI DELU, POŽARNO VARNOST IN ZAVAROVANJE.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom in družbenim dogovorom o izvajanju kadrovske politike, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod 1
    - visoka izobrazba pravne ali politološke ali filozofske, psihološke ali organizacijske smeri
    - znanje nemškega ali angleškega jezika
    - 6 let delovnih izkušenj
  - pod 2
    - visoka izobrazba ekonomske ali ekonomsko-komercialne smeri računovodstva oz. finance,
    - znanje nemškega ali angleškega jezika,
    - 8 let delovnih izkušenj
  - pod 3
    - visoka izobrazba elektro ali strojne stroke, energetske smeri,
    - znanje nemškega ali angleškega jezika,
    - 8 let delovnih izkušenj
  - pod 4
    - visoka izobrazba varnostne, elektro ali strojne smeri,
    - znanje nemškega ali angleškega jezika,
    - strokovni izpit iz varstva pri delu (Pravilnik, UL SRS 15/75)
    - 3 leta delovnih izkušenj.
- Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev sprejema razpisna komisija delavskega sveta 20 dni po objavi razpisa na naslov:
Elektrarna Brestanica - razpisna komisija
68280 Brestanica
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

554/30-81

Predvidevajo, da tok ne bo prinesel izgub

Polletni poslovni rezultati kažejo, da slovensko elektrogospodarstvo še zdaleč ni na trdnih tleh in da bo s periodičnim obračunom za prvo polletje večina njihovih organizacij združenega dela izkazala motnje v poslovanju. Združena elektrogospodarska podjetja Slovenije napovedujejo za prvo polletje 5.700 milijonov dinarjev skupnega prihodka, medtem ko bi za pokrije vseh obveznosti potrebovali 6.365 milijonov dinarjev.

Pri poslovnem rezultatu prvega polletja se še ne kaže poln učinek višje cene. Prav tako je potrebno upoštevati, da je sezoni zimskih „visokih“ tarif v drugem četrtletju sledila sezona „nizkih“ tarif. To pomeni, da je ob enaki ceni in ob enakem obsegu prodaje dohodek v prvem in četrtem trimesečju večji kot v drugem in v tretjem. Zaradi tega v slovenskem elektrogospodarstvu računajo, da bodo rezultati ob koncu leta kljub neugodnim izidom v prvih šestih mesecih pozitivni. To bo, kot menijo v elektrogospodarstvu, znatno laže doseči, če bodo posamezniki in organizacije poravnali stare račune za porabljeno električno energijo.

O URESNIČEVANJU ŠTIPENDIJSKE POLITIKE

Prejšnji četrtek je bil v Metliki skupni sestanek sveta za vzgojo, izobraževanje in kulturo pri predsedstvu OK SZDL in skupnosti za zaposlovanje, na katerem je beseda tekla o uresničevanju štipendijske politike v občini. Na seji predsedstva OK SZDL isti dan pa je bil govor o kadrovskih pripravah na volitve prihodnje leto, o MDA Bela

krajina 81, katere prva izmena in del druge sta delali v metliški občini, in sicer vodovod od Metlike do Primostka, ter o metliški brigadi, ki odhaja na MDA Goričko.

MANJ MLEKA

V letošnjem prvem polletju se je odkup mleka v metliški občini v primerjavi z enakim lanskim obdobjem zmanjšal za 17 odstotkov. Vzroke za manjšo proizvodnjo mleka vidijo v občini predvsem v lanskem slabem pridelku krme in zgodnjem začetku zime, zaradi česar ni bilo moč izkoristiti jesenske paše.

Spodbuda za inventivnost

Natečaj za nagrade in priznanja za dosežke na področju inovatorstva

Da bi spodbudili inventivno dejavnost, je črnomaljska raziskovalna skupnost tudi letos razpisala natečaj za podelitev nagrad in priznanj za dosežke na tem področju v črnomaljski občini. Knjižne nagrade bodo podelili kolarjem za spise na temo raziskovalne in množične inventivne dejavnosti.

Skupna vrednost nagrad bo znašala 120 tisočakov; prva nagrada za dosežke na področju inovatorstva in raziskovalne dosežke bo do 15.000 dinarjev, druga nagrada za te dosežke in za organizacijsko in popularizacijsko dejavnost bo znašala do 10.000 dinarjev, tretja nagrada za inventivne dosežke in popularizacijo te dejavnosti v občini pa do pet tisočakov.

Predloge za nagrade lahko pošljejo družbenopolitične organizacije, strokovna društva, delavski sveti in drugi samoupravni organi organizacij združenega dela, posamezniki, in sicer do 23. oktobra na občinsko raziskovalno skupnost.

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 24. julija - Kristina Sobota, 25. julija - Jakob Nedelja, 26. julija - Ana Ponedeljek, 27. julija - Sergij Torek, 28. julija - Zmago Sreda, 29. julija - Marta Četrtek, 30. julija - Julita

LUNINE MENE
24. julija ob 10.40 - zadnji krajec.

KINIO

BREŽICE: 24. in 25. 7. francoski barvni film Emanuela. 26. in 27. 7. ameriški barvni film Talični Tom in bratje Dalton. 28. in 29. 7. jugoslovanski barvni film Vode.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

ZAPOSIM DVA KV MIZARJA in delavca za priučitev v mizarstvu. OD po dogovoru, samsko stanovanje preskrbljeno. **BOJAN IN NEDA GERDEN**, 61295 Ivančna Gorica.

METLIŠKI HRAM, Tacenska 52, Sentvid, Ljubljana, zaposlil s 1.8. 1981 2 KV kuharici, 1 kuhinjsko pomočnico, 2 KV natakarja ali natakarice. Hrana in stanovanje zagotovljena, OD po dogovoru. Ponudbe pošljite na naslov ali po tel. (061) 52-946.

IŠČEM ZENSKO ZA ČIŠČENJE turističnih sob (2 uri na dan). Ogrevana soba na razpolago, več po dogovoru. Catež 4 a pri Brežicah. Tel. (068) 61-770.

STANOVANJA

PRODAM GARSONJERO v novem bloku na Ragoški cesti, Novo mesto, najboljšemu ponudniku. Naslov v upravi lista (3070/81).

TRICLANSKA DRUŽINA išče garsonjero ali enosobno stanovanje v Novem mestu ali okolici. Tel. 21-050, Rajakovič od 6. do 14. ure.

ZAKONCA IŠČETA ENOSOBNO STANOVANJE v Trebnjem. Miha Krese, Čužnja vas 10, Mokronog. **TAKOJ VZAMEM V NAJEM** dvosobno stanovanje ali hišo. Tel. (068) 71-774 Krško.

Motorna vozila

POCENI PRODAM ŠKODO DL 1974, registrirano, in Ford escort STD. Zvonko Robek, Dobruška vas 29, Skočjan, tel. 85-218.

UGODNO PRODAM dobro ohranjen kombi IMV, letnik 1974. Bife pri Miri, Stopiče.

FIAT 126, letnik 1980, prodam. Marvič, Otočec 65.

R 4 prodam. Alojz Smole. Gor. Dobrava 6, Trebnje.

POCENI PRODAM JAWO 350/77.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto **USTANOVITELJ LISTA:** občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 10 din. Letna naročnina 380 din, plačljiva vnaprej - Za delovne in družbene organizacije 760 din - Za inozemstvo 760 din ali 26 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 200 din, 1 cm na določeni strani 300 din, 1 cm na prvi strani 400 din. Vsak mali oglas do 10 besed 80 din, vsaka nadaljnja beseda 8 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 12 od 1. 4. 1981 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1981) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: Jenkova 1, p. p. 33, tel. (068) 22-365 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vrčamo - Časopisni stavek, filmi in prelom DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto - Barvni film in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

CRNOMELJ: 23. 7. angleški film Moč 10 Navarone. 24. in 26. 7. ameriški film Lov na Razparača. 26. 7. francoski film Labirint. 27. in 28. 7. ameriški film Jekleni ženci. 30. 7. angleški film Doživljaj zasebnega detektiva.

KOSTANJEVICA: 25. 7. francoski film Clovek, ki je imel rad žene. 26. 7. jugoslovanski film Zadnja dirka. 29. 7. danski film Hopla v postelji.

NOVO MEŠTO - KINO KRKA: 23. in 24. 7. italijanski barvni film Corleone. 25. in 26. 7. sovjetski barvni film Posadka. 27. in 28. 7. italijanski barvni film Ognjevita bolničarka. 29. in 30. 7. španski barvni film Nacionalni lov.

NOVO MESTO - DOMJLA: Od 24. do 26. 7. jugoslovanski film Srečna družina.

SEVNICA: 24. 7. poljski film Clovek iz marmorja. 25. in 26. 7. hongkonški film Roka smrti. 29. in 30. 7. jugoslovanski film Tovarišija.

tudi za ček. Rudi Klobučar, Mirna peč 93, Ogljed popoldne.

ZASTAVO 101 Mediteran 1300, 7 mesecev staro, pod garancijo, z dodatno opremo, prodam. Informacije dopoldne na tel. (061) 344-261 int. 98.

ALFA Soud prodam. Goriška vas 16, Mirna peč.

ZSTAVO 750, letnik 1974, prodam. Franc Potočar, Vel. Bučna vas 35.

ZASTAVO 750, dobro ohranjeno, letnik 1973, prodam. Viktor Kernc, Drska 46, Novo mesto.

PRODAM navadno lado, letnik december 1978. Padovan, V Brezov log 45a, Novo mesto.

FIAT 126, letnik 1977, prodam. Cena po dogovoru. Franc Bogolin, Daniša Bučarja 4/1, Novo mesto, tel. 24-627.

PRODAM FIAT 126 P, letnik 1976. Colarič, Jablan 6, Mirna peč, Novo mesto.

Kmetijski stroji

TRAKTOR GOSENIČAR 18 KS, primeren za delo v vinogradih ali za spravilo lesa, dva vitka (močnejša) in več 50-litrskih steklenic ugodno prodam. Ivan Brišnik, Kamnik, Podgorska pot 12.

GRABLJE za Pasquali favorit 160, rabljene eno sezono, prodam. Jože Strucej, Talčji vrh 3, Črnomelj.

PRODAM obračalnik grablje za BCS. Vidrih, Zihovo selo, Otočec.

OBRAČALNIK PANONIJA prodam. Pirnar, Šentjakob 12, Sentjernej.

TRAKTOR DEUTZ s koso in hidravliko v dobrem stanju prodam. Martin Gazvoda, Črmošnjice 66, Stopiče.

PRODAM KOSILNICO BCS v dobrem stanju. Brod 32, Novo mesto.

TRAKTOR PORSCHE (20 KM) s koso in enobrazdnim plugom prodam. Franc Udovč, Črmošnjice 44 pri Stopičah.

PRODAM

PRODAM čoln „ISTRANKA“ dodatno opremljen, za 8,5 M. Tel. 21-218 Novo mesto.

POROČNO OBLEKO št. 44 prodam. Zvonka Sašek, Mokro polje 1, Sentjernej.

OTROŠKI športni avto-voziček, prodam. Tel. 24-775 popoldan.

PRODAM novo dirkalno kolo „Sprint“ za 10.000 din. Naslov v upravi lista (3068/81).

HRASTAVE PLOHE (5 cm), prodam. Naslov v upravi lista (3069/81).

PRODAM (posodim) 150 vreč cementa. Ivan Makovec, Dol. Nemška vas 37, 68210 Trebnje.

BARVNO TELEVIZIJO EI Niš prodam za 25.000 din. Milan Krist, KZ Krka, Zalag.

PONY EKSPRES prodam. Tel. 85-108.

HRASTOVE, smrekove plohe in deske prodam. Francka Zibert, Zagrebška 23, Novo mesto.

POCENI PRODAM novo kopalniško opremo Novoles (krem, komplet). Tel. (068) 71-774 Krško.

MOTORNO ŽAGO ALPINA 070 special, malo rabljeno, ugodno prodam. Ivan Arko, Koblarji 13, 61332 Stara cerkev.

ZARADI SELITVE POCENI PRODAM kompletno spalnico ali posamezne dele, pred sobno omaro in električni štedilnik EKA na štiri plošče. Djurašević, Jerebova 16 a, Novo mesto.

HRASTOVE SODE (100-500 l), škropilnico Stihl, prodam. Ogljed. popoldne. Rožna dolina c št. 5, Ljubljana.

PRODAM 5-KW termoakumulacijsko peč in garderobno omaro. Rade Klisarič, Gubčeva 39, Novo mesto.

MIZARSKI STROJ za moznice (Bratstva) prodam. Tel. 21-327.

PRODAM gumijast čoln Maestral 7 za 8.000 din. Tel. 21-239.

KRAVO s teletom, staro 4 leta, prodam. Banič, Koroška vas 6.

PRODAM 500 l dobrega vina. Cena 18,00 din. Blaž Koncilija, Vrbovec 1, Dobrič.

PRIKOLICO za osebni avto prodam. Srečko Tomec, Frata, Dvor pri Žužemberku.

PRODAM štedilnik Gorenje na drva, kupim pa krušno peč, lahko rabljeno. Franc Jančar, Gotna vas 43/a, Novo mesto.

NUJNO PRODAM starejšo KPL spalnico za 4.000 din. Martinčič, Drska 12, Novo mesto, tel. (068) 22-907.

2,5 m3 SMREKOVH PLOHOV, debeline 5 cm, prodam. Tel. 21-396 od 8. do 10. ure.

PRODAM rabljeno spalnico. Usenik, Padersčeva 33, Novo mesto.

PRODAM 300 l rdečega domačega vina (frankinja - delno zametka) Anton Vajs, Svibnik 16, Črnomelj.

260 KOMADOV OPEKE monta Crnuče prodam. Franc Krevs, Hudo 10, Novo mesto.

COLN ELAN s prikolico, registriran, in nov stroj za brušenje parketa prodam za 8.000 din ceneje. Tel. (068) 23-529.

KUPIM

KUPIM rabljeno kredenco. Marija Florjančič, Ješe 1, Otočec.

POSEST

PRODAM novo stanovanjsko hišo ter 37 arov zemlje. Vse informacije dobite pri Anici Baumkirher, Podvrh 36 pri Sevnici.

STANOVANJSKO HIŠO s poslovnimi prostori, bifejem, gospodarskim poslopijem, vinogradom in sadovnjakom, 3 km iz Krškega ob asfaltni cesti, prodam. Dane Mižigoj, 68270 Krško, Zupančičeva 4, tel. (068) 71-637 od 21. do 22. ure.

PRODAM HITO - (hrastova bruna). Naslov v upravi lista (3071-81).

PRODAM VINOGRAD ali zamejnjam za gozd pri Novem mestu. Naslov v upravi lista (3072/81).

RAZNO

ZDRAV, delaven, živahen in skrben vdovec, sam na lepi mali kmetiji, išče družico od 54 do 58 let. Resne ponudbe pod šifro „SKUPNO ŽIVLJENJE“.

POD NUJNO IŠČEM MANJŠI LOKAL v Novem mestu - samo za sprejem strank oz. naročil. GRAVERSTVO KEČEKES.

PREKLICI

JOŽE KOTAR iz Hrušice 40 prepovedujem vsakršno lažno obrekovanje. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

JOZEFA MUHIČ iz Gor. Lakovnic 3 prepovedujem vožnjo in delanje kakršnekoli škode po vseh mojih parcelah. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

JANEZ HROVAT, Brod 16, prepovedujem hojo, vožnjo in obračanje raznih kmetijskih strojev po moji parceli na Dulih. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ALOJZ SAJE st. in ml., Dol. Karteljevo 10, prepoveduje delanje škode po naših parcelah in prehod preko našega dvorišča **ANTONU ROZMANU** iz Dol. Karteljevega 7 ter zahtevava, da takoj preklicajo preklic z dne 16. 7. 1981, zaradi neresničnih besed. V nasprotnem primeru ga bova sodno preganjala.

ČESTITKE

ZLATI IN SKRBNI MAMI MRGOLE iz Klenovika pri Skočjanu čestitamo za god in ji želimo veliko zdravja in veselja vsi njeni otroci z družinami. Enako tudi hčerki Aniti.

OBVESTILA

BIFE PRI MIRI, Stopiče 55, obveščam cenjene goste, da bo zaradi letnega dopusta lokal zaprt od 27. 7. do 11. 8. 1981.

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, da bo **VULKANIZACIJSKA** delavnica v. Šentjerneju zaradi dopusta zaprta od 25. 7. 1981 do 1. 8. 1981. Se priporočam!

POLAGAM, brusim parket ter plastične pode. Naročila na tel. (068) 22-687 od 6. do 7. ure in od 18. do 20. ure.

SNEGOBRANE za vse vrste kritin, ki jih lahko sami montirate, dobite v delavnici **DANETA**

MIZIGOJA, CKZ 25, 68270 Krško, ali v vseh železninah in trgovinah z gradbenim materialom.

KEMIČNA ČISTILNICA ANE GLAVAN obveščam cenjene stranke, da bo čistilnica zaprta od 2. 8. do 22. 8. 1981.

CENJENE STRANKE OBVEŠČAMO, da bo frizerski salon v Šmihelu zaradi dopusta zaprt od 20. 7. do 4. 8. 1981.

POLIURETAN IZOLACIJSKE OBLOGE ZA FASADE, tlake in stropce delamo samo po naročilu. Slavko Markovič, Gor. Suhor pri Metliki, tel. (068) 77-937.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 9. do 13. julija so v novomeški porodnišnici rodile: **Marija Petje** iz Črnomlja - Jano, **Jožica Zokalj** iz Krškega - Janeza, **Mira Šiško** iz Dolnjega Suhorja - Mojca, **Marija Kotar** iz Hrušice - Damjana, **Majda Udovč** z Mirne - Dejana, **Marija Kerme** iz Dobrave - Mateja, **Jožica Zore** iz Bognedje vasi - Nataša, **Slavka Kočjaž** iz Zagorice - Barbaro, **Marija Majde** iz Knjezje vasi - Bojano, **Alenka Colarič** iz Dola - Boruta, **Jožefa Pavlič** iz Loke - Aleša, **Štefka Zvegljič** iz Sevnice - Elizabeta, **Jožica Sinraj** iz Dolenje Brezovice - Dušana, **Jovanka Stegne** iz Vinice - Romana, **Jožefa Strubelj** iz Krškega - Gašperja, **Mira Rajakovič** iz Pilatovca - Marijo, **Vesna Bojkovica** iz Mišincev - Tomi, **Jožica Brill** s Senovega - dečka, **Ivanka Miklavčič** s Hribo - dečka, **Angelca Jerman** iz Črnomlja - dečka, **Jožica Keglavič** iz Črmovelj - dve deklici in **Marijeta Mervar** iz Bršljina - dečka. **CESTITAMO!**

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 10. 7. 1981 do 18. 7. 1981 so v brežiški porodnišnici rodile: **Vesna Urbanč** iz Krškega - Roka, **Durda Šimunčič** iz Samobora - dečka, **Marija Puntar** iz Krškega - Mateja, **Danica Tomič** iz Bregane - Srđana, **Erika Orešek** iz Sevnice - Sonjo, **Zdravka Buben** iz Krškega - Vesno, **Andja Toklač** iz Brežic - Ružico, **Ana Lipej** iz Brežic - Aleksandro, **Danica Conjar** iz Brežic - Ivano, **Anica Kozole** iz Malega Kamna - Marto, **Ivana Arh** iz Sevnice - Ardijano, **Marija Les** iz Ljubljane - Ano, **Anica Obrankovič** iz Brdovečkega Križa - dečka, **Ivančica Cikač** iz Dobrave - Stanika, **Barica Bašič** iz Samobora - Danijela, **Jožica Bibič** iz Krškega - Natašo, **Marija Urek** iz Leskovca - Gregorja, **Age Pršlja** iz Brežic - Ilijo, **Elizabeta Jankovič** iz Bregane - Nenada, **Marija Somet** iz Krškega - Uroša in **Katica Brlek** iz Prigorja - deklico. **CESTITAMO!**

ZMEČKALO ŠTIRI PRSTE

V sredo, 15. julija zjutraj, je v sevniškem Jugotanimu Marjan Dražetič iz Sevnice s sodelavcem na vagonček nalagal drva. Ta je bil podložen s polenom. Ko je bil vagonček naložen, je Dražetič hotel umakniti poleno, takrat je sodelavec porinil vagonček in Dražetič je zmečkal štiri prste.

ZALOŽIL SE JE S HRANO IN PIJAČO

V noči na nedeljo je bilo v Podbočju vloženo v trgovino krške Preskrbe. Neznane je odnesel 94 konzerv, nekaj zavitkov sira Zdenka, 42 čokolad, marmelado, od vin pa si je privoščil bakarsko vodico in rebulo, kar ne pričra o kakšnem poznavalstvu. Škode pa je vendarle za 5.000 din.

TO-MO-DI

TOPLJ

MONTAŽNI DIMNIK

Z GIBLJIVO

KISLOODPORN

OGNJESTALNO

SAMOTNO CEVJO

Uporabljajo se za peči in kotle od 4 000 do 100 000 kcal/h

Proizvajala:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE

61000 Ljubljana, Opekarska 13

Tel.: 22-133 20-641

Telex: 31420 YU KIP

Prodaja

in strokovni nasveti:

OPEKARNA ZALOG

Tel.: 21-403, 22-291

Berite

»Dolenjski list«

Pogojno za krajo

Majhne tatvine vzamejo sodiščem veliko časa - Take zadeve bi lahko učinkoviteje razreševali v OZD

Na mesec dni zapora, pogojno za dve leti, je bil pred sodiščem v Kočevju obsojen 25-letni B. H. iz Slovenske vasi, ki je skupaj z dvema pomočnikoma nameraval že junija 1979 odpeljati iz skladišča LJK, kjer je zaposlen, paket s šestimi trip-trap stoli. Sodba še ni pravomočna.

Zalotil jih je skladiščnik, ki je vedel, da večkrat „kaj izgine“, in ki so ga opozorili sodelavci, „da bodo tisti trije gotovo kaj ukradli“. Ko je pogledal v kombi, last po podjetja LJK, je opazil paket, za katerega noben ni imel ustreznih „papirjev“, da ga lahko odpelje. Paket je nato obdolženec vrnil v skladišče.

Pri izreku sodbe je sodišče upoštevalo, da gre za manjšo vrednost (1.800 din), da je obdolženec mlad, doslej nekaznovan, in da je dejanje priznal.

J. P.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, starega ata, brata, strica in svaka

TONETA ZUPANČIČA

iz Lobetove 16

se pristrčno zahvaljujemo vsemu medicinskemu osebju internega in kirurškega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, vsem sosedom iz Lobetove ulice, ZB Zabja vas, tov. Božu Hrovatu za poslovilni govor, sodelavkam v Marketu Drska, kolektivom Trgovskega podjetja Dolenjka, IGM Strešnik Dobruška vas in SGP Pionir. Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali izreklj sožalje, ter pokojnika spremili na zadnji poti in mu darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se tudi župniku Bogoljubu za poslovilne besede in opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Tončka, hčerka Zvonka, sin Milan z družino, sestri in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je za vedno zapustila naša ljubljena, nepozabna žena, mama in stara mama

JOSIPINA OSOLNIK

roj. Zupančič
z Muhabera 12 pri Novem mestu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrazili sožalje in sočustvovali z nami v teh težkih trenutkih žalosti. Posebna zahvala zdravstvenemu osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto za nego in skrb v času njene bolezni. Hvala delovnim kolektivoma SGP PIONIR in TOVARNI ZDRAVIL KRKA Novo mesto ter vsem ostalim, ki ste ji darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvala velja tudi župnikoma za opravljena obreda.

Žalujoci: mož Tone, sinovi Lado, Tone, Vinko, Marjan, hčerke Jožica, Mara, Anica in Vida z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 73. letu nas je po kratkih, a težkih bolečinah zapustila naša skromna sestra, teta in svakinja

FRANČIŠKA LUZAR-KRNČEVA FRANCKA

iz Gabrja 67

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so jo spremili na njeni poslednji poti, družbenopolitičnim organizacijam Gabrje, tov. Boltezovi za lepe poslovilne besede, pevskega zboru Gabrje, prečastitemu kanoniku iz Kapitlja za lepo opravljeno obred. Posebno se zahvaljujemo vsem tistim, ki so kdajkoli imeli za našo teto prijazne in tolažilne besede v njenih težavah in osamljenosti.

Žalujoci: vsi njeni

Gabrje, M. Brusnice, Ratež, Šmihel, Pristava, Trzič, Witten

ZAHVALA

Po dolgi bolezni nas je v 57. letu za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

MARTIN CVELBAR

iz Prekope

Iskreno se zahvaljujemo vsem za nesebično pomoč, podarjene vence in cvetje, za izraženo sožalje ter za spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni našim dobrim sosedom, dr. Furlanu za dolgoletno zdravljenje, zdravstvenemu osebju Splošne bolnice Novo mesto, delovnemu kolektivu ter sodelavkam Laboda iz Krškega, gasilcem iz Ostroga in Prekope ter župniku za opravljeno obred.

ŽALUJOČI: žena Milka, hčerka Milka z družino, brat Janez in sestra Mici z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 55. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož in stric

IVAN (JOHAN) PERKO

s Pristave pri Podgradu
borec od leta 1943

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo sosedom za vsestransko pomoč, KO ZZB Podgrad za podarjeni venec, tov. Murnu za poslovilne besede ob odprtem grobu. Prav lepa hvala pevskega zboru iz Šmihela in godbi. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Pavla, nečaka Ivan in Marica ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, babica, sestra in teta

FRANČIŠKA ŠKUFCA

oseb. upok.
iz Šentjerneja 45

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje in nam kakorkoli pomagali. Iskrena hvala za podarjene vence in cvetje ZB Šentjernej, Novoteksu IVS Novo mesto, vaščanom Dol. Kamenc, Semiča, Zapuž na Gorenjskem. Hvala govorniku tov. Verbiču, godbi Šentjernej in nosilcu prapora upokojencev. Najlepša hvala sosedom Laknerjevim za vso pomoč v času bolezni, Angelci Medic pa tudi za pomoč. Zahvala kirurškemu oddelku bolnice Novo mesto ter župniku za lepo opravljeno obred. Še enkrat vsem najlepša hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Tiho, kakor je živela, nas je zapustila v 72. letu starosti naša draga, dobra žena, mama, stara mama, sestra in teta

ALOJZIJA HROVAT

iz Novega mesta

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo dr. Starcu in osebju internega oddelka za vso pomoč med težko boleznijo. Zahvaljujemo se OS Grm in Pečarstvu Merlin za podarjene vence, pevcem za zapete žalostnike in kaplanu za lepo opravljeno obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Jože, otroci Jože, Slava in Mari z družinami ter ostali sorodniki

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega in nepozabnega

GOJKA LAZIČA

s Suhorja 1

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se od njega poslovili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo delovnemu kolektivu Avto Kočevje, godbi Novoles Straža, govornikom, darovalcem vencev ter vsem prijateljem in znancem, sodelavcem Novolesa - tozid TSP.

Žalujoci: žena Sonja, sin Alen, mama Helga, oče Gojko, brat Branko ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

MARIJA GUNDE

iz Grobelj pri Šentjerneju

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom ki so nam stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno mamo spremili v toliškem številu na njeno zadnjo pot. Hvala tudi delovnim organizacijam za podarjene vence, župniku pa za opravljeno obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: sinovi in hčere z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage tete

FRANČIŠKE VRBINC

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka novomeške bolnišnice, prijateljicam in sosedom, ki so lajšali njeno trpljenje. Zahvaljujemo se vsem, ki so ji darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni duhovniku, pevcom, govornikom za poslovilne besede in ZZB Klek-Trbovlje za podarjeni venec.

Žalujoci: vsi njeni

Dol. Toplice, Novo mesto

ZAHVALA

Nenadoma naju je v cvetu mladosti zapustila

MARIJA RETELJ

iz Lipnika pri Trebnjem

Najlepša hvala vsem, ki ste naju tolažili v teh hudih trenutkih in jo spremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala duhovniku za opravljeno obred, pevcom ter kolektivu IMV Novo mesto.

Žalujoci: mož Lojze, sin Slavko, mama, ata, brat z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 21. letu starosti nas je zapustil dragi sin in brat

TONE MUŠIČ

iz Livolda pri Kočevju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, kolektivu Pekarni Kočevje za izraze sožalja, podarjene vence ter godbi na pihala.

Žalujoci: oče Toni s hčerko Branko ter drugo sorodstvo

Jurka vas, Livold

S trmo prek težav

Čeprav je bil razvoj v kmetijstvu v zadnjem desetletju skorajda neprimerljiv in se je tudi življenje na vasi skoraj v temelju spremenilo, pa Tončka Borštnar, letošnja dobitnica plakete Zadruga zveze Slovenije, še vedno ni zadovoljna s položajem kmeta, zlasti pa ne kmečke žene. Po njenem kmet še vedno ni izenačen z industrijskim delavcem, še posebej pa je to čutili pri kmečki ženi, ki še vedno ni tretirana kot proizvajalka; štejemo jo le kot gospodinjico. Prav kmečki ženi pa je bilo posvečeno njeno dvaindvajsetletno delovanje v kmetijstvu: zanjo je organizirala posebne izobraževalne tečaje, ki pa so veliko pripomogli, da se je začel v trebanjske vasi hitreje naselevati napredek. Tako Tončko Borštnar lahko preveva dvojno zadovoljstvo: eno zaradi priznanja, ki ga je dobila, drugo pa, da se je njeno delo, njen trud udeležil pri ljudeh samih.

Sicer pa je življenje Tončke Borštnar, ki zdaj združuje delo in bogate izkušnje v trebanjski Kmetijski zadrugi, teklo tako, kot celi vrsti deklet po vojni. Potem ko so se vrnili iz tujine, bilo doma na Goleku pri Leskovcu krepko poprijeti za delo, hkrati pa se obiskovati osnovno šolo v Leskovcu, potem pa gimnazijo v Brezicah, nazadnje pa še agronomsko fakulteto v Ljubljani. Zdej je diplomirana inženirka agronomije, od

vsega zacetka pa je zaposlena v trebanjski kmetijski zadrugi. Za kmetijstvo se je odločila, ker je bilo treba nekako izpolniti dolg do domačih ljudi, ki so na neki način izgubili eno delovno silo, po drugi strani pa veselje za delo s kmeti, preprostimi ljudmi, kot sama pravi. Tako se je v trebanjski občini dobro seznanila z vsemi vejami kmetijstva, od živinoreje do poljedelstva in kooperacije ter lastne proizvodnje. Ko danes gleda na prehojeno pot, je po eni strani zadovoljna, po drugi pa si želi, da bi sama, pa tudi vsi tisti, s katerimi tako dobro sodeluje, še več dosegli na področju kmetijstva.

Njeno življenjsko vodilo je, da je treba začeto delo dokončati. Prav to načelo ji je pomagalo, da je kljub težavam diplomirala na fakulteti, da je toliko let vztrajala v gospodarski panogi, kjer niso nikoli cvelele same rožice. Takoj po vojni, ko je ona začela odplačevati svoj dolg staršem, ki so bili kmetje, je bila politika bolj naklonjena industriji, zdej pa se pred kmetijstvo postavljajo naloge, za katere bo treba spet vložiti veliko truda. In če lahko verjamejo njenemu vodilu, o katerem pa tudi ne dvomijo njeni sodelavci, s katerimi je že marsikdaj našla najboljšo rešitev za kmetijstvo v trebanjski občini, potem bo vse svoje moči posvetila nalogi pridelati čimveč hrane.

J. SIMČIČ

Kdaj prvi Sevničan v vesolju?

Člani sevniškega raketarskega kluba Vega so segli v roke ameriškemu astronautu Crrippanu – Doma nimajo niti poštenega koticika za svoj klub – Državni prvaki – Izdelujejo sondažno raketo „Sirij 5“

Člani sevniškega astronautično-raketarskega kluba Vega vedno nova potrjujejo, da sodijo v sam tržavni vrh tovrstnih tehničnih anesenjakov. Za vsa pestro dejavnost pa prizadevni klub ne premore vsotnega prostora za delo.

Nekateri pripisujejo temu klubu a največji uspeh dvoje simpozijev z

BELA CERKEV: GASILSKA VESELICA

Številnim gasilskim društvom, ki predstavitev svoje pestre dejavnosti vključujejo z veseljami (in tako popolnijo ne ravno prevelike vsote enarja, ki ga potrebujejo za delovanje), se bodo v soboto, 25. julija, pridružili tudi gasilci iz Bele cerkve. Za dobro razpoloženje na njihovi prireditvi bo skrbel ansambel Franca Fiheliča.

GORELO RAZREDČILO

V četrtek okoli 4. ure je začelo goreti v obratu Poliester v Vel. Podlogu. V skladišču je bil 1000-litrski kontejner s 500 litri razredčilo. Razredčilo se je vnelo zaradi kemičnih procesov. Skode je za 30.000 din.

udeležbo najvidnejših jugoslovanskih strokovnjakov na Lisci. Zadnjega se je udeležilo 82 strokovnjakov od Makedonije do Ljubljane.

Ze dobrih deset let vzgavci pobirajo najvišja priznanja na zveznih tekmovanjih. V začetku maja so zmagali med 30 klubov na zveznem tekmovanju z raketami tipa „strimer“. To so preproste male rakete, izdelane iz papirnatega tulca, s skrbno izstruženo konico iz odpadkov balze. Ko raketa doseže najvišjo višino, se spušta z značilnim rdečim trakom (od tod ime „strimer“).

Od 10. do 12. julija so Sevničani na državnem prvenstvu v Kikindi obranili to prvo mesto. Janko Mandeljc iz Sevnice je postal državni prvak in član državne reprezentance. Žal se zaradi štednje niso udeležili evropskega prvenstva na Češkoslovaškem. Lahko pa se zgodi vseeno še nekaj bolj presenetljivega. Raketen modelarstvo namreč sodi v telesno kulturo in ker Mandeljc se ni rekel zadnje pri svojih dosežkih, utegne Sevnica navsezadnje dobiti celo zaslužnega športnika Jugoslavije.

O sevniških raketarjih bo zagotovo še kaj slišati. V sodelovanju z Zvezo astronautično-raketnih organizacij Slovenije, katere nepoklicani tajnik je „duša“ sevniških raketarjev Marjan Židarič, namreč s klubom

MOSTU NI VEČ – Skupina delavcev pod vodstvom Franca Povšeta je konec tedna z gozdarskim vitlom brez praška razstreliva odstranjevala ostanek starega sevniškega lesenega mostu. Vodornice hoje so šele ob rušenju pokazale svojo trhlkost. Takšnih hrastov, kot so bili za navpične „johe“ pa prav zanesljivo ne bi več našli v današnjih gozdovih. Zato so jih spravili na suho, da bodo z njimi lahko pokrpali kakšen manjši most. Kaj pa bo čez Savo za ta del občine? V referendumskem programu boštanjke KS je za novo brv predvidenih pet starih milijonov, in še to šele leta 1985. Samo rušenje, starega mostu pa bo komunalno skupnost veljalo 680 tisočakov, novih, kajpak! (Foto: A. Zeleznik)

Kdor noče zlepa, mora zgrda

Čudno vedenje Skenderja Kabašija v gostilni „Pri Miri“ v Stopičah

V sredo, 15. julija zjutraj, so novomeški miličniki pridržali do iztreznitve 36-letnega Skenderja Kabašija, zasebnega obrtnika – zidarja iz Novega mesta, in njegovega 26-letnega brata Kamera, prav tako iz Novega mesta.

Kabašija sta okoli 13.30 prišla v gostilno „Pri Miri“ v Stopičah. Z njima je bilo nekaj žensk. Pili so, peli in vpili. Natararica jih je mirila, nakar jo je začela Mara Aščič, delavka Novolesa iz Gor. Straže, ki je bila v Kabašijevi družbi, obkladati z živalskimi imeni. Marina kolegica Manda Aščič je nato namenoma razbila kozarec, ki ga je natararica seveda zaračunala trikratno. Skender Kabašij je pristopil k točilni mizi in rekel, da take gostilne še ni videl in da je natararica prašičjega rodu. Drugi gostje so Kabašiju rekli, naj neha in odpelje dekleta domov. Skender Kabašij je takrat začel kričati na Franca Berkopca, ki mu je tudi rekel, naj gre domov, da ga bo ubil, da je on Albanec, razgovoril pa se je tudi o nekakšnem delanju reda. Berkopca ga je po teh besedah zgrabil in ročno vrgel ven. Zunaj je Skender Kabašij vpil, da bosta že še obračunala.

SPOZNAVAMO SE

Briljanski osnovnošolci imamo prijatelje v Afriki. Pridobili smo si že več kot 40 dopisnikov iz Kenije. Tako smo mladi napravili korak po poti miru in ljubezni med narodi. Spoznali bomo nam še neznanu Afriko in njene prebivalce.

JOZICA ZAGAR

Tovarna se ni ustavila

Delavci Celuloze sami popravili ameriški stroj

Ceprav v krški Celulozi zadnje čase poudarjajo, da bodo zavoljo boljših gospodarskih rezultatov morali malce pobrskati po notranjih rezervah, bi lahko po nedavnih dosežkih zaključili, da so postorili že marsikaj.

Prav pred kratkim so po zaslugi peščice delavcev preprečili, da ta velika tovarna ni obstala. Na sklenem stroju Cartage, ki z dvanajstimi noži lahko prereže deblo (najpogosteje so tu bukeve, smreka in topola) do premera 70 cm, je nastal strojelom. „Poklicali so nas ob 4. zjutraj in skupina sedmih vzdrževalcev se je spopadla z okvaro,“ je povedal Danilo Ganc, obratni ključavničar iz tozda Vzdrževanje.

„Brž smo ugotovili, da je počila glavna os stroja, ki dela sekance za celulozo. Hidromontaža je posodila 50-tonsko dvigalo, saj sekirostroj, jermenica in še nekateri deli tehtajo okoli 16 ton, sama os pa je težka blizu dve toni. Proizvajalec, ameriški Cartage, bi moral os šele izdelati in v najboljšem primeru bi moral čakati

kakšen mesec, da bi uredili še druge formalnosti,“ je dodal prvi ključavničar Peter Zorko. Zaradi takega zastoja bi tovarna zanesljivo utrpela večmilijardno škodo, kajti zaloga sekancev je bilo le za slab teden.

„Imeli smo srečo, da smo v tovarni našli 5-tonsko os, ki smo jo

DVA POZRTVOVALNA – Danilo Ganc in Peter Zorko, ključavničarja stroja Vzdrževanje, sta ob svojih maloštevilnih kolegih skoraj ves čas delala pri popravilu sekirostroja.

Štiri dni in noči stružili.“ Sedmerica v skupini za vzdrževanje lesnega prostora, v kateri so še Anton Bogovič, Jože Jenič, Cveto Rusič, Miran Planinc in Ivan Urbančič, je odstranila polomljeno os; da so lahko v obod sekirostroja spravili novo – domač izdelak, so morali obod 3 ure greti. Seveda je bila spet neogibna pomoč dvigala. Zmagala je izurjenost in pridnost delavcev, ki niso imeli pred očmi le prihranka (ocenjujejo, da bi stala uvožena os okoli 200 milijonov deviznih dinarjev), marveč tudi, denimo, nas časnikarje. Čudno pa zveni vprašanje, zakaj je ameriški proizvajalec odsvetoval zamenjavo gredi z domačim izdelkom? Boj za dolar ali dolar je lahko takšen in drugačen pomembno pa je, kdo zmaga.

P. PERC

Noč na Kolpi

V Gribljah zabavno-turistična prireditev

V soboto, 25. julija, se bo ob 20. uri na kopališču v Gribljah začela zabavno-turistična prireditev „Noč na Kolpi“, ki jo tako kot lani pripravljata KUD Niko Zupanič iz Gribelj, pri organizaciji pa sodeluje cel kraj.

Za zabavo bodo skrbeli ansambel Dobri znanci z Bracom Korenom, Alenka Pinterič, Lado Leskovar, Majda Vardijan, Darja Pečavar, Mladen, metliški ansambel Indus bag, Silvo Mihelčič, Martin Sanger – Dudek, Jaka Šraufciger, Beti bo pripravila modno revijo kopalk, program pa bo povezoval Toni Gašperič.

Kako je ta prireditev priljubljena, pove tudi podatek, da se je lani na gribeljskem kopališču zbralo okoli šest tisoč ljudi, ki so prišli iz vse Bele krajine, Dolenjske, sosednje Hrvaške, videti pa je bilo avtomobile iz vseh koncev Slovenije. Obiskovalci lahko prijeten obisk izkoristijo tudi za kopanje v topli in čisti Kolpi, za jedačo in pijačo pa jim ni treba skrbeti, saj bodo organizatorji pripravili obilo enega in drugega.

PO REŠITVI ODŠLA

V petek okoli ene popoldne je neznan voznik ford eskorta s celjsko registracijo vozil od Mokronoga proti Mirni. V Puščavi je prehitro zapeljal na most čez Mirno. Začelo ga je zanašati, ga dvakrat obrnilo, tako da je avto podrl železno ograjo in štrbunknil v Mirno. Očividci so rešili voznika in sopotnika, da nista utonila. Možaka sta nato snela z avtomobila tablici in odkorakala neznanu kam.

TAT SPIL MLEKO

V noči na četrtek je nekdo vlomil v vrtni paviljon gostilne Štraus v Podturnu. Z okna skladišča je odstranil mrežo in prišel v notranjost. Potem ko je popil nekaj mleka, se je napolil novim podvigom nasproti. S sekirico je odprl okno in prišel v točilnico. Tu si je postregel s cigaretami, napolitankami in z žganimi pijačami. Skode je za 3.000 din.

FRANCE BRUS

Prvi znanstveni koraki

Raziskovalni mladinski tabor v Semiču – Kakšen je izvir Krupe? – Poznavanje ljudskega zdravilstva

V Semiču so nekaj časa marljivo delali člani republiškega mladinskega raziskovalnega tabora. Kot mentorja sta mlade uvajala v raziskovalno delo Tone Brancelj iz Ljubljane in Danilo Mori iz Dravograda, absolventa biloške fakultete.

„V raziskovalnem mladinskem taboru sodelujem prvič. Delam kot mentor v skupini zoologov, katerih naloga je raziskovanje podzemnega potoka Lebice in izvira Krupe. Slednji je še posebno zanimiv, saj smo v njem našli veliko podzemskih živalic. Upamo, da bodo nekateri naši rezultati prav presenetljivi, morali pa jih bomo

preveriti še na fakulteti. Raziskujemo tudi onesnaženje okolja. Ugotovili smo, da še ni razloga za alarm, vendar pa bo nujno treba urediti kanalizacijo v okoliških vaseh in odpraviti divja smetišča,“ je povedal Tone Brancelj.

Tudi Danilo Mori je bil prvič v takšnem taboru, vodil pa je skupino botanikov. „Naša naloga je kartirati floro in raziskovati poznavanje zdravilnih zelišč ter njihovo uporabo pri domačinih. Našli smo že dve zanimivi rastlini: Ceterach javorkeanum, neke vrste praprotni, in amentisasto možino.“

F. DERGANČ

Tone Brancelj

Danilo Mori

KAKO REPIČANI GRADIJO KAMP

„Zelena reka je topla, čista, polna rib. Če bi ob njej zgradili kamp, turisti ne bi drveli dalje proti morju, ampak bi se ustavili za daljši čas v naši Repičevi dragi. Koristi bi imeli vsi: gostinstvo, trgovci, kmetje, ki bi lahko prodali svoje pridelke, turistično društvo bi prišlo do denarja, in tako naprej.“ Te besede je izrekel tovariš Župan leta 1950, za zamisel o kampu je prejel najvišje občinsko priznanje Zlatega krogarja, ki so mu ga podelili na dan občinskega praznika. Na mestu, kjer naj bi stal kamp, pa je še naprej raslo visoko grmičevje...

„Nedopustno je, da Repičevina še nima kampa. Negospodarni smo, devize nam polzijo skozi prste, bi pa lahko cingljale v naših blaginah. Investicija v izgradnjo kampa ob Zelenu reki bi se nam obrestovala že čez nekaj let,“ je grmel 1960. leta na

seji skupščine tovariš Sekretar in odborniki so ploskali, da so rožljale šipe v oknih. Tovarišu Sekretarju so podelili ob prvem maju diplomu domsmrtnega krajanja Repičevine, grmičevje ob Zelenu reki pa se je tako razbohotilo, da so se celo otroci komaj prebijali skozi...

„Repičevina je čudovita dežela. Narava nam je podarila prave bisere. Poglejte samo Zeleno reko. Upam si trditi, da tako lepe reke ni nikjer na svetu. Pa smo jo izkoristili? Nismo. Le kamp bi bilo treba narediti, pa bi turisti množično ostajali pri nas,“ se je raznežil 1970. leta na zboru krajanov tovariš Turistič in ljudje so ga soglasno podprli. Jožič Repič pa je celo predlagal, naj ostane tovariš Turistič dvajset let predsednik turističnega društva, ker si toliko prizadeva za napredek Repičevine. Isto leto je podivjana lisica ugriznila Klotildo Zrač-

nikovo v levo nogo ravno takrat, ko se je hotela z brega pognati v Zeleno reko...

„Reke avtomobilov s tujimi registracijami se vsakdan pomikajo skozi naš kraj. Malokdo pritisne na zavoro, skoraj nihče se ne okoplje v Zelenu reki, enostavno zato ne, ker nimamo kampa. Ostro se zavzemam, da bi ga zgradili v najkrajšem času, sebi v korist, tujcem v zabavo,“ je s prizvočkom vzvišenosti v besedah včeraj govoril Franci Delegatič in delegati vseh treh zborov repiške občinske skupščine so mu glasno pritrdjevali.

Vsak čas bo občinski praznik. Po Repičevini se že šušlja, da bo dobil letošnjega Zlatega krogarja Franci Delegatič za idejo o izgradnji kampa ob Zelenu reki, Klotilda Zračnikova pa se priduša, da je videla lomastiti po grmovju, kjer je načrtovan kamp, pravega medveda.

TONI GAŠPERIČ

IGRA NARAVE – Smjaka s takšnim čudnim rogovjem je uplenil Rudi Jonozovič iz Dolenjske Boštanje. „Po zobovju bi mu prisodil pet let,“ je povedal lovec. Zakaj je smjakovo rogovje tako skrotovično, je mogoče prav resnih razlag.